

zborník

ZÁKON O PRIESTUPKOCH – NÁVRH HMOTNOPRÁVNEJ ÚPRAVY

Horvat (zost.)

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

zborník

ZÁKON O PRIESTUPKOCH NÁVRH HMOTNOPRÁVNEJ ÚPRAVY

zborník z vedeckej konferencie

Hmotnoprávne aspekty novej právnej úpravy správneho trestania
organizovanej Katedrou správneho a environmentálneho práva Právnickej
fakulty Univerzity Komenského v Bratislave,
konanej online 8. decembra 2023

Matej Horvat

(zost.)

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

2023

Vzor citácie: HORVAT, M. (zost.) Zákon o priestupkoch – návrh hmotnoprávnej úpravy. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2023, 107 s. ISBN 978-80-7160-708-3

Tento zborník je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

© Autori

Zostavovateľ: Matej Horvat
Návrh obálky: Jozef Andraško

1. vydanie
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
2023

Recenzenti

prof. JUDr. Ing. Bernard Pekár, PhD.
JUDr. Róbert Gyuri, PhD.

Vydala Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2023.

ISBN 978-80-7160-708-3

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovanie používať za predpokladu uvedenie mena autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

OBSAH

Matej Horvat	Predslov	4
Juraj Vačok	Zákon o zodpovednosti za iné správne delikty, základné zásady	5
Matej Horvat	Pôsobnosť zákona o správnom trestaní	8
Tamara Čipková, Mária Havelková	Vek (nie) je len číslo: k potrebe zjednotenia hranice veku deliktuálnej zodpovednosti	19
Viera Jakušová	Postavenie osoby mladistvého v novej právnej úprave správneho trestania	28
Viera Jakušová	Mladistvý, hmotnoprávna úprava – návrh znenia s odôvodnením	38
Zuzana Hamuláková	Zodpovednosť právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt – subjekty ako páchatelia, liberácia, prechod zodpovednosti	41
Matej Horvat	Sankcie v zákone o správnom trestaní	64
Ján Škrobák	Ochranné opatrenia v zákone o správnom trestaní	84
Príloha č. 1		
Matej Horvat, Tamara Čipková, Zuzana Hamuláková, Mária Havelková, Viera Jakušová, Ján Škrobák, Juraj Vačok	Normatívny text návrhu zákona	93
Príloha č. 2		
	Program konferencie Hmotnoprávne aspekty novej právnej úpravy správneho trestania konanej 8. 12. 2023	107

PREDSLOV

Vážené čitatelky, vážení čitatelia,

do rúk sa Vám dostáva menej tradičný vedecký recenzovaný zborník, ktorého cieľom je predstavenie nielen základných myšlienok, ale aj vymedzenie normatívneho textu návrhu zákona, ktorý upravuje správne trestanie (priestupky a iné správne delikty) na našom území. Ide tu o úpravu, ktorá nemá za cieľ byť revolučnou k aktuálne existujúcej a zažitej právnej úprave v zákone o priestupkoch, ale jej cieľom je synergicky využiť všetko dobré, čo je v tomto zákone, aktualizovať to na dnešné pomery, ktoré sú determinované judikatúrou najvyšších národných, ako aj medzinárodných súdnych autorít a kde tu priniesť aj nový inštitút, ktorý by mal právnej praxi pomôcť s vyvodzovaním zodpovednosti.

Z toho plynie aj moja úvodná poznámka, že nejde tu o tradičný zborník. Tento zborník je totiž výsledkom neustálych debát, ktoré v rámci nášho riešiteľského kolektívu máme a vedieme na pravidelnej báze. Každý jeden z príspevkov, ktoré sú v zborníku prezentované, tak predstavujú náhľad danej autorky alebo daného autora na to-ktoré ustanovenie. Zadanie pritom nebolo jednoduché – vymedziť novú právnu úpravu, ktorá rešpektuje zaužívané fungujúce právne inštitúty. Niektoré, samozrejme, bolo potrebné nanovo napísať, zatiaľ čo iné skutočne len upraviť na dnešné ponímanie. Z daného dôvodu preto niektoré príspevky sú obsiahlejšie a obsahujú aj podrobnejšie odôvodnenie jednotlivých ustanovení, a iné sa zameriavajú na samotnú textáciu zákona.

Nechceli sme totiž pri tvorbe zborníka, ako ani pri tvorbe programu konferencie, dávať autorskému kolektívu žiadne návody a ani odporúčania, aby sme nijakým spôsobom neobmedzovali tvorivého autorského ducha. Výsledkom je spracovanie, ktoré sa Vám dostáva momentálne do rúk.

Každý jeden príspevok bol odprezentovaný na konferencii, ktorú sme k téme návrhu hmotnoprávnej úpravy zákona venujúcemu sa správne trestaniu zorganizovali v on-line priestore a ktorá sa konala 8. decembra 2023 (program v prílohe č. 2 k zborníku). Po každom jednom príspevku nasledovala plodná konštruktívna diskusia, ktorá tiež ovplyvnila výsledný text návrhu zákona (príloha č. 1 k zborníku) a do ktorej sa zapájali všetky členky a členovia nášho riešiteľského kolektívu.

Tematicky sme sa venovali základnému pojmosloviu a zásadám správneho trestania, pôsobnosti zákona, podmienkam zodpovednosti fyzických osôb, právnických osôb, fyzických osôb podnikateľov, špecifikám vyvodenia zodpovednosti voči mladistvým, sankciám a ochranným opatreniam.

Na záver, ako hlavnému riešiteľovi projektu APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania a ktorého výstupom je tento zborník, sa mi dovoľte poďakovať každej členke a každému členovi riešiteľského kolektívu za ich vklad do projektu a taktiež aj recenzentom, ktorí si našli čas na posúdenie jednotlivých výstupov.

Bratislava 11. decembra 2023

Matej Horvat
zostavovateľ

ZÁKON O ZODPOVEDNOSTI ZA INÉ SPRÁVNE DELIKTY, ZÁKLADNÉ ZÁSADY¹

LAW ON LIABILITY FOR OTHER ADMINISTRATIVE OFFENCES, BASIC PRINCIPLES

Juraj Vačok²

Abstrakt: V predmetom texte je pozornosť venovaná vymedzeniu základných právnych inštitútov súvisiacich s textom právneho predpisu – vymedzenie základného pojmoslovia ako napríklad iný správny delikt, trváci správny delikt, pokračovací správny delikt, hromadný správny delikt. Pozornosť je tiež venovaná základným zásadám právnej úpravy.

Kľúčové slová: iný správny delikt, trváci správny delikt, pokračovací správny delikt, hromadný správny delikt, pokus správneho deliktu, zásady správneho trestania

Abstract: In the text, attention is paid to the definition of basic legal institutes related to the text of the legal regulation - the definition of basic terminology such as other administrative offence, continuous administrative offence, ongoing administrative offence, cumulative administrative offence. Attention is also paid to the basic principles of legal regulation.

Key words: other administrative offence, continuous administrative offence, ongoing administrative offence, cumulative administrative offence, attempt of administrative offence, principles of administrative punishment

Zákon o zodpovednosti za iné správne delikty Základné zásady

§ XXX

- (1) Správne orgány postupujú v konaní v súlade s právnymi predpismi. Nikto nemôže byť obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon.
- (2) Každý, proti komu sa vedie konanie, považuje sa za nevinného, kým správny orgán právoplatne nerozhodne o jeho vine. V pochybnostiach správny orgán rozhodne v prospech obvineného.
- (3) Ak nie je ustanovené inak, správne orgány konajú z úradnej povinnosti.
- (4) Každý má právo, aby jeho vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná a rozhodnutá.
- (5) Účastník konania má právo vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia, ak nie je ustanovené inak.

¹ Tento príspevok je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

- (6) Nikto nemôže byť obvinený zo spáchania skutku, za ktorý bol už právoplatne uznaný za vinného v priestupkovom konaní alebo konaní o inom správnom delikte.
- (7) Každý, proti komu sa vedie konanie, má právo na obhajobu.
- (8) Správne orgány postupujú tak, aby bol riadne zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu potrebnom na zákonné rozhodnutie. Dôkazy sa obstarávajú a vykonávajú z úradnej povinnosti. Správne orgány s rovnakou starostlivosťou zisťujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech.
- (9) Účastníci konania majú právo navrhovať dôkazy.
- (10) Správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.
- (11) Účastníci konania sú si v konaní rovní.
- (12) Správne orgány sú povinné v priebehu celého konania umožniť účastníkovi konania plné uplatnenie ich práv, o ktorých ich treba riadne, vhodným spôsobom a zrozumiteľne poučiť.

Vymedzenie deliktu

§ XXX

- (1) Iným správnym deliktom je protiprávny čin právnickej osoby alebo podnikajúcej fyzickej osoby,³ ktorý porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a za ktorý správny orgán ukladá sankciu podľa zákona, ak nejde o trestný čin. Na zodpovednosť za iný správny delikt sa nevyžaduje zavinenie.
- (2) Právnická osoba alebo podnikajúca fyzická osoba je páchatelom iného správneho deliktu, pokiaľ k naplneniu znakov iného správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktoré je pričítateľné právnickej osobe a ktorým porušila povinnosť uloženú právnickej osobe alebo fyzickej osobe podnikateľovi. Za porušenie povinnosti právnickej osoby sa považuje tiež porušenie povinnosti jej organizačnej zložky alebo inej súčasť právnickej osoby.
- (3) Iným správnym deliktom nie je konanie, ktorým
 - a) niekto odvracia primeraným spôsobom priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom,
 - b) niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom, ak týmto konaním nebol spôsobený zrejme rovnako závažný následok ako ten, ktorý hrozil, a toto nebezpečenstvo nebolo možné v danej situácii odstrániť inak,
 - c) niekto použije zbraň v súlade so zákonom,
 - d) niekto v súlade s dosiahnutým stavom poznania vykonáva spoločensky prospešnú činnosť v oblasti výroby a výskumu, ak spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika ohrozenia záujmu týmto zákonom. To neplatí, pokiaľ miera rizika alebo vykonávanie činu odporuje všeobecne záväznému právnemu predpisu, verejnemu záujmu, zásadám ľudskosti, alebo sa prieči dobrým mravom.

³ § 2 zákona č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník.

§ XXX

- (1) Za trváci iný správny delikt sa považuje vyvolanie a udržiavanie alebo len udržiavanie protiprávneho stavu.
- (2) Za pokračovací iný správny delikt sa považuje, ak páchatel' pokračoval v páchaní toho istého správneho deliktu. Trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden správny delikt, ak všetky čiastkové útoky toho istého páchatela spája objektívna súvislosť v čase, spôsobe ich páchania a v predmete útoku.
- (3) Za hromadný iný správny delikt sa považuje spáchanie správneho deliktu viacerými činmi, ktoré samostatne ešte nie sú správnym deliktom. Zodpovednosť za všetky také činy sa posudzuje spoločne.
- (4) Pokus iného správneho deliktu je konanie, ktorého sa páchatel' dopustil s cieľom spáchať iný správny delikt, a ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu iného správneho deliktu, ak k jeho dokonaniu nedošlo. Pokus iného správneho deliktu je sankcionovateľný, ak tak ustanoví zákon.

Kontaktné údaje

prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.

juraj.vacok@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Pôsobnosť zákona¹

Matej Horvat²

Abstrakt: Článok sa venuje právnej úprave pôsobnosti zákona. Vymedzuje pôsobnosť v teoretickej rovine, a následne na to ponúka text vecnej, časovej, osobnej a územnej pôsobnosti zákona. V texte sú uvádzané navrhované ustanovenia zákona vrátane odôvodnenia tých právnych noriem, ktoré sú buď zmenené oproti pôvodnému textu zo zákona o priestupkoch, alebo sú nové.

Kľúčové slová: pôsobnosť zákona, vecná pôsobnosť, časová pôsobnosť, územná pôsobnosť, osobná pôsobnosť

Abstract: The paper discusses the legal regulation of the scope of the Act. It defines the scope in theoretical terms and then offers a text on the material, temporal, personal and territorial scope of the Act. The text sets out the proposed provisions of the Act, including the rationale for those legal provisions that are either amended from the original text of the Infringements Act or are new.

Key words: scope of the act, material scope, temporal scope, territorial scope, personal scope

Pôsobnosť zákona

Každý právny predpis je tvorený právnymi normami, ktoré vymedzujú, aké spoločenské vzťahy sú daným právnym predpisom regulované. Toto vymedzenie sa v právnej terminológii označuje pojmom pôsobnosť (právneho predpisu, právnych noriem).

Pôsobnosť právnych noriem vyjadruje sféru ich pôsobenia, rozsah ich realizácie a aplikácie.³ Vecne regulujú konkrétne oblasti spoločenského života. Platia na určitom území a na určitý čas.⁴ Rozlišujú sa štyri roviny pôsobnosti právnych noriem:

- a) vecná pôsobnosť,
- b) priestorová pôsobnosť,
- c) osobná pôsobnosť,
- d) časová pôsobnosť.⁵

Predpokladaná právna úprava správnych deliktov jednoznačne musí dať odpoveď aj na vymedzenie svojej pôsobnosti, teda aké spoločenské vzťahy vecne reguluje (ustanovenia vymedzujúce pojem správneho deliktu), v akom časovom rámci (vymedzenie časovej pôsobnosti), voči akým subjektom (osobná pôsobnosť) a na akom území (územná/priestorová pôsobnosť). V rámci jednotlivých nasledovných ustanovení zákona sa preto venujem časovej pôsobnosti, územnej pôsobnosti a osobnej pôsobnosti.

¹ Tento príspevok je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

³ OTTOVÁ, O. Teória práva. Bratislava : VO PraF UK, 2004, s. 151.

⁴ FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M. Teória práva. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 89.

⁵ VEČEŘA, M., GERLOCH, A., SCHLOSSER, H., BERAN, K., RUDENKO, S. Teória práva. Žilina : Eurokódex, 2009, s. 69.

§ XXX Vecná pôsobnosť

(1) Pokiaľ zákon výslovne neustanoví inak, výkon pôsobnosti obcí a samosprávnych krajov vo veciach správnych deliktov je preneseným výkonom štátnej správy.

(2) Ústredným orgánom štátnej správy vo veciach správnych deliktov je ten ústredný orgán štátnej správy, do ktorého pôsobnosti spadá úsek štátnej správy, na ktorom došlo k porušeniu právnej povinnosti zakladajúcej zodpovednosť za spáchaný správny delikt; ak takto nemožno určiť ústredný orgán štátnej správy, ústredným orgánom štátnej správy je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

K odseku 1

Ustanovenie nadväzuje na súdne rozhodnutia, podľa ktorých „V konaní o správnom delikte rovnako ako pri prejednávaní priestupku vystupuje obec v úlohe správneho orgánu (nie samosprávneho orgánu), tzn. že v konaní o správnom delikte má postavenie správneho orgánu pri prenesenom výkone štátnej správy, preto o odvolaní proti jej rozhodnutiu rozhoduje príslušný orgán štátnej správy.“⁶

Z daného dôvodu a na zabezpečenie právnej istoty sa určuje, že obce a samosprávne kraje budú v tejto oblasti vždy plniť úlohy preneseného výkonu štátnej správy, ak osobitný zákon neustanoví inak.

K odseku 2

V druhom odseku sa vymedzuje, kto je ústredným orgánom štátnej správy vo veciach správnych deliktov. Určuje sa, že ním bude vždy ten orgán, do ktorého pôsobnosti patrí porušená zákonná povinnosť.

Pokiaľ takého orgánu niet, alebo ho nemožno inak určiť, tak ústredným orgánom štátnej správy vo veciach správnych deliktov bude ministerstvo vnútra.

§ XXX Časová pôsobnosť

(1) Zodpovednosť za správny delikt sa posudzuje podľa zákona účinného v čase spáchania priestupku; podľa neskoršieho zákona sa posudzuje iba vtedy, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

(2) Správny delikt sa považuje za spáchaný v čase, keď páchatel konal alebo bol povinný konať. Nie je pritom rozhodujúce, kedy nastal alebo mal nastať protiprávny následok správneho deliktu. Za spáchaný sa považuje

- a) pokračovací správny delikt v čase, keď došlo k poslednému čiastkovému útoku,
- b) hromadný správny delikt v čase, keď došlo k poslednému útoku,
- c) trváci správny delikt v čase, keď došlo k odstráneniu protiprávneho stavu.

(3) Páchatelovi možno uložiť len taký druh sankcie, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o správnom delikte rozhoduje.

(4) O ochrannom opatrení sa rozhodne podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2011, sp. zn. 5 Rks 2/2011.

Vo všeobecnej rovine sa časovou pôsobnosťou vymedzuje časové pôsobenie právneho predpisu (právnej normy), čiže sa ňou vymedzuje, v akom časovom rámci sa právna norma uplatní. Zo širšieho uhla pohľadu sa časová pôsobnosť uplatňuje aj pri zmenách právneho predpisu (novelizácii jeho ustanovení), keď dáva odpoveď na otázku, ktorú z konkurujúcich si právnych noriem bude orgán aplikácie práva využívať (aplikovať). Ako uvádza H. Prášková určuje sa ňou vzťah právnej normy a jej použiteľnosť v určitom čase.⁷

K odseku 1

Ustanovenie upravuje časovou pôsobnosť zákona, teda základné pravidlá pre posúdenie zodpovednosti páchatela ohľadom na dobu spáchania správneho deliktu (dokončenie protiprávneho konania) a na zmeny právnych predpisov.⁸ Zodpovednosť za správny delikt sa posudzuje podľa zákona účinného v dobe spáchania správneho deliktu. Tato zásada je obsiahnutá aj v čl. 50 ods. 6 Ústavy SR a spočíva v tom, že neskorší zákon nemôže pôsobiť spätne. Zákaz pôsobenia neskoršieho zákona (zákaz retroaktivity) je odôvodnený požiadavkou právnej istoty.⁹

Ustanovenie upravuje zásadu zákazu retroaktivity (zákazu spätnej pôsobnosti) a výnimku z tejto zásady, tzv. nepravú retroaktivitu. Zásada zákazu retroaktivity súvisí s princípom zákonnosti a požiadavkou právnej istoty. Podľa zásady zákazu retroaktivity sa zodpovednosť za správny delikt zásadne posudzuje podľa toho zákona, ktorý bol účinný v čase, keď bol správny delikt spáchaný. To teda znamená, že ak by sa stal po spáchaní správneho deliktu účinným nový (neskorší) zákon, posudzoval by sa správny delikt podľa toho zákona, ktorý bol účinný v čase spáchania správneho deliktu. Výnimkou z uvedenej zásady je existencia neskoršieho zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší. Vtedy sa bude postupovať podľa neskoršieho, priaznivejšieho zákona.¹⁰

Ustanovenie rieši len hmotnoprávnu stránku veci, pre procesnoprávne predpisy platí, že sa postupuje podľa tých procesnoprávnych predpisov, ktoré sú účinné v čase správneho konania.¹¹

K odseku 2

Ustanovenie nadväzuje na predchádzajúci odsek, pretože zabezpečuje naplnenie zákazu retroaktívneho pôsobenia právneho predpisu na páchatela správneho deliktu. Toto hmotnoprávne ustanovenie určuje základné pravidlo použitia právneho predpisu z časového hľadiska a vymedzuje, že je nevyhnutné použiť tú verziu právneho predpisu (ak by došlo k novelizácii právneho predpisu), ktorá bola účinná v čase, keď páchatel konal alebo bol povinný konať, t. j. v prípadoch omisívnych správnych deliktov.

Určujúcim kritériom tu teda je doba konania páchatela.

Dobou konania páchatela treba rozumieť dobu, kedy dokončil páchatel svoje protiprávne konanie. Z dôvodu právnej istoty sa zároveň určuje, že nie je rozhodujúce, kedy nastal alebo mal nastať protiprávny následok správneho deliktu. Je to z dôvodu, že pri niektorých skutkových podstatách sa skutková podstata venuje aj vymedzeniu zmeny na

⁷ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 103.

⁸ Pozri JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 7.

⁹ Pozri JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 44.

¹⁰ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 45.

¹¹ Porovnaj MACHAJOVÁ, J. Základy priestupkového práva. Komentár. Šamorín : Heuréka, 1998, s. 38 – 39.

hmotnom predmete útoku páchatela napríklad ublížením na zdraví z nedbanlivosti,¹² kde ublíženie na zdraví môže nastať hneď, ale aj s určitým časovým odstupom. Z daného dôvodu zákon upravuje, že zodpovednosť vzniká už okamihom konania (opomenutia) páchatela.¹³

Správny delikt však nemusí byť spáchaný len v jednom okamihu (okamžite), ale môže mať aj osobitné podoby, ako sú pokračovacie, hromadné a trváce správne delikty. Vo vzťahu k nim preto ustanovenie ďalej špecifikuje, čo sa rozumie pod pojmom spáchania správneho deliktu.

Ak ide o pokračovací správny delikt, tak ním je posledný čiastkový útok.

Ak ide o hromadný správny delikt, tak ním je posledný útok.

Ak ním je trváci správny delikt, tak ním je odstránenie protiprávneho stavu.

Zo súdnej judikatúry potom vyplýva, že okamihom, kedy treba od seba navzájom odlišovať protiprávne konania (skutky), je aj okamih obvinenia zo spáchania správneho deliktu. Konania, ktoré nastanú po obvinení zo spáchania správneho deliktu sa už považujú za skutky nové. Ako uvádza Najvyšší súd SR: „Zákon, ak vychádzame z analógie *legis*, sankcionuje u trváceho priestupku práve udržiavanie protiprávneho stavu. Znakom trváceho priestupku je konanie páchatela spočívajúce vo vyvolaní a následnom udržiavaní protiprávneho stavu. Je charakteristický i tým, že na dobu jeho páchania sa hľadí ako na jeden skutok, a teda jeden priestupok, resp. správny delikt, a to až do okamihu ukončenia protiprávneho stavu. Ak sa takýto trváci priestupok prejednáva z úradnej povinnosti a vytvorený protiprávny stav nebol doteraz ukončený, začína plynúť dvojročná prekluzívna lehota na prejednanie trváceho priestupku (§ 20 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) až okamihom doručenia oznámenia o začatí priestupkového konania subjektu, ktorý je podozrivý z jeho spáchania.“¹⁴

K odseku 3

Ustanovenie je totožné s ustanoveniami zákona o priestupkoch, pričom nie je dôvodná jeho zmena.

Ustanovenie obsahuje pravidlo, podľa ktorého sa postupuje pri ukladaní, resp. pri výbere sankcie, ak sa správny delikt posudzuje podľa zákona účinného v čase spáchania správneho deliktu (ide o priaznivejší zákon). V takom prípade môže správny orgán uložiť len taký druh sankcie, ktorý obsahuje právna úprava účinná v čase rozhodovania. V prípade nerešpektovania tohto pravidla môžu vzniknúť problémy pri výkone sankcie, ktorú aktuálne účinný zákon, t. j. zákon účinný v čase prejednávania správneho deliktu neupravuje.¹⁵

Odsek tu reflektuje na princíp *nulla poena sine lege*.

Treba akceptovať, že páchatelovi možno uložiť len taký druh sankcie, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o správnom delikte rozhoduje, ak je to pre páchatela priaznivejšie. Za čas rozhodovania o správnom delikte treba rozumieť deň, keď rozhodnutie o správnom delikte nadobudne právoplatnosť. Pre páchatela správneho deliktu je nová právna úprava priaznivejšia, keď:

- vôbec neumožňuje uložiť určitý druh sankcie, ktorý bolo možné uložiť podľa predchádzajúceho zákona, alebo

¹² Pozri § 49 ods. 1 písm. b) zákona o priestupkoch.

¹³ Bližšie pozri aj PRÁŠKOVÁ, H. Časová pôsobnosť zákonů upravujících správní delikty. In Správní právo. 2009, č. 4, s. 202.

¹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Asan/17/2019 z 10. marca 2021.

¹⁵ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 46.

- umožňuje potrestať osobu len menej prísny druhom sankcie (či už z hľadiska jej druhu alebo rozpätia).¹⁶

K odseku 4

Ustanovenie je totožné s ustanoveniami zákona o priestupkoch, pričom nie je dôvodná jeho zmena.

Z dôvodu, že ochranné opatrenie nie je sankcia, neuplatňuje sa pri ňom zákaz retroaktivity prísnejšieho zákona.¹⁷ Ustanovenie obsahuje pravidlo, podľa ktorého správny orgán môže uložiť len také ochranné opatrenie, ktoré obsahuje právna úprava účinná v čase, keď sa o jeho uložení rozhoduje.¹⁸

§ XXX

Územná pôsobnosť

(1) Podľa tohto alebo iného zákona sa posudzuje správny delikt, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj správny delikt spáchaný v cudzine občanom Slovenskej republiky, cudzincom alebo osobou bez štátneho občianstva, ak majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ak ním takáto osoba porušila povinnosť, ktorú má podľa slovenských predpisov mimo územia Slovenskej republiky, alebo ak to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Osobitný zákon ustanoví, kedy za týchto podmienok bude niesť zodpovednosť podľa zákona aj právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľa, ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto podnikania alebo na území Slovenskej republiky vykonáva svoju činnosť alebo je vlastníkom nehnuteľnosti.

(3) Správny delikt sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky aj vtedy, keď páchatel konal

a) úplne alebo sčasti na území Slovenskej republiky, aj keď porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkovo alebo sčasti v cudzine,

b) v cudzine, ak k porušeniu alebo ohrozeniu záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti na území Slovenskej republiky.

Územná, resp. priestorová pôsobnosť predstavuje vymedzenie okruhu prípadov, ktoré sa posudzujú podľa zákona so zreteľom na miesto, kde bol správny delikt spáchaný.¹⁹

K odseku 1

Ustanovenie je bez zmeny prebraté zo zákona o priestupkoch. Vyjadruje zásadu teritoriality.

Zásada teritoriality vyplýva zo zvrchovanosti výlučnej štátnej moci Slovenskej republiky. Zásada teritoriality vyjadruje, že zákon sa uplatňuje na celom území Slovenskej republiky a vzťahuje sa na všetky správne delikty bez ohľadu na to, o aký správny delikt ide, či ho spáchal štátny občan Slovenskej republiky, cudzinec, odídenec alebo osoba bez štátnej

¹⁶ KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 124.

¹⁷ Tamtiež.

¹⁸ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 46.

¹⁹ Pozri PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 112.

príslušnosti. Tieto osoby tvoria obyvateľstvo Slovenskej republiky, t. j. ide o fyzické osoby, ktoré sa zdržiavajú na území Slovenskej republiky a podliehajú právomoci slovenských štátnych orgánov.²⁰

Kedže zákon upravuje administratívnoprávnu zodpovednosť aj fyzických osôb podnikateľov a právnických osôb, tak platí, že je nepodstatné, či tieto subjekty majú na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto podnikania. Zo zásady teritoriality vyplýva, že podstatná je okolnosť spáchania správneho deliktu na území Slovenska a nie sídlo či miesto podnikania.

Ak teda bol správny delikt spáchaný na území Slovenskej republiky, je zásadne irelevantné (ak zákon neustanoví inak), akým subjektom bol správny delikt spáchaný. Uvádza sa, že postačuje, ak ide o osobu podliehajúcu právomoci orgánov Slovenskej republiky.²¹

Ustanovenie je hmotnoprávneho charakteru, ale má svoje procesnoprávne dôsledky, a to v podobe určenia miestnej príslušnosti správneho orgánu.

K odseku 2

Zásada teritoriality vymedzená v predchádzajúcom odseku je doplnená zásadou personalit²² a zásadou univerzality²³ a predstavuje určité výnimky zo striktného chápania zásady teritoriality.

Zásada personality sa týka len tých správnych deliktov, ktoré v cudzine spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, resp. osoba bez štátneho občianstva. Inak povedané, fyzické osoby, ktoré majú na našom území trvalý pobyt, sú viazané právom nášho štátu, aj keď sa nachádzajú mimo jeho územia. Zákon sa na nich bude vzťahovať vtedy, keď

- a) uvedené osoby porušili povinnosť, ktorú majú podľa slovenských predpisov mimo územia Slovenskej republiky, alebo
- b) to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.²⁴

Zásada univerzality sa uplatní voči právnickým osobám alebo fyzickým osobám podnikateľom, ak majú na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto podnikania alebo na území Slovenskej republiky vykonávajú svoju činnosť alebo sú vlastníkom nehnuteľnosti.²⁵ Druhou podmienkou je, že spáchali správny delikt v cudzine, pričom tým porušili povinnosť, ktorú majú podľa slovenských predpisov aj mimo územia Slovenskej republiky, alebo ak to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

To, či bude táto zodpovednosť vyvodzovaná, je na zvážení zákonodarcu v osobitnom právnom predpise. Prenechanie tejto úpravy na osobitný zákon možno odôvodniť menej závažným charakterom správnych deliktov, než sú trestné činy. Zároveň pri trestných činoch platí, okrem iného, že sa vzťahujú len na obzvlášť závažné trestné činy,²⁶ a preto *en bloc* vztiahnutie tejto úpravy na všetky správne delikty by mohlo byť považované za prílišnú kriminalizáciu.

²⁰ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 48.

²¹ KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 125.

²² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 21.

²³ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 116.

²⁴ Pozri SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 49.

²⁵ Porovnaj PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 116.

²⁶ Pozri § 5 Trestného zákona.

K odseku 3

Správny delikt nemusí byť spáchaný na jednom jedinom mieste, ale môže k nemu dôjsť prostredníctvom krokov, ktoré sa dejú na viacerých miestach. Z daného dôvodu preto zákon upravuje aj riešenie týchto situácií, ktoré môžu nastať, a to v súvislosti s tzv. dištančnými správnymi deliktami alebo tranzitnými správnymi deliktami.

Distančné správne delikty sú také správne delikty, pri ktorých existuje medzi konaním a následkom určitá vzdialenosť (najmä miestna) a u ktorých zákon ustanovuje tzv. právnu fikciu, teda predpoklad nejakej skutočnosti, s ktorou spája právne následky.²⁷

Pri tranzitných správných deliktoch sa za miesto činu považujú všetky miesta, v ktorých sa rozvíjal príčinný vzťah medzi konaním a účinkom, aj keď na nich nedošlo ani k samotnému konaniu, ani ešte k účinku.²⁸

§ XXX Osobná pôsobnosť

(1) Konanie osôb požívajúcich výsady a imunity podľa zákona alebo medzinárodného práva, ktoré má znaky správneho deliktu, nemožno ako správny delikt prejednať. Nemožno ani vykonať sankciu alebo v jej výkone pokračovať, ak osoba, ktorej bola sankcia uložená, sa stala neskôr osobou požívajúcou podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva výsady a imunity.

(2) Podľa tohto zákona sa prejedná konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky a sudca.

(3) Podľa tohto zákona sa prejedná aj konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil prokurátor, generálny prokurátor Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky.

(4) Ak osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 nesúhlasí s prejednaním konania na mieste samom, konajúci orgán o tom vykoná záznam a vec odstúpi vecne a miestne príslušnému správne orgánu. Miestne príslušný správny orgán na uľahčenie prejednanie správneho deliktu alebo z iného dôležitého dôvodu postúpi vec na prejednanie inému vecne príslušnému správne orgánu, v ktorého územnom obvode má osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 bydlisko alebo miesto výkonu svojej funkcie.

(5) Ak bol prejednaný správny delikt osoby uvedenej v odseku 3, príslušný orgán, ktorý správny delikt prejednal, o tom bezodkladne informuje najbližšie nadriadený orgán osoby, ktorá správny delikt spáchala.

(6) Osobitný zákon môže ustanoviť osoby, ktorých konanie, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa osobitného zákona. Ak nie je správne orgánu do vydania rozhodnutia o správnom delikte známa skutočnosť, že obvinený je osobou podľa prvej vety, konanie obvineného sa prejedná ako správny delikt podľa tohto zákona. Ak sa správny orgán po vydaní rozhodnutia v prvom stupni dozvie, že obvinený je osobou podľa prvej vety, informuje o tejto skutočnosti správny orgán, ktorý by bol inak príslušný na konanie vo veci.

²⁷ Pozri JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 23.

²⁸ Bližšie PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 99 – 100.

(7) Konanie osôb podľa odseku 6, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa tohto zákona, ak sa na takú osobu osobitný zákon v čase prejednávania správneho deliktu už nevzťahuje.

Osobná pôsobnosť vymedzuje subjekty, voči ktorým sa zákon uplatňuje a výnimky z tohto pravidla. Na základe osobnej pôsobnosti vieme povedať, voči komu možno uplatniť administratívnoprávnu zodpovednosť takým spôsobom, akým ju tento zákon predpokladá. Ustanovenie je zamerané práve na výnimky z osobnej pôsobnosti, keďže z územnej pôsobnosti vyplýva, že je jedno aký subjekt na území Slovenskej republiky spácha priestupok, bude zaň však niesť zodpovednosť.

Ustanovenie predstavuje právnu úpravu, ktorá je zachytená v § 9 a § 10 zákona o priestupkoch, upravená na súčasnú terminológiu (nahradenie pojmu priestupok pojmom správny delikt). Jedinou zmenou oproti pôvodnej právnej úprave je doplnenie druhej a tretej vety do textu odseku 6.

Z daného dôvodu, že úprava je rovnaká, sa jej nebudem nejak špeciálne venovať, ale skôr sa zameriam práve na tieto novo vložené ustanovenia.

Všeobecne k § XXX

Ustanovenie upravuje negatívne vymedzenie osobnej pôsobnosti zákona. Určuje okruh osôb, ktorých konanie majúce znaky správneho deliktu nemožno ako správny delikt prejednať. Ide o osoby, ktoré požívajú výsady a imunity, ktoré im vyplývajú zo zákona alebo z medzinárodného práva. Zachováva zrušenie imunity poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, sudcov ÚS SR a sudcov, ako aj prejednávanie konania, ktoré je správnym deliktom podľa tohto alebo osobitného predpisu, ktorého sa dopustil prokurátor, generálny prokurátor Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky. Upravuje sa aj povinnosť príslušného správneho orgánu, ktorý prejednal správny delikt prokurátora, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a prezidenta Slovenskej republiky, aby o tom upovedomil najbližšie nadriadený orgán takejto osoby.²⁹

K odseku 6

Týmto osobitnými zákonmi môžu byť zákon, o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície, zákon o výkone trestu odňatia slobody, či zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov. Prejednanie ich správneho deliktu podľa osobitného zákona (najmä v podobe správneho disciplinárneho deliktu) je naviazané na vedomosť správneho orgánu, že obvinený je takouto osobou.

Tento odsek rieši situáciu, ak by správny orgán nemal takúto vedomosť. V danom prípade, bez právnej úpravy, by to znamenalo, že rozhodnutie vo veci by bolo nevyhnutné považovať za nezákonné (ničotné), pretože bolo vydané absolútne vecne nepríslušným orgánom.

Z dôvodu právnej istoty, ale najmä hospodárnosti konania, sa však navrhuje, aby takéto rozhodnutia neboli považované za nezákonné, ale aby boli riadnymi a zákonnými. Podmienkou tu je, že sa o tejto skutočnosti nedozvie správny orgán prvého stupňa do doby vydania jeho rozhodnutia. Ak by sa o tejto skutočnosti dozvedel, došlo by k postúpeniu veci, ale ak nie, tak by vec riadne prejednal a vydal v nej rozhodnutie.

²⁹ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 50 a nasl.

Vedomosť na druhom stupni preto už nebude mať (bez ďalšieho) žiaden dôsledok na zákonnosť rozhodnutia ako takého.

§ XXX **Vecná pôsobnosť**

(1) Pokiaľ zákon výslovne neustanoví inak, výkon pôsobnosti obcí a samosprávnych krajov vo veciach správnych deliktov je preneseným výkonom štátnej správy.

(2) Ústredným orgánom štátnej správy vo veciach správnych deliktov je ten ústredný orgán štátnej správy, do ktorého pôsobnosti spadá úsek štátnej správy, na ktorom došlo k porušeniu právnej povinnosti zakladajúcej zodpovednosť za spáchaný správny delikt; ak takto nemožno určiť ústredný orgán štátnej správy, ústredným orgánom štátnej správy je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

§ XXX **Časová pôsobnosť**

(1) Zodpovednosť za správny delikt sa posudzuje podľa zákona účinného v čase spáchania priestupku; podľa neskoršieho zákona sa posudzuje iba vtedy, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

(2) Správny delikt sa považuje za spáchaný v čase, keď páchatel konal alebo bol povinný konať. Nie je pritom rozhodujúce, kedy nastal alebo mal nastať protiprávny následok správneho deliktu. Za spáchaný sa považuje

- a) pokračovací správny delikt v čase, keď došlo k poslednému čiastkovému útoku,
- b) hromadný správny delikt v čase, keď došlo k poslednému útoku,
- c) trváci správny delikt v čase, keď došlo k odstráneniu protiprávneho stavu.

(3) Páchatelovi možno uložiť len taký druh sankcie, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o správnom delikte rozhoduje.

(4) O ochrannom opatrení sa rozhodne podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

§ XXX **Územná pôsobnosť**

(1) Podľa tohto alebo iného zákona sa posudzuje správny delikt, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj správny delikt spáchaný v cudzine občanom Slovenskej republiky, cudzincom alebo osobou bez štátneho občianstva, ak majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ak ním takáto osoba porušila povinnosť, ktorú má podľa slovenských predpisov mimo územia Slovenskej republiky, alebo ak to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Osobitný zákon ustanoví, kedy za týchto podmienok bude niesť zodpovednosť podľa zákona aj právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľa, ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto podnikania alebo na území Slovenskej republiky vykonáva svoju činnosť alebo je vlastníkom nehnuteľnosti.

(3) Správny delikt sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky aj vtedy, keď páchatel konal

- a) úplne alebo sčasti na území Slovenskej republiky, aj keď porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkovo alebo sčasti v cudzine,
- b) v cudzine, ak k porušeniu alebo ohrozeniu záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti na území Slovenskej republiky.

§ XXX Osobná pôsobnosť

(1) Konanie osôb požívajúcich výsady a imunity podľa zákona alebo medzinárodného práva, ktoré má znaky správneho deliktu, nemožno ako správny delikt prejednať. Nemožno ani vykonať sankciu alebo v jej výkone pokračovať, ak osoba, ktorej bola sankcia uložená, sa stala neskôr osobou požívajúcou podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva výsady a imunity.

(2) Podľa tohto zákona sa prejedná konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky a sudca.

(3) Podľa tohto zákona sa prejedná aj konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil prokurátor, generálny prokurátor Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky.

(4) Ak osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 nesúhlasí s prejednaním konania na mieste samom, konajúci orgán o tom vykoná záznam a vec odstúpi vecne a miestne príslušnému správne orgánu. Miestne príslušný správny orgán na uľahčenie prejednanie správneho deliktu alebo z iného dôležitého dôvodu postúpi vec na prejednanie inému vecne príslušnému správne orgánu, v ktorého územnom obvode má osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 bydlisko alebo miesto výkonu svojej funkcie.

(5) Ak bol prejednaný správny delikt osoby uvedenej v odseku 3, príslušný orgán, ktorý správny delikt prejednal, o tom bezodkladne informuje najbližšie nadriadený orgán osoby, ktorá správny delikt spáchala.

(6) Osobitný zákon môže ustanoviť osoby, ktorých konanie, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa osobitného zákona. Ak nie je správne orgánu do vydania rozhodnutia o správnom delikte známa skutočnosť, že obvinený je osobou podľa prvej vety, konanie obvineného sa prejedná ako správny delikt podľa tohto zákona. Ak sa správny orgán po vydaní rozhodnutia v prvom stupni dozvie, že obvinený je osobou podľa prvej vety, informuje o tejto skutočnosti správny orgán, ktorý by bol inak príslušný na konanie vo veci.

(7) Konanie osôb podľa odseku 6, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa tohto zákona, ak sa na takú osobu osobitný zákon v čase prejednávanie správneho deliktu už nevzťahuje.

Použitá literatúra

1. FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M. Teória práva. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019,
2. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020,
3. KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020,
4. MACHAJOVÁ, J. Základy priestupkového práva. Komentár. Šamorín : Heuréka, 1998,

5. OTTOVÁ, O. Teória práva. Bratislava : VO PraF UK, 2004,
6. PRÁŠKOVÁ, H. Časová pôsobnosť zákonů upravujících správni delikty. In Správni právo. 2009, č. 4,
7. PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022,
8. PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správni delikty. Praha : C. H. Beck, 2013,
9. SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020,
10. VEČEŘA, M., GERLOCH, A., SCHLOSSER, H, BERAN, K., RUDENKO, S. Teória práva. Žilina : Eurokódex, 2009.

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.

matej.horvat@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

VEK (NIE) JE LEN ČÍSLO: K POTREBE ZJEDNOTENIA HRANICE VEKU DELIKTUÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI¹

AGE IS (NOT) JUST A NUMBER: TOWARDS THE NEED FOR UNIFYING THE AGE LIMIT OF DELICTUAL LIABILITY

Tamara Čipková²
Mária Havelková³

Abstrakt: Právna úprava správneho trestania je v Slovenskej republike dlhodobo na okraji záujmu, napriek tomu, že ide o problematiku spoločensky významnú. Aktuálne sa však novela zákona o priestupkoch dostala do pozornosti zákonodarcu. Aby mala legislatívna zmena význam aj z pohľadu následnej aplikačnej praxe, je nevyhnutné pamätať na vymedzenie základných prvkov správnych deliktov, ktoré zákonodarca často opomenie prijatím len čiastkovej legislatívnej zmeny. Predkladaný príspevok je zameraný na vymedzenie všeobecných formálnych znakov priestupku a obsahuje návrh konkrétneho paragrafového znenia, ako aj odôvodnenie navrhovaných zákonných ustanovení. Príspevok sa osobitne zameriava na určenie hranice veku priestupkovej zodpovednosti.

Kľúčové slová: správne trestanie, priestupok, deliktuálna zodpovednosť, vek, príčetnosť

Abstract: The legal regulation of administrative offenses in the Slovak Republic has long been on the periphery of interest, despite its socially significant nature. Currently, however, an amendment to the Law on Misdemeanours has gained the attention of the legislature. For the legislative change to have significance in terms of subsequent application practice, it is essential to define the basic elements of administrative offenses, which lawmakers often overlook by adopting only partial legislative changes. This paper focuses on defining the subject of misdemeanours and includes a proposal for a paragraph wording, as well as the justification for the proposed legal provisions. The paper specifically addresses the determination of the age limit for administrative liability.

Key words: administrative sanctioning, misdemeanour, delictual liability, age, sanity

Úvod

O potrebe novej právnej úpravy správneho trestania, ktorá by reflektovala na vývoj v tejto dôležitej oblasti správneho práva, sa naprieč akademickou obcou a tiež v aplikačnej

¹ Tento príspevok je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Katedra občianskeho práva, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

³ Ústav klinického právneho vzdelávania, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

praxi diskutovalo už takmer pred desaťročím.⁴ O tom, že posun nenastal a problém neadekvátnej právnej úpravy je stále akútny, svedčia aj viaceré nedávno vydané monografie.⁵

Vyvodzovanie zodpovednosti za správne delikty síce nie je primárnou úlohou verejnej správy, avšak je to nevyhnutný predpoklad jej efektívneho fungovania a teda aj náplňou činnosti príslušných správnych orgánov. Napriek tomu však neexistuje právny predpis, ktorý by unifikoval procesné pravidlá a postupy pri ukladaní sankcií za správne delikty. Čiastočne kodifikované sú iba priestupky, ktorých skutkové podstaty sú upravené jednak v Zákone č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej len „Zákon o priestupkoch“), ale taktiež v desiatkach ďalších zákonov upravujúcich skutkové podstaty priestupkov na jednotlivých úsekoch verejnej správy. Avšak ani Zákon o priestupkoch vo viacerých ohľadoch⁶ nereflektuje na procesné požiadavky, ktoré vytvorila rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). V prípade iných druhov správnych deliktov, ktorými sú predovšetkým správne delikty právnických osôb (ďalej tiež „PO“) a podnikajúcich fyzických osôb (ďalej tiež „PFO“), disciplinárne a poriadkové delikty,⁷ je právna úprava ešte menej prehľadná a obsahujúca nežiaduce medzery, keďže sa na konanie o nich subsidiárne vzťahuje iba Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“).

Súčasná právna úprava správneho trestania častokrát nezohľadňuje záruky vyplývajúce z Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. To má za následok nedostatočné zakotvenie základných procesných princípov, ako je napr. princíp *ne bis in idem*, absorpčná zásada, právo na ústne pojednanie veci a zákaz zmeny k horšiemu. Tie sú upravené len v Zákone o priestupkoch, aj to s nedostatkami a v prípade iných druhov správnych deliktov úplne absentujú. Tento nežiaduci stav núti správne orgány pristupovať k analogickej aplikácii trestnoprávných kódexov.⁸

K právnej neistote prispel aj Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „Správny súdny poriadok“), ktorý nepriamo v § 195 písm. c) a d) ukladá správnym orgánom povinnosť analogicky aplikovať základné zásady trestného konania podľa Zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku (ďalej len „Trestný poriadok“) a dodržiavať zásady ukladania trestov podľa Zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona (ďalej len „Trestný zákon“). Ktoré konkrétne zásady mal zákonodarca na mysli už bližšie nešpecifikoval, pričom ich vymedzenie nenájdeme ani v dôvodovej správe k predmetnému zákonu.⁹

Na tento nežiaduci stav doplácajú najmä zamestnanci správnych orgánov, na ktorých sú kladené extrémne nároky, keď sa od nich očakáva, že budú ovládať nielen svoju, aj tak už odborne náročnú agendu, ale že budú analogicky aplikovať normy trestného práva a jednotlivé trestnoprávne zásady, poznať Engelove kritéria,¹⁰ vedieť posúdiť, ktorý správny

⁴ Bližšie pozri napr.: SREBALOVÁ, M., HAVELKOVÁ, M. (eds.) (2015) Právna úprava správneho trestania [elektronický zdroj]. 1st ed. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2015. KOŠIČIAROVÁ, S. (ed) (2016) Princípy trestania a správne delikty. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 200 s.

⁵ MILUČKÝ, J., MILUČKÝ, S. (2021) *Správne trestanie na Slovensku a v európskom priestore – Judikatúra*. Žilina: Eurokódex. a HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. (2019) *Základy správneho práva trestného*. Bratislava: Wolters Kluwer.

⁶ Napr. zákaz zmeny k horšiemu podľa § 82.

⁷ BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., FILOVÁ, A., SREBALOVÁ, M. (2017) § 194 Vymedzenie správneho trestania a subsidiarita všeobecnej správnej žaloby. In BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., ŠTEVČEK, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, s. 967.

⁸ Pozri napr. Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7 Asan/25/2017, zo dňa 27. novembra 2018.

⁹ Dôvodová správa k SSP je dostupná na: <
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5282>> [cit. 2023-10-19]

¹⁰ Rozhodnutie ESLP vo veci Engel a ďalší v. Holandsko, sťažnosti č. 5100/71, 5101/71, zo dňa 8. júna 1976.

delikt sa v zmysle judikatúry ESLP považuje za trestný¹¹ a pravidelne sa oboznamovať s aktuálnou judikatúrou slovenských správnych súdov. Absentujúca právna úprava môže tiež viesť k zvýšenej chybovosti zo strany správnych orgánov a tým k neprimeranej zaťaženosti správnych súdov.

Aj z týchto dôvodov pristúpil riešiteľský kolektív k formulácii paragrafového znenia návrhu nového zákona o priestupkoch, ktorého cieľom je prispieť k diskusii a ponúknuť konkrétne, uchopiteľné idey riešenia identifikovaných nedostatkov aktuálnej právnej úpravy. Je potrebné uviesť, že návrh textu, minimálne v tomto príspevku, nepredstavuje ideálne riešenie aktuálneho právneho stavu. Keďže nechceme vyprodukovať iba ďalší návrh, ktorý v elektronickom priečinku zapadne prachom, návrh textu reflektuje na prebiehajúce legislatívne konanie č. LP/2023/38. Preto sa môže azda zdať menej ambiciózny, avšak, veríme, že o to viac má potenciál byť zohľadnený.

Tento príspevok pozostáva z časti obsahujúcej konkrétne znenie formulovaných ustanovení týkajúcich sa osoby páchatela, zavinenia, podmienky pričítanosti a veku. Následne je v jednotlivých kapitolách ponúknuté odôvodnenie predloženého návrhu.

1. Návrh znenia ustanovení týkajúcich osoby páchatela, veku, zavinenia a nepríčetnosti

Páchatel'

Páchatel' priestupku je ten, kto priestupok spáchal sám. Páchatel'om priestupku môže byť iba fyzická osoba.

Zavinenie

(1) Na zodpovednosť fyzickej osoby za priestupok sa vyžaduje zavinenie. Stačí zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie.

(2) Priestupok je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel'

- a) vedel, že môže svojím konaním porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal na to, že tento záujem neporuší alebo neohrozí, alebo*
- b) nevedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.*

(3) Priestupok je spáchaný úmyselne, ak páchatel'

- a) chcel svojím konaním porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom alebo*
- b) vedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, a pre prípad, že ho poruší alebo ohrozí, bol s tým uzrozmenný.*

(4) Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery povinný.

Vek

(1) Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovršil štrnásť rok svojho veku.

¹¹ ESLP po prvýkrát pristúpil k autonómneho vnímaniu pojmov trestnosť a trestná vec v rozhodnutí vo veci Öztürk v. Spolková republika Nemecko, sťažnosť č. 8544/79, zo dňa 21.februára 1984, keď judikoval, že „pokiaľ by štáty mohli svojvoľne tým, že označia protiprávny čin za správny namiesto trestného vylúčiť pôsobnosť podstatných ustanovení čl. 6 a 7, bola by aplikácia týchto ustanovení podriadená ich zvrchovanej vôli. Rozsiahla voľnosť by tak mohla viesť k dôsledkom nezlučiteľným s predmetom a účelom Dohovoru.“

(2) Mladistvý mladší ako pätnásť rokov, ktorý v čase spáchania činu nedosiahol takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin zodpovedný.

(3) Skutok, ktorého znaky sú uvedené v tomto alebo v osobitnom zákone, nie je priestupkom, ak ho spáchal mladistvý a ak je jeho závažnosť malá.

Nepričetnosť

Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto pre duševnú poruchu v čase jeho spáchania nemohol rozpoznať, že ide o porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom, alebo nemohol ovládať svoje konanie. Zodpovednosti sa však nezbujuje ten, kto sa do stavu nepričetnosti priviedol, hoci len z nedbanlivosti, požitím alkoholu alebo užitím omamných látok, psychotropných látok alebo ostatných látok spôsobilých nepriaznivo ovplyvniť ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti fyzickej osoby.

2. Odôvodnenie k časti „Páchatel“

Ako vyplýva z vyššie uvedenej definície pojmu páchatel, navrhujeme v prípade priestupkov zachovať kontinuitu chápania priestupku ako zavineného konania, ktoré môže spáchať iba fyzická osoba. Doplnenie definície páchatela navrhujeme v záujme zabezpečenia čo najvyššej miery právnej istoty.

Na podporu zachovania rozlišovania medzi priestupkom a správnym deliktom PO a PFO možno uviesť, že pojmovým znakom priestupku je aj zavinenie, zatiaľ čo pri správnych deliktoch PO a PFO sa otázka zavinenia neskúma. Aj podľa Vladimíra Sládečka by „zodpovednosť za správne delikty podnikajúcich fyzických osôb a právnických osôb a konanie o nich mala byť upravená v samostatnom zákone.“¹² Svoje tvrdenie odôvodňuje existujúcimi rozdielmi medzi priestupkami a inými správnymi deliktmi, ktoré sa spravidla prejavujú vyššou mierou závažnosti a hrozbou podstatne vyšších sankcií.

Stotožňujeme sa s prezentovaným názorom a považujeme za dôležité, aby pretrvalo rozlišovanie medzi konaním fyzickej a právnickej osoby, resp. podnikajúcej fyzickej osoby.

Nepovažujeme za správne, ak zákonodarca pri určení hrozacej výšky pokuty nerozlišuje medzi protiprávnym konaním fyzickej osoby a protiprávnym konaním v rámci podnikateľskej činnosti. Príkladom je nový správny delikt „účasť na akademickom podvode“, ktorý je od roku 2022 upravený v Zákone č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o vysokých školách“). Bez ohľadu na to, či záverečnú prácu za študenta alebo študentku napíše za finančnú odmenu PO alebo PFO, ktoré v rámci svojich predmetov činnosti skryto poskytujú aj takúto službu alebo prácu iba z dobrej vôle napíše kamarát alebo kamarátka, pokuta hrozí rovnaká, a to od 10.000,-eur do 50.000,-eur. Ak ku konaniu dôjde v priebehu dvoch rokov opakovane, možno uložiť pokutu od 20.000,-eur do 100.000,-eur.¹³ Ak sa pozrieme na charakter subjektu, ktorý sa v nami uvedených alternatívach dopustil priestupku alebo správneho deliktu účasti na akademickom podvode, môže byť „kamarátska výpomoc“ pre fyzickú osobu likvidačná s dopadom nielen na jej majetkovú situáciu v čase ukladania sankcie, ale pravdepodobne aj s presahom do budúcnosti. Rovnako spoločenská nebezpečnosť takéhoto deliktu, ktorý má charakter pomoci kamarátovi/tke, rodinnému príslušníkovi/čke je nepochybne nižšia v porovnaní s PO

¹² SLÁDEČEK, V. (2017) *Ke koncepcii nové úpravy správného trestání (několik poznámek)*. In Dny práva 2017. Část VIII. Odpovědnost za přestupky podle nové právní úpravy. s. 264

¹³ Ustanovenie § 180l Zákona o vysokých školách.

alebo PFO, ktoré sa uvedeného konania dopúšťajú opakovane a za finančnú odmenu. Uvedené zrejme odlišnosti by mal zohľadňovať už zákonodarca pri prijímaní právnej úpravy, nemali by byť ponechané len na správnu úvahu. V analyzovanom kontexte by mal byť odlišný charakter konania fyzickej osoby, právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby odlišný najmä pri vymedzení spodnej hranice pokuty.

3. Odôvodnenie k časti „Zavinenie a nepríčetnosť“

Zavinenie je imanentným pojmovým znakom priestupku. Navrhujeme zachovať predpoklad, že ak zákon neustanovuje inak, stačí konanie nedbanlivostné.¹⁴ Definície úmyselného a nedbanlivostného zavinenia sú výstižné a v aplikačnej praxi nespôsobujú problémy. Navyše, zodpovedajú definíciám obsiahnutých v Trestnom zákone, čo prispieva k právnej istote.

Nepríčetnosť predstavuje okolnosť vylučujúcu zodpovednosť. Navrhujeme ponechať negatívnu definíciu s drobnou zmenou. Pojem "iná návyková látka" už právny poriadok Slovenskej republiky nepozná. Preto by bolo vhodné tento obsoletný pojem vyňať a nahradiť ho pojmami omamné látky, psychotropné látky a ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti fyzickej osoby.

4. Odôvodnenie k časti „Vek“

Predpokladom pre vyvodenie zodpovednosti za protiprávne konanie je dovŕšenie veku, s ktorým právny poriadok spája vznik deliktuálnej zodpovednosti. Prijatím Trestného zákona v roku 2005 sa znížila hranica trestnej zodpovednosti na štrnásť rokov. Tým nastala dvojkolajnosť, keďže priestupková zodpovednosť naďalej nastupuje až dovŕšením pätnásteho roku života.

Na vyššiu hranicu veku deliktuálnej zodpovednosti pri priestupkoch neexistuje dôvod. Ak je totiž osoba dostatočne rozumovo vyspelá, aby mohla niesť následky za trestný čin, je možné predpokladať dostatočnú rozumovú vyspelosť pre posúdenie následkov menej závažného protiprávneho konania.

Domnievame sa preto, že by malo dôjsť k zosúladieniu hranice deliktuálnej zodpovednosti. Z právneho hľadiska, či už po analýze medzinárodných alebo európskych štandardov je veková hranica 15 rokov vyhovujúca, rovnako vyhovujúcou však bude na základe týchto kritérií aj hranica 14 rokov. Tu je však potrebné uviesť, že konkrétne určenie veku, či už priestupkovej alebo trestnoprávnej zodpovednosti nie je primárne otázka právna, ale presahuje do iných vedných odborov, ako je psychológia a sociológia. Práve uvedené vedné odbory by mali kooperovať so zákonodarcom pri prijímaní záveru o identifikovaní momentu nadobudnutia rozumovej a mravnej vyspelosti, a to aj v kontexte doby.

Pokiaľ by sme sa pozreli na okolité právne úpravy, vo väčšine európskych krajín sa rozhodný vek pohybuje práve na hranici 14 (napr. Lotyšsko¹⁵ a Rakúsko)¹⁶ alebo 15 rokov (napr. Česká republika).¹⁷ Špecifickým prípadom je napríklad Poľsko, kde sa za trestne a priestupkovo zodpovedného považuje osoba až dovŕšením 17 rokov, s výnimkou niektorých

¹⁴ SREBALOVÁ, M. et al. (2020) Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 19.

¹⁵ Art. 6 Administratīvās atbildības likums, 2018/225. (lotyšský zákon o priestupkoch) Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums> [cit. 2023-12-10].

¹⁶ Art. 4(2) Verwaltungsstrafgesetz (rakúsky zákon o správnom trestaní) Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10005770> [cit. 2023-12-10].

¹⁷ Ustanovenie § 18Zákona č. 250/2016 Sb. o o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

trestných činov (napr. proti životu a zdraviu), pri ktorých postačuje dovŕšenie 15 roku veku (v prípade vraždy 14 roku) a individuálne posúdenie konkrétneho mladistvého páchatela.¹⁸

V pripravovanej novele sa navrhuje zníženie veku deliktuálnej zodpovednosti. Tiež sa ako primárny dôvod uvádza potreba zjednotenia s úpravou obsiahnutou v Trestnom zákone. Ďalej sa v dôvodovej správe uvádza, že „*podľa platnej právnej úpravy vzniká zodpovednosť za priestupok dosiahnutím 15. roku veku, a tak osoby mladšie ako 15 rokov, ktoré sa dopúšťajú menších krádeží, rôznych foriem rušenia občianskeho spolunažívania a verejného poriadku, alebo iných priestupkov, nie sú za svoje konanie postihnuteľné. Takýto stav má za následok stratu akéhokolvek preventívneho a represívneho pôsobenia na osoby vo veku po dovŕšení 14. a neprekročení 15. roku veku.*“¹⁹ Dôvodová správa k návrhu zákona poukazuje aj na časté navádzanie detí, ktoré ešte nie sú priestupkovo zodpovedné na páchanie priestupkov zo strany ich rodičov. Prečo sa zákonodarca rozhodol znížiť hranicu priestupkovej zodpovednosti, namiesto zvýšenia hranice veku trestnoprávnej zodpovednosti, však v dôvodovej správe chýba.

Nie je pravda, tak ako sa tvrdí v dôvodovej správe, že by 14 roční, prípadne mladší, nemohli byť za svoje protispoločenské konanie za súčasnej právnej úpravy postihnutí. V praxi riešenie situácií, v ktorých sa dieťa ocitne v konflikte so zákonom, nie je ponechané len na priestupkovú, či trestnú zodpovednosť. Pri prvých výskytoch nežiaduceho správania by mali primárne nastúpiť výchovné opatrenia zo strany orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 12 Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo súdu v civilnom konaní podľa § 37 Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine. Výchovné opatrenia (napr. napomenutie, diagnostika a následné odborné poradenstvo, dohľad nad výchovou, uloženie primeraných obmedzení alebo až odňatie dieťaťa z rodinného prostredia a umiestnenie do príslušného zariadenia) sú v zásade dostupné a zamerané na všetky vekové kategórie detí.

Aj pokiaľ ide o údajne časté navádzanie detí, ktoré ešte nie sú priestupkovo zodpovedné zo strany ich rodičov, prichádza do úvahy uloženie výchovných opatrení zameraných na rodičov, prípadne zásahy do výkonu rodičovských práv a povinností. V rámci trestného práva možno uvažovať o naplnení skutkovej podstaty trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Trestného zákona.

Za prínos zníženia hranice priestupkovej zodpovednosti možno považovať preventívny a výchovný účinok spočívajúci v odradení 14 ročných detí od páchania priestupkov. Zo štatistických údajov Policajného zboru vyplýva dvojnásobný počet 14 ročných detí dopúšťajúcich sa konaní majúcich znaky priestupkov v porovnaní s mladistvými vo veku 15 rokov, ktorí už sú priestupkovo zodpovední.²⁰

Na druhú stranu, takmer 4000 detí vo veku od 14 do 15 rokov sa ročne dopúšťa konaní, ktoré naplňajú znaky priestupkov, ale z dôvodu nedostatku veku nenesú priestupkovú zodpovednosť. Je otázne, či sú orgány prejednávajúce priestupky dostatočne pripravené na takto zvýšený nápad priestupkových konaní s mladistvými páchatelmi. Navyše do týchto konaní musia byť zapojené aj orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorých personálna a časová kapacita je často pertraktovaným problémom už za súčasného

¹⁸ Art. 8 Kodeks wykroczeń (poľský zákon o priestupkoch), Art. 10 Kodeks karny (poľský trestný zákon)

¹⁹ Dôvodová správa dostupná na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2023-38> [cit. 2023-12-10]

²⁰ Príloha č.1 k analýze sociálnych vplyvov: priestupkovosť osôb vo veku od 14 do 15 rokov (okresné úrady) a Príloha č. 2 k analýze sociálnych vplyvov - Priestupkovosť osôb do 15 rokov – PPZ. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2023-38>

stavu. Ak však berieme do úvahy predpokladanú preventívnu funkciu zníženia vekovej hranice, pravdepodobne sa počet mladistvých páchajúcich priestupky medzi 14 a 15 rokom veku zníži.

Ďalším rizikom môže byť nadväzujúca kriminalizácia mladistvých páchatel'ov priestupku. Niektoré skutkové podstaty trestných činov sú viazané na predchádzajúci postih za podobné konanie. Napríklad skutková podstata trestného činu krádeže je naplnená aj vtedy, ak dôjde k prisvojeniu si cudzej veci zmocnením sa tejto veci a ten kto si vec prisvojil bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý. V takomto prípade sa nevyžaduje, aby subjekt spôsobil čo i len malú škodu, t. j. škodu prevyšujúcu sumu 266,- eur. Postačuje predchádzajúci postih.²¹ Z tohto dôvodu je možné sa domnievať, že stúpne kriminalizácia mladistvých 14 ročných dopúšťajúcich sa protispoločenského konania proti majetku aj keď spôsobená škoda bude nižšej hodnoty (§ 212 ods. 1 písm. g TZ).

Za praktickú komplikáciu súčasnej právnej úpravy možno označiť situáciu, keď mladistvý spácha čin, ktorým sa v prvom rade zaoberajú orgány činné v trestnom konaní, pretože vykazuje znaky trestného činu. OČTK dospejú k záveru, že nejde o trestný čin, ale toto konanie má znaky priestupku. V zmysle trestného poriadku postúpia vec príslušnému orgánu, prejednávajúcemu priestupky, ktorý však vec následne odloží bez toho, aby začal priestupkové konanie, z dôvodu nedostatku veku mladistvého (§ 66 ods. 1 písm. b) ZoP) alebo konanie o priestupku zastaví, ak sa v ňom zistí, že obvinený z priestupku v čase spáchania priestupku nedovršil pätnásť rok svojho veku (§ 76 ods. 1 písm. e ZoP). V uvedenom prípade možno predpokladať, že ide o pomerne závažné protispoločenské konanie, ale mladistvý za jeho spáchanie nebude žiadnym spôsobom sankcionovaný. Zároveň tento proces môže v dieťati nabudiť dojem určitej beztrestnosti za svoje konanie, v ktorom tak bude pokračovať.

S ohľadom na vyššie uvedené sa stotožňujeme s legislatívnym návrhom a rovnako navrhujeme zníženie priestupkovej zodpovednosti na štrnásť rokov. Primárnym dôvodom je zjednotenie vekovej hranice priestupkovej a trestnej zodpovednosti mladistvých páchatel'ov, vzhľadom na to, že ak je skutkovým podkladom zakotvenia vekovej hranice rozumová a mravná vyspelosť mladistvých, táto by mala byť posudzovaná rovnako v prípade páchatel'ov priestupkov, ako aj páchatel'ov trestných činov. Rozdielne nazeranie na uvedené druhy zodpovednosti nemajú vecné opodstatnenie. Ďalším podstatným argumentom v prospech zníženia priestupkovej zodpovednosti je predpokladaný výchovný vplyv uvedenej legislatívnej zmeny, ktorý možno identifikovať z dostupných štatistických údajov, z ktorých vyplýva, že priestupkovo zodpovední 15 roční mladiství sa dopúšťajú tohto protispoločenského konania v menšom rozsahu ako deti vo veku 14 rokov, ktoré nie sú priestupkovo zodpovedné.

Za podstatné pri navrhovanej legislatívnej zmene však považujeme identifikovať potenciálnu pripravenosť orgánov prejednávajúcich priestupky, ako aj orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na zvýšený nápad konaní týkajúcich sa priestupkov spáchaných osobami, ktoré dovršili 14 rok veku. Zároveň sme toho názoru, že ak Trestný zákon upravuje tzv. materiálny korektív pri posudzovaní trestnej zodpovednosti, mala by obdobný inštitút zakotviť aj novela priestupkového zákona. Pokiaľ mladistvý spácha prečin, ktorého závažnosť je malá, nie je trestným činom (§ 95 ods. 2 Trestného zákona). V trestnom práve je zároveň upravená tzv. relatívna trestná zodpovednosť mladistvých²²

²¹ ZÁHORA, J. § 212 Krádež. In: BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon II. Praha: C. H. Beck, 2011.

²² K inštitútu relatívnej trestnej zodpovednosti pozri napr. ŠÁMAL, P. K podmíněné či relativní trestní odpovědnosti mladistvého. In Právní rozhledy, č. 2, roč. 2004, s. 47.

mladších ako 15 rokov. Pokiaľ v čase spáchania činu nedosiahli takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohli rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie sú za tento čin trestne zodpovední (§ 95 ods. 1 Trestného zákona). To znamená, že obdobie medzi 14 a 15 rokom veku podlieha z hľadiska trestnej zodpovednosti osobitnému prieskumu vyspelosti konkrétneho mladistvého. Uvedené osobitné kritériá by mali byť upravené ako ochranné inštitúty najmladších páchatel'ov aj v rámci priestupkového konania.

Záver

Precízna právna úprava správneho trestania je nevyhnutným predpokladom pre zákonné a efektívne vyvodzovanie zodpovednosti za správne delikty. Medzery v právnej úprave, na ktoré dlhodobo poukazuje vedecká obec aj aplikačná prax, boli zákonodarcom opomínané. Aktuálne je však v legislatívnom procese novela Zákona o priestupkoch, čo svedčí o záujme zákonodarcu. Aby však mala legislatívna zmena význam aj z pohľadu následnej aplikačnej praxe, je potrebná komplexná revízia právnej úpravy nielen priestupkov, ale aj správnych deliktov PO a PFO. Domnievame sa, že roky sa kumulujúce nedostatky a aplikačné problémy predmetný návrh novely Zákona o priestupkoch sanovať nedokáže.

Preto sme sa rozhodli pre vypracovanie návrhu novej právnej úpravy, a to vrátane formulácie znenia konkrétnych paragrafov. Cieľom je odstrániť nedostatky súčasnej právnej úpravy a reflektovať na vývoj v tejto oblasti správneho práva. Prínosom precíznej právnej úpravy je jednak zvýšenie právnej istoty, ale tiež zníženie chybovosti na strane správnych orgánov a potreby prieskumu správnych rozhodnutí správnymi súdmi.

Tento príspevok sa konkrétne zameriava na vymedzenie subjektu priestupku, vrátane veku a príčetnosti a tiež na definovanie pojmu zavinenie. Za najdôležitejšie z navrhovaných zmien považujeme zníženie hranice veku priestupkovej zodpovednosti z 15 na 14 rokov a zavedenie materiálneho korektívu.

Primárnym dôvodom navrhovaného zníženia hranice veku je potreba zjednotenia vekovej hranice priestupkovej a trestnej zodpovednosti mladistvých páchatel'ov. Za prínos možno tiež považovať preventívny a výchovný účinok spočívajúci v odradení 14 ročných detí od páchania priestupkov.

Potenciálne negatíva tohto návrhu spočívajú v nedostatočnej pripravenosti správnych orgánov a orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na zvýšený nápad priestupkových konaní s mladistvými páchatel'mi a riziko nadväzujúcej kriminalizácie mladistvých páchatel'ov priestupku. Za účelom eliminácie týchto rizík sme preto do návrhu paragrafového znenia zahrnuli tzv. materiálny korektív a tzv. relatívnu trestnú zodpovednosť. Na záver uvádzame, že v zásade každý jednotlivec sa vyvíja individuálne a úprava konkrétnych vekových hraníc je len sociálnym konštruktom, ktorý je v spoločnosti nevyhnutný pre zachovanie právnej istoty a stability. Domnievame sa, že prostriedky správneho a trestného práva by nemali byť preferovanými spôsobmi výchovy mladistvých. Primárna pozornosť by mala byť venovaná sociálnej politike štátu a vytvoreniu funkčných mechanizmov rodinnej intervencie v primárnych fázach nežiaduceho správania sa dieťaťa.

Zoznam použitej literatúry

1. BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., ŠTEVČEK, M., FILOVÁ, A. a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 1824 s.
2. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon II. Praha: C. H. Beck, 2011.

3. HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. (2019) *Základy správného práva trestného*. Bratislava: Wolters Kluwer.
4. KOŠIČIAROVÁ, S. (ed) (2016) *Princípy trestania a správne delikty*. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 200 s.
5. MILUČKÝ, J., MILUČKÝ, S. (2021) *Správne trestanie na Slovensku a v európskom priestore – Judikatúra*. Žilina: Eurokódex.
6. SLÁDEČEK, V. *Ke koncepci nové úpravy správního trestání (několik poznámek)*. In *Dny práva 2017. Část VIII. Odpovědnost za přestupky podle nové právní úpravy*. s. 264-272.
7. SREBALOVÁ, M. et al. (2020) *Zákon o priestupkoch*. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck. 512.
8. SREBALOVÁ, M., HAVELKOVÁ, M. (eds.) (2015) *Právna úprava správného trestania [elektronický zdroj]*. 1st ed. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta
9. ŠÁMAL, P. *K podmíněné či relativní trestní odpovědnosti mladistvého*. In *Právní rozhledy*, č. 2, roč. 2004, s. 47.

Kontaktné údaje:

Mgr. Tamara Čipková, PhD.

tamara.cipkova@flaw.uniba.sk

Katedra občianskeho práva

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

JUDr. Mária Havelková, PhD.

maria.havelkova@uniba.sk

Ústav klinického právneho vzdelávania

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

POSTAVENIE OSOBY MLADISTVÉHO V NOVEJ PRÁVNEJ ÚPRAVE SPRÁVNEHO TRESTANIA¹

THE POSITION OF THE MINOR IN CONTEXT OF NEW LEGISLATION ON ADMINISTRATIVE PUNISHMENT

Viera Jakušová²

Abstrakt: Autorka v príspevku navrhuje osobitné ustanovenia o mladistvých, ktoré by bolo vhodné zakotviť do novej právnej úpravy správneho trestania. Obsahom osobitných ustanovení by mala byť samotná definícia pojmu mladistvý, ukladanie sankcií mladistvému a upustenie od uloženia sankcií.

Kľúčové slová: nová právna úprava správneho trestania, správne trestanie, mladistvý, priestupok.

Abstract: In the paper, the author proposes specific provisions on minors that should be included in the new legislation on administrative punishment. The content of the special provisions should be the very definition of the concept of a minor, the imposition of sanctions on a minor, and the waiver of the imposition of sanctions.

Key words: new legislation on administrative punishment, administrative punishment, minor, misdemeanour.

Úvod

Na začiatok je potrebné uviesť, že vzhľadom na odborné diskusie možno konštatovať, že nový právny predpis upravujúci správne trestanie bude mať svoju všeobecnú hmotnú časť a aj všeobecnú procesnú časť.³ V príspevku sa však zameriavam na postavenie mladistvého len v medziach všeobecnej hmotnoprávnej úpravy správneho trestania. Inšpiráciu k návrhom nových paragrafových znení hľadám v zákone č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoP“), pričom sa dotýkam pri analýze ustanovení ZoP i zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“). Vzhľadom skutočnosť, že až do 2017 bola právna úprava správneho trestania v Českej republike (ďalej len „ČR“) takmer identická a obe krajiny spája obdobný spoločenský a právny vývoj⁴ budem právnu úpravu osoby mladistvého obsiahnutú v ZoP komparovať s právnou

¹ Tento príspevok je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

³ VAČOK, J. Základné otázky novej právnej úpravy správneho trestania a hľadanie odpovedí. In: *Nová právna úprava správneho trestania : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online] Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2021. [cit. 2023-12-25]. s. 9. Dostupné na internete: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KSEP/zborniky_a_cvicbenice/ZBORN_I_K_APVV_nova_uprava_spravneho_trestania_2021.pdf

⁴ HAVELKOVÁ, M. Definícia pojmu správny delikt v novej úprave správneho trestania. In: *Nová právna úprava správneho trestania : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online] Bratislava: Univerzita Komenského

úpravou mladistvého obsiahnutou v zákone č. 250/2016 Sb. o zodpovednosti za prestupky a riadení o nich ve znení pozdžšich předpisů (ďalej len „ČZoP“) za účelom dosiahnutia vhodného návrhu paragrafového znenia nového kódexu správneho trestania.

Cielom príspevku je navrhnúť osobitné ustanovenia o mladistvých, ktoré by bolo vhodné zakotviť do novej právnej úpravy správneho trestania.

V príspevku používam základné metódy výskumu ako analýza, indukcia, dedukcia, syntéza a komparácia.

Vymedzenie pojmu mladistvý

ZoP upravuje pojem mladistvý v § 19 ods. 1 ZoP nasledovne: „*Pri posudzovaní priestupku osoby, ktorá v čase jeho spáchania dovŕšila pätnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku (ďalej len „mladistvý“), sa prihliada na osobitnú starostlivosť, ktorú venuje spoločnosť mládeži.*“ Možno povedať, že pod pojmom mladistvý rozumie ZoP osobu, ktorá v čase spáchania priestupku dovŕšila pätnásť rok veku, ale ešte neprekročila osemnásť rok svojho veku.⁵ Vzhľadom na formuláciu vyžadujúcu dovŕšenie určitého roku veku a analogické využitie pravidla o počítaní času podľa § 136 TZ (ide o využitie povoleného výkladu v prospech) možno povedať, že páchatel dovŕšil pätnásť rok svojho veku až v deň nasledujúci po svojich pätnástych narodeninách. Rovnako potom možno uviesť, že páchatel sa považuje za mladistvého ešte v deň svojich osemnástych narodenín, avšak v deň nasledujúci už nie.⁶

V TZ sa pod pojmom mladistvý rozumie osoba, ktorá v čase spáchania trestného činu dovŕšila štrnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku.⁷ V nadväznosti na uvedené, je predmetom diskusií aj primeranosť vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti. Dňa 20. mája 2022 sa uskutočnilo stretnutie riešiteľského kolektívu projektu č. APVV-20-0436 „Nová právna úprava správneho trestania“ a prizvaných hostí.⁸

Predmetná diskusia ponúkla množstvo rôznorodých medziodborových pohľadov, avšak celková zhoda sa nedosiahla. Časť odborníkov sa zhodla na tom, že nie je správne znižovať vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti, pričom by bolo potrebné zvýšiť vekovú hranicu zodpovednosti v TZ. Z uvedeného vyplýva, že časť odborníkov sa zhodla na všeobecnej vekovej hranici pätnásť rokov.⁹

Druhá časť odborníkov sa zhodla na všeobecnej vekovej hranici štrnásť rokov. Tento názor sa sformuloval aj v nadväznosti na klesajúcu tendenciu vekovej hranice trestnoprávnej zodpovednosti v zahraničí a na početnosť právnych úprav členských štátov, ktoré obsahujú vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti štrnásť rokov. Toto tvrdenie by si však vyžadovalo hlbšiu analýzu právnych úprav vekovej hranice trestnoprávnej a priestupkovej zodpovednosti. Ďalším argumentom pre zníženie vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti je fakt, že pri priestupkoch je povaha sankcií skôr spätnou väzbou zo strany

v Bratislave, Právnická fakulta, 2021. [cit. 2023-12-25]. s. 18. Dostupné na internete: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KSEP/zborniky_a_cvicebnice/ZBORN_I__K_APVV_nova_uprava_spravneho_trestania_2021.pdf

⁵ Pozri § 19 ods. 1 ZoP.

⁶ HORVAT, M. § 19 Osobitné ustanovenia o mladistvých. In: SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 93.

⁷ Pozri § 94 ods. 1 TZ.

⁸ Pozri viac: JAKUŠOVÁ, V., Základné otázky k problematike primeranosti vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti a hľadanie odpovedí. In: *Comenius*. [online] Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022. [cit. 2023-12-25]. s. 105. Dostupné na internete: <https://comeniuscasopis-archiv.flaw.uniba.sk/2023/01/10/comenius-casopis-2-2022/>

⁹ Tamtiež, s. 112.

štátu, pričom sankcie nie sú príliš tvrdé ako pri trestných činoch, kde sa vo výkone trestu môže ešte zhoršiť sociálna situácia osoby. V súvislosti s tým, je dôležité povedať, že dôvodová správa k § 5 ZoP nie je dostupná. Domnievam sa, že ak by z danej dôvodovej správy vyplývalo, že sa prebrala právna úprava z vtedy platného a účinného TZ, bol by to jeden z argumentov v prospech zosúladienia účinnej trestnoprávnej úpravy.¹⁰

Prikláňam sa k druhej časti odborníkov, ktorá zastáva názor, že by bolo vhodné znížiť vekovú hranicu zodpovednosti v ZoP. Podľa môjho názoru, ak osoba staršia ako štrnásť rokov veku je trestne zodpovednou, tak by táto osoba mohla niesť zodpovednosť aj za priestupok, a teda za menej závažné protiprávne konanie. Momentálne nastavenie vekovej hranice v ZoP a TZ nie je, podľa môjho názoru, logické a v praxi môže spôsobovať problémy. Je potrebné zosúladiť platné a účinné právne úpravy, ktoré sú obsiahnuté v TZ a ZoP.¹¹

Vzhľadom na vyššie uvedené, by som navrhovala paragrafové znenie novej právnej úpravy správneho trestania nasledovne: „Mladistvým je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil štrnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku.“ Ak by bolo v novom správnom kódexe zakotvené takéto ustanovenie, tak je potrebné upraviť aj ustanovenie¹², ktoré určuje vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti: „Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovŕšil štrnásť rok svojho veku.“

Ukladanie sankcií mladistvému

Ukladanie sankcií mladistvému môžeme vnímať v § 19 ZoP, ktorý nesie názov „*Osobitné ustanovenia o mladistvých*“. Tieto osobitné ustanovenia majú za následok miernejší postih mladistvých v rámci sankcionovania.¹³

V § 19 ods. 1 ZoP je uvedené, že sa pri posudzovaní priestupku mladistvého prihliada na osobitnú starostlivosť, ktorú venuje spoločnosť mládeži. V ČR je ukladanie sankcií upravené nasledovne: „*Při ukládání správního trestu mladistvému se přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen.*“¹⁴ Rozdiel možno vidieť práve v tom, že česká právna úprava konkretizuje pojem osobitná starostlivosť, ktorú spoločnosť venuje mládeži, a teda sa zohľadňuje osobnosť mladistvého, pričom je prihliadané aj na jeho vek, rozumovú a mravnú vyspelosť. Tiež sú zohľadňované aj jeho osobné pomery za účelom najmenšieho ohrozenia vývoja mladistvého.

Podľa môjho názoru, znenie §56 ČZoP prihliada na osobitnú starostlivosť, ktorú venuje spoločnosť mládeži a zároveň ju konkretizuje. Vzhľadom na konkretizáciu osobitnej starostlivosti, by bolo by vhodné, aby takéto ustanovenie bolo zakotvené aj v novom správnom kódexe. Táto starostlivosť sa v § 56 ČZoP prejavuje dôrazom na ochranu osobnosti a ďalší vývoj mladistvého pri určovaní druhu sankcie a jeho výmery, stanovením hornej hranice pokuty, určitým obmedzením pri ukladaní zákazu činnosti a upustenia od uloženia sankcie.

Vzhľadom na vyššie uvedené, navrhujem paragrafové znenie nasledovne: „Pri ukladaní sankcie mladistvému sa prihliada na jeho osobnosť vrátane jeho veku a rozumovej a mravnej vyspelosti, ako aj k jeho osobným pomerom tak, aby jeho ďalší vývoj bol čo najmenej ohrozený.“

¹⁰ Tamtiež, s. 112.

¹¹ Tamtiež, s. 113.

¹² Momentálne je veková hranica priestupkovej zodpovednosti stanovená v § 5 ods. 1 ZoP.

¹³ HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. *Základy správneho práva trestného*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 94.

¹⁴ Pozri § 56 ČZoP.

Osobitosti postavenia mladistvých v ZoP možno vidieť aj v tom, že mladistvému nemožno uložiť sankciu v jednom z dvoch druhov skráteného priestupkového konania, a to v rozkaznom konaní. Mladistvý však môže byť subjektom blokového konania.¹⁵ Vzhľadom na skutočnosť, že sa v tomto článku sústredím na všeobecnú hmotnoprávnu právnú úpravu správneho trestania, nebudem na tomto mieste rozoberať možné otázky, ktoré sa dotýkajú procesnoprávnej úpravy postavenia mladistvého v novom správnom kódexe.

Ďalšia osobitosť spočíva v limitovaní hornej hranice sankcií pokuty a zákazu činnosti. Pri pokutách sa horná hranica pokuty u mladistvých znižuje na polovicu, pritom nesmie byť vyššia ako 300 eur a v blokovom konaní ako 60 eur. Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade, ak by mala byť horná hranica pokuty v neskrátenom konaní znížená o polovicu vyššia ako 300 eur, správny orgán má povinnosť uložiť pokutu maximálne do výšky 300 eur. Rovnako to bude platiť aj pre skrátené blokované konanie, v ktorom je správny orgán povinný uložiť pokutu zníženú o polovicu maximálne do výšky 60 eur.¹⁶

V súvislosti s ukladaním pokút mladistvým, možno uviesť, že naposledy bola horná hranica pokuty zvýšená na základe zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. To, či stanovená pokuta je v ZoP nastavená optimálne by bolo potrebné podrobiť diskusiám. V rámci diskusií by mala byť zodpovedaná otázka, či je zvýšenie pokuty u mladistvých účelné. Je dôležité však povedať, že ak by došlo pri rozpravách odbornej verejnosti ku konsenzu, ktorým by bola zhoda na zvýšení pokuty u mladistvých, tak je, podľa môjho názoru, potrebné zvýšiť aj pokutu u ostatných osôb, ktoré sú postihované pokutami podľa ZoP.

Z môjho pohľadu, nevnímam momentálne zvyšovanie sadzieb pokút v ZoP ako potrebné. Je dôležité uviesť, že sankcia v podobe pokuty nemusí byť pre mladistvého najvhodnejšou sankciou.¹⁷ Možno súhlasiť s Evou Peřinovou, ktorá v tejto súvislosti uviedla: „*mladiství většinou nedisponují vlastními finančními prostředky, a pokud za ně uloženu pokutu zaplatí jejich rodiče, tak ztrácí jakýkoliv sankční i výchovný účel*“.¹⁸ Stanovenie pokuty u mladistvých tak považujem za optimálne aj vzhľadom na to, že pri jej zvyšovaní existuje potenciál toho, že sa minie uloženie tejto sankcie účelu. Môže sa stať, že mladistvý nebude schopný výšku pokuty uhradiť, a tak je možné, že ju uhradia jeho zákonní zástupcovia. Pre porovnanie možno uviesť § 57 ČZoP: „*Horní hranice sazby pokuty se u mladistvého snižuje na polovinu, přičemž však nesmí přesahovat částku 5000 Kč¹⁹; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.*“

V ČR môže byť fyzickou osobou-podnikateľom aj mladistvý, pretože zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „ČZZ“) nezakotvuje ako všeobecnú podmienku prevádzkovania živnosti dosiahnutie 18. roku veku.²⁰ Podľa § 6 ods. 1 ČZZ musí fyzická osoba spĺňať všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti (ak tento zákon nestanoví inak). Prvou podmienkou je plná spôsobilosť na právne úkony, ktorú možno nahradiť súhlasom súdu so súhlasom zákonného zástupcu maloletého na samostatné prevádzkovanie podnikateľskej činnosti.

¹⁵ HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. *Základy správneho práva trestného*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 94.

¹⁶ Tamtiež, s. 94.

¹⁷ JEMELKA, L. § 57 Pokuta. In: JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 431, marg. č. 12.

¹⁸ PEŘINOVÁ, E. *Přestupky a přestupkové řízení*. [online] 2011/2012. [cit. 2023-12-27]. s. 122. Dostupné na internete: <https://is.muni.cz/th/ejl13/rigo-prestupky1.pdf>

¹⁹ Ku dňu 26.12.2023 je podľa kurzu Českej národnej banky suma 5000 Kč v prepočte 203,33 eur.

²⁰ Pozri § 6 ods. 1 ČZZ.

Druhá podmienka je bezúhonnosť.²¹ Slovenský zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „ŽZ“) zakotvuje aj podmienku dosiahnutia 18. roku veku.²² Z uvedeného vyplýva, že osoba mladistvého sa v podmienkach Slovenskej republiky nemôže stať podnikateľom v zmysle ŽZ, a preto nemožno uvažovať nad zakotvením českej výnimky „*to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou*“²³ pokiaľ ide o ukládanie pokút mladistvému do novej právnej úpravy správneho trestania.

Podľa Ľuboša Jemelku je § 56 ČZoP²⁴ ku všetkým ostatným ustanoveniam ČZoP a iným zákonom ustanovením špeciálnym, teda v pomere *lex specialis*. To znamená, že v prípade ukládania pokút pri mladistvých by bol správny orgán limitovaný len hornou hranicou pokuty, a v rozhodnutí o priestupku, ak by to iný zákon nepredpokladal, by mohol od uloženia sankcie upustiť.²⁵

V § 19 ods. 3 ZoP je upravená iba horná hranica pokuty u mladistvých.

V praxi môže vzniknúť situácia, keď vodič motorového vozidla prekročí rýchlosť ustanovenú v osobitnom predpise alebo prekročí rýchlosť ustanovenú dopravnou značkou alebo dopravným zariadením v obci o viac ako 50 km h⁻¹ alebo mimo obce o viac ako 60 km h⁻¹, čím sa dopustí priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. h) bod 3 ZoP. Za takýto priestupok sa uloží pokuta od 500 eur do 1 000 eur a zákaz činnosti od šesť mesiacov do troch rokov.²⁶ Ak by páchatelom bol mladistvý, tak v zmysle § 19 ods. 3 ZoP by sa znížila horná hranica na polovicu, pričom nesmie byť vyššia ako 300 eur. V tomto prípade by podľa § 22 ods. 2 písm. d) bod 3 ZoP bola dolná hranica 500 eur a podľa § 19 ods. 3 ZoP horná hranica 300 eur. K tomuto nelogickému rozpätiu pokuty dochádza len v dôsledku aplikácie zákonného znenia v § 19 ods. 3 ZoP. Na odstránenie tohto nedostatku by bolo potrebné preformulovať ustanovenie § 19 ods. 3 ZoP, tak aby už nebola stanovená horná hranica pokuty u mladistvých, ale stanovila by sa maximálna výška pokuty.

Na tomto mieste je vhodné položiť si otázku, či je potrebné zakotvenie dolnej hranice pokuty alebo formulácie, že sa dolná hranica pokuty znižuje o polovicu v osobitných ustanoveniach pre mladistvých, ktoré by sa nachádzali v novom správnom kódexe?

Podľa môjho názoru, nie je potrebné stanovovať v osobitných ustanoveniach pre mladistvých dolnú hranicu a ani znenie, že sa dolná hranica pri všetkých priestupkoch spáchaných mladistvými znižuje na polovicu. Vzhľadom na existenciu veľkého množstva rôznorodých priestupkov, by takéto znenie zákona mohlo vyvolať prípadnú nespravodlivosť a neprimeranosť pokuty.

Som toho názoru, že postačuje zachovať zníženie hornej hranice pokuty u mladistvých páchatelov o polovicu a zaviesť maximálnu výšku pokuty u mladistvých (bez určenia dolnej a hornej hranice). Znenie ustanovenia nového zákona by tak vyzeralo nasledovne:

„ ods. (1) Horná hranica pokuty sa u mladistvých znižuje na polovicu.

²¹ Pozri § 6 ods. 1 ČZZ.

²² Pozri § 6 ods. 1 písm. a) ŽZ.

²³ Pozri § 57 ČZoP.

²⁴ Zo zákona: „*Při ukládání správního trestu mladistvému se přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen.*“ Pozri § 56 ČZoP.

²⁵ JEMELKA, L. § 57 Pokuta. In: JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 431, marg. č. 11.

²⁶ Pozri § 22 ods. 2 písm. d) bod 3 ZoP.

ods. (2) Pokuta ukladaná mladistvým nesmie byť vyššia ako 300 eur a v blokovom konaní vyššia ako 60 eur.“

ZoP zakotvuje aj osobitosť pri ukladaní sankcie zákazu činnosti. V prípade sankcie zákazu činnosti môže správny orgán uložiť mladistvému túto sankciu najdlhšie na jeden rok, pričom výkon tejto sankcie nebráni jeho príprave na povolanie.²⁷ ZoP v § 14 taxatívne upravuje podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby správny orgán mohol uložiť sankciu zákazu činnosti. Inú činnosť, teda takú, ktorá nespĺňa podmienky, správny orgán nemôže sankcionovať zákazom činnosti.²⁸

Mladistvému možno bez obmedzenia uložiť aj iné druhy sankcií a obmedzujúce opatrenie.²⁹ Medzi tieto iné druhy sankcií patrí okrem pokuty a zákazu činnosti aj pokarhanie a prepadnutie veci.³⁰ Platí, že sankciu možno uložiť samostatne alebo s inou sankciou. Pokarhanie však nemožno uložiť spolu s pokutou.³¹ Čo sa týka obmedzujúceho opatrenia, možno uviesť, že ZoP ho zaraďuje medzi ochranné opatrenia.³² Obmedzujúce opatrenie spočíva v zákaze navštevovať určené verejne prístupné miesta a miestnosti, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje alebo konajú verejné športové alebo kultúrne podujatia. Možno ho uložiť páchatelovi priestupku na úseku ochrany pred alkoholizmom a inými toxikomániami, priestupku proti verejnému poriadku, priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, priestupku proti majetku alebo priestupku podľa osobitného predpisu.³³ Je dôležité povedať, že obmedzujúce opatrenie musí byť primerané povahe a závažnosti spáchaného priestupku a možno ho uložiť len spolu so sankciou a najdlhšie na jeden rok.³⁴

Vo vzťahu k sankciám pokarhania a prepadnutia veci treba teda dodať, že môžu byť uložené mladistvému zásadne za rovnakých podmienok ako „dospelému“ páchatelovi priestupku.³⁵ Som toho názoru, že by bolo vhodné zachovať možnosť uloženia týchto sankcií aj mladistvému páchatelovi. Zároveň, je potrebné jedným dychom dodať, že vzhľadom na skutočnosť, že uloženie sankcie sa všeobecne považuje za *ultima ratio* (t. j. za krajný prostriedok nápravy), o to viac to bude platiť v prípade sankcionovania mladistvých. Správny orgán by sa preto vždy mal zaoberať otázkou uloženia sankcie pokarhania, prípadne aj upustiť od uloženia sankcie. Účelom uloženia sankcie mladistvému je vždy snaha o jeho nápravu a riadne vychovanie, a to s cieľom zabránenia páchania ďalšej protiprávnej činnosti.³⁶

Považujem za vhodné tiež obsahovo zachovať znenie § 19 ods. 4 ZoP. V tomto prípade by som zvolila inú formálnu úpravu pri zachovaní obsahu uvedeného znenia:

„ods. (1) Zákaz činnosti nemožno mladistvému uložiť, ak by výkon tejto sankcie bránil príprave na jeho povolanie.

ods. (2) Zákaz činnosti možno mladistvému uložiť najdlhšie na jeden rok.“

²⁷ Pozri § 19 ods. 4 ZoP.

²⁸ SREBALOVÁ, M. § 14 Zákaz činnosti. In: SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 71.

²⁹ HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. *Základy správneho práva trestného*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 95.

³⁰ Pozri § 11 ods. 1 ZoP.

³¹ Pozri § 11 ods. 2 ZoP.

³² Pozri § 16 písm. a) ZoP.

³³ Pozri § 17 ods. 1 ZoP.

³⁴ Pozri § 17 ods. 2 ZoP.

³⁵ HORVAT, M. § 19 Osobitné ustanovenia o mladistvých. In: SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 97.

³⁶ HORVAT, M. § 19 Osobitné ustanovenia o mladistvých. In: SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 98.

Upustenie od uloženia sankcie

Upustenie od uloženia sankcie upravuje ZoP v súvislosti s osobou mladistvého v § 92. Toto ustanovenie nepatrí medzi osobitné ustanovenie pre mladistvých, ale vzťahuje sa aj na ostatné subjekty priestupku. ZoP umožňuje správnomu orgánu rozhodnúť o upustení od výkonu zvyšku zákazu činnosti, a to po uplynutí polovice času výkonu tejto sankcie.³⁷ Správny orgán môže tak rozhodnúť na základe žiadosti páchatela³⁸, pričom za mladistvého môže podať návrh aj jeho zákonný zástupca alebo orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.³⁹ Medzi všeobecné ustanovenie v ZoP patrí aj § 11 ods. 3, ktoré stanovuje, že od uloženia sankcie možno v rozhodnutí o priestupku upustiť, ak k náprave páchatela postačí samotné prejednanie priestupku.

Pre porovnanie s ČR uvádzam znenie § 59 ČZoP, ktoré osobitne upravuje upustenie od uloženia sankcie mladistvému: „*Od uložení správního trestu mladistvému lze též upustit, jestliže vzhledem k povaze spáchaného přestupku a k dosavadnímu způsobu života mladistvého lze důvodně očekávat, že uložení omezujícího opatření zajistí jeho nápravu lépe než správní trest.*“ V ČZoP je zakotvené okrem uvedeného osobitného ustanovenia pre mladistvých aj všeobecné ustanovenie, podľa ktorého od uloženia správneho trestu (sankcie) možno tiež upustiť, ak vzhľadom k závažnosti priestupku, okolnostiam jeho spáchania a osobe páchatela možno dôvodne očakávať, že samotné prejednanie veci pred správnym orgánom postačí k jeho náprave.⁴⁰

Je potrebné osobitné ustanovenie o upustení od uloženia sankcie mladistvému v novom správnom kódexe? Podľa môjho názoru, áno. Správny orgán bude môcť upustiť od uloženia sankcie nielen v prípade, ak by postačilo k náprave mladistvého samotné prejednanie veci. V praxi sa môže stať, že takéto prejednanie nestačí k náprave, uloženie sankcie však nie je potrebné, ale obmedzujúce opatrenie je žiaduce. Z tohto dôvodu by sme sa mohli inšpirovať ČR a zakotviť i ustanovenie, ktoré by umožňovalo správnomu orgánu uložiť iba obmedzujúce opatrenie a upustiť od sankcie. Návrh paragrafového znenia by znel nasledovne: „*Od uloženia sankcie mladistvému možno upustiť, ak vzhľadom k povahe spáchaného priestupku a k doterajšiemu spôsobu života mladistvého možno dôvodne očakávať, že uloženie obmedzujúceho opatrenia zaistí jeho nápravu lepšie než sankcia.*“

Záver

V prípade definície pojmu mladistvý zastávam názor, že by bolo vhodné znížiť vekovú hranicu zodpovednosti v ZoP. Podľa môjho názoru, ak osoba staršia ako štrnásť rokov veku je trestne zodpovednou, tak by táto osoba mohla niesť zodpovednosť aj za priestupok, a teda za menej závažné protiprávne konanie. V zahraničí má veková hranica trestnoprávnej zodpovednosti klesajúcu tendenciu, pričom tento názor zastávam aj s ohľadom na početnosť právnych úprav členských štátov, ktoré obsahujú vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti štrnásť rokov. Medzi ďalší argument zníženia vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti zaraďujem fakt, že pri priestupkoch je povaha sankcii skôr spätnou väzbou zo strany štátu, pričom sankcie nie sú príliš tvrdé ako pri trestných činoch, kde sa vo výkone trestu môže ešte zhoršiť sociálna situácia osoby. Momentálne nastavenie vekovej hranice v ZoP a TZ nie je, podľa môjho názoru, logické a v praxi môže spôsobovať problémy. Je potrebné zosúladiť platné a účinné právne úpravy, ktoré sú obsiahnuté v TZ a ZoP. Vzhľadom

³⁷ Pozri § 14 ods. 3 ZoP.

³⁸ Pozri § 14 ods. 3 ZoP.

³⁹ Pozri § 92 ods. 1 ZoP.

⁴⁰ Pozri § 43 ods. 2 ČZoP.

na vyššie uvedené, by som navrhovala paragrafové znenie novej právnej úpravy správneho trestania nasledovne: **„Mladistvým je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil štrnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku.“** Ak by bolo v novom správnom kódexe zakotvené takéto ustanovenie, tak je potrebné upraviť aj ustanovenie, ktoré určuje vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti: **„Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovŕšil štrnásť rok svojho veku.“**

Pokiaľ ide o ustanovenie § 19 ods. 1 ZoP, ktorým správny orgán prihliada na osobitnú starostlivosť, ktorú venuje spoločnosť mládeži, tak by bolo vhodné ho upraviť. Inšpirovala by som sa v tomto prípade § 56 ČZoP, v ktorom sa táto osobitná starostlivosť prejavuje dôrazom na ochranu osobnosti a ďalší vývoj mladistvého pri určovaní druhu sankcie a jeho výmery, stanovením hornej hranice pokuty, určitým obmedzením pri ukladaní zákazu činnosti a upustenia od uloženia sankcie. Toto ustanovenie z môjho pohľadu konkretizuje a vysvetľuje pojem osobitná starostlivosť. Vzhľadom na uvedené, navrhujem paragrafové znenie nasledovne: **„Pri ukladaní sankcie mladistvému sa prihliada na jeho osobnosť vrátane jeho veku a rozumovej a mravnej vyspelosti, ako aj k jeho osobným pomerom tak, aby jeho ďalší vývoj bol čo najmenej ohrozený.“**

V súvislosti s ukladaním pokút mladistvým, možno uviesť, že naposledy bola horná hranica pokuty zvýšená na základe zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. To, či stanovená pokuta je v ZoP nastavená optimálne by bolo potrebné podrobiť diskusiám. V rámci diskusií by mala byť zodpovedaná otázka, či je zvýšenie pokuty u mladistvých účelné. Je dôležité však povedať, že ak by došlo pri rozpravách odbornej verejnosti ku konsenzu, ktorým by bola zhoda na zvýšení pokuty u mladistvých, tak je, podľa môjho názoru, potrebné zvýšiť aj pokutu u ostatných osôb, ktoré sú postihované pokutami podľa ZoP.

Z môjho pohľadu, nevnímam momentálne zvyšovanie sadzieb pokút v ZoP ako potrebné. Je dôležité uviesť, že sankcia v podobe pokuty nemusí byť pre mladistvého najvhodnejšou sankciou. Možno súhlasiť s Evou Peřinovou, ktorá v tejto súvislosti uviedla: *„mladiství většinou nedisponují vlastními finančními prostředky, a pokud za ně uloženou pokutu zaplatí jejich rodiče, tak ztrácí jakýkoliv sankční i výchovný účel“*. Stanovenie pokuty u mladistvých tak považujem za optimálne aj vzhľadom na to, že pri jej zvyšovaní existuje potenciál toho, že sa minie uloženie tejto sankcie účelu. Môže sa stať, že mladistvý nebude schopný výšku pokuty uhradiť, a tak je možné, že ju uhradia jeho zákonní zástupcovia.

V § 19 ods. 3 ZoP je upravená iba horná hranica pokuty u mladistvých.

V praxi môže vzniknúť situácia, keď vodič motorového vozidla prekročí rýchlosť ustanovenú v osobitnom predpise alebo prekročí rýchlosť ustanovenú dopravnou značkou alebo dopravným zariadením v obci o viac ako 50 km h⁻¹ alebo mimo obce o viac ako 60 km h⁻¹, čím sa dopustí priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. h) bod 3 ZoP. Za takýto priestupok sa uloží pokuta od 500 eur do 1 000 eur a zákaz činnosti od šesť mesiacov do troch rokov. Ak by páchatelom bol mladistvý, tak v zmysle § 19 ods. 3 ZoP by sa znížila horná hranica na polovicu, pričom nesmie byť vyššia ako 300 eur. V tomto prípade by podľa § 22 ods. 2 písm. d) bod 3 ZoP bola dolná hranica 500 eur a podľa § 19 ods. 3 ZoP horná hranica 300 eur. K tomuto nelogickému rozpätiu pokuty dochádza len v dôsledku aplikácie zákonného znenia v § 19 ods. 3 ZoP. Na odstránenie tohto nedostatku by bolo potrebné preformulovať ustanovenie § 19 ods. 3 ZoP, tak aby už nebola stanovená horná hranica pokuty u mladistvých, ale stanovila by sa maximálna výška pokuty.

Čo sa týka zakotvenia dolnej hranice pokuty alebo formulácie, že sa dolná hranica pokuty znižuje o polovicu v osobitných ustanoveniach pre mladistvých v novom správnom

kódexe, tak podľa môjho názoru, nie je potrebné stanovovať v osobitných ustanoveniach pre mladistvých dolnú hranicu a ani takéto znenie. Vzhľadom na existenciu veľkého množstva rôznorodých priestupkov, by takéto znenie zákona mohlo vyvolať prípadnú nespravodlivosť a neprimeranosť pokuty.

Som toho názoru, že postačuje zachovať zníženie hornej hranice pokuty u mladistvých páchatelov o polovicu a zaviesť maximálnu výšku pokuty u mladistvých (bez určenia dolnej a hornej hranice). Znenie ustanovenia nového zákona by tak vyzeralo nasledovne:

„ ods. (1) Horná hranica pokuty sa u mladistvých znižuje na polovicu.

ods. (2) Pokuta ukladaná mladistvým nesmie byť vyššia ako 300 eur a v blokovom konaní vyššia ako 60 eur.“

V prípade osobitosti ukládanie sankcie zákazu činnosti, považujem za vhodné obsahovo zachovať znenie § 19 ods. 4 ZoP. V tomto prípade by som zvolila inú formálnu úpravu pri zachovaní obsahu uvedeného znenia:

„ ods. (1) Zákaz činnosti nemožno mladistvému uložiť, ak by výkon tejto sankcie bránil príprave na jeho povolanie.

ods. (2) Zákaz činnosti možno mladistvému uložiť najdlhšie na jeden rok.“

Pokiaľ ide o zakotvenie osobitného ustanovenia, ktorým by sa dala možnosť správnomu orgánu upustiť od uloženia sankcie mladistvému v novom správnom kódexe, tak podľa môjho názoru, by to bolo vhodné. Správny orgán tak bude môcť upustiť od uloženia sankcie nielen v prípade, ak by stačilo k náprave mladistvého samotné prejednanie veci. V praxi sa môže stať, že takéto prejednanie nestačí k náprave, uloženie sankcie však nie je potrebné, ale obmedzujúce opatrenie je žiaduce. Z tohto dôvodu by sme sa mohli inšpirovať ČR a zakotviť i ustanovenie, ktoré by umožňovalo správnomu orgánu uložiť iba obmedzujúce opatrenie a upustiť od sankcie. Návrh paragrafového znenia by znel nasledovne: **„Od uloženia sankcie mladistvému možno upustiť, ak vzhľadom k povahe spáchaného priestupku a k doterajšiemu spôsobu života mladistvého možno dôvodne očakávať, že uloženie obmedzujúceho opatrenia zaistí jeho nápravu lepšie než sankcia.“**

Zoznam použitej literatúry

1. HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. *Základy správneho práva trestného*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, 308 s. ISBN 978-80-7160-507-2.
2. HAVELKOVÁ, M. Definícia pojmu správny delikt v novej úprave správneho trestania. In: *Nová právna úprava správneho trestania : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online] 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2021. [cit. 2023-12-25]. s. 15-21. Dostupné na internete: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KSEP/zborniky_a_cvicebnice/ZBORNI__K_APVV_nova_uprava_spravneho_trestania_2021.pdf
3. JAKUŠOVÁ, V., Základné otázky k problematike primeranosti vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti a hľadanie odpovedí. In: *Comenius*. [online] č. 2/2022 Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022. [cit. 2023-12-25]. s. 105-113. Dostupné na internete: <https://comeniuscasopis-archiv.flaw.uniba.sk/2023/01/10/comenius-casopis-2-2022/>
4. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, 1050 s. ISBN 978-80-7400-772-9.
5. PEŘINOVÁ, E. *Přestupky a přestupkové řízení*. [online] 2011/2012. [cit. 2023-12-27]. 158 s. Dostupné na internete: <https://is.muni.cz/th/ejl13/rigo-prestupky1.pdf>

6. SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár.* 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2020, 512 s. ISBN 978-80-89603-93-0.
7. VAČOK, J. Základné otázky novej právnej úpravy správneho trestania a hľadanie odpovedí. In: *Nová právna úprava správneho trestania : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.* [online] 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2021. [cit. 2023-12-25]. s. 5-9. Dostupné na internete: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KSEP/zborniky_a_cvicebnice/ZBORNI__K_APVV_nova_uprava_spravneho_trestania_2021.pdf

Zoznam použitých právnych predpisov

1. Zákon č. 250/2016 Sb. o zodpovednosti za priestupky a řízení o nich ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
3. Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
4. Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikání (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Kontaktné údaje

Mgr. Viera Jakušová, PhD.

viera.jakusova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

MLADISTVÝ, HMOTNOPRÁVNA ÚPRAVA - NÁVRH ZNENIA S ODÔVODNENÍM¹

JUVENILE, SUBSTANTIVE LAW - DRAFT TEXT WITH EXPLANATORY MEMORANDUM

Viera Jakušová²

Osobitné ustanovenia o mladistvých

§ x

Mladistvý

Mladistvým je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil štrnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku.

Komentár:

V prípade definície pojmu mladistvý zastávam názor, že by bolo vhodné znížiť vekovú hranicu zodpovednosti v ZoP. Podľa môjho názoru, ak osoba staršia ako štrnásť rokov veku je trestne zodpovednou, tak by táto osoba mohla niesť zodpovednosť aj za priestupok, a teda za menej závažné protiprávne konanie. V zahraničí má veková hranica trestnoprávnej zodpovednosti klesajúcu tendenciu, pričom tento názor zastávam aj s ohľadom na početnosť právnych úprav členských štátov, ktoré obsahujú vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti štrnásť rokov. Medzi ďalší argument zníženia vekovej hranice priestupkovej zodpovednosti zaraďujem fakt, že pri priestupkoch je povaha sankcii skôr spätnou väzbou zo strany štátu, pričom sankcie nie sú príliš tvrdé ako pri trestných činoch, kde sa vo výkone trestu môže ešte zhoršiť sociálna situácia osoby. Momentálne nastavenie vekovej hranice v ZoP a TZ nie je, podľa môjho názoru, logické a v praxi môže spôsobovať problémy. Je potrebné zosúladiť platné a účinné právne úpravy, ktoré sú obsiahnuté v TZ a ZoP.

Ak by bolo v novom správnom kódexe zakotvené takéto ustanovenie, tak je potrebné upraviť aj ustanovenie, ktoré určuje vekovú hranicu priestupkovej zodpovednosti: „Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovŕšil štrnásť rok svojho veku.“

§ x

Ukladanie sankcie mladistvému

Pri ukladaní sankcie mladistvému sa prihliada na jeho osobnosť vrátane jeho veku a rozumovej a mravnej vyspelosti, ako aj k jeho osobným pomerom tak, aby jeho ďalší vývoj bol čo najmenej ohrozený.

Komentár :

Pokiaľ ide o ustanovenie § 19 ods. 1 ZoP, ktorým správny orgán prihliada na osobitnú starostlivosť, ktorú venuje spoločnosť mládeži, tak by bolo vhodné ho upraviť. Inšpirovala by

¹ Tento príspevok je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

som sa v tomto prípade § 56 ČZoP, v ktorom sa táto osobitná starostlivosť prejavuje dôrazom na ochranu osobnosti a ďalší vývoj mladistvého pri určovaní druhu sankcie a jeho výmery, stanovením hornej hranice pokuty, určitým obmedzením pri ukladaní zákazu činnosti a upustenia od uloženia sankcie. Toto ustanovenie z môjho pohľadu konkretizuje a vysvetľuje pojem osobitná starostlivosť.

§ x Pokuta

- (1) Horná hranica pokuty sa u mladistvých znižuje na polovicu.
- (2) Pokuta ukladaná mladistvým nesmie byť vyššia ako 300 eur a v blokovom konaní vyššia ako 60 eur.

Komentár:

V súvislosti s ukladaním pokút mladistvým, možno uviesť, že naposledy bola horná hranica pokuty zvýšená na základe zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. To, či stanovená pokuta je v ZoP nastavená optimálne by bolo potrebné podrobiť diskusiám. V rámci diskusií by mala byť zodpovedaná otázka, či je zvýšenie pokuty u mladistvých účelné. Je dôležité však povedať, že ak by došlo pri rozpravách odbornej verejnosti ku konsenzu, ktorým by bola zhoda na zvýšení pokuty u mladistvých, tak je, podľa môjho názoru, potrebné zvýšiť aj pokutu u ostatných osôb, ktoré sú postihované pokutami podľa ZoP.

Z môjho pohľadu, nevnímam momentálne zvyšovanie sadzieb pokút v ZoP ako potrebné. Je dôležité uviesť, že sankcia v podobe pokuty nemusí byť pre mladistvého najvhodnejšou sankciou. Možno súhlasiť s Evou Peřinovou, ktorá v tejto súvislosti uviedla: „*mladiství většinou nedisponují vlastními finančními prostředky, a pokud za ně uloženou pokutu zaplatí jejich rodiče, tak ztrácí jakýkoliv sankční i výchovný účel*“. Stanovenie pokuty u mladistvých tak považujem za optimálne aj vzhľadom na to, že pri jej zvyšovaní existuje potenciál toho, že sa minie uloženie tejto sankcie účelu. Môže sa stať, že mladistvý nebude schopný výšku pokuty uhradiť, a tak je možné, že ju uhradia jeho zákonní zástupcovia.

V § 19 ods. 3 ZoP je upravená iba horná hranica pokuty u mladistvých. V praxi môže vzniknúť situácia, keď vodič motorového vozidla prekročí rýchlosť ustanovenú v osobitnom predpise alebo prekročí rýchlosť ustanovenú dopravnou značkou alebo dopravným zariadením v obci o viac ako 50 km h⁻¹ alebo mimo obce o viac ako 60 km h⁻¹, čím sa dopustí priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. h) bod 3 ZoP. Za takýto priestupok sa uloží pokuta od 500 eur do 1 000 eur a zákaz činnosti od šesť mesiacov do troch rokov. Ak by páchatelom bol mladistvý, tak v zmysle § 19 ods. 3 ZoP by sa znížila horná hranica na polovicu, pričom nesmie byť vyššia ako 300 eur. V tomto prípade by podľa § 22 ods. 2 písm. d) bod 3 ZoP bola dolná hranica 500 eur a podľa § 19 ods. 3 ZoP horná hranica 300 eur. K tomuto nelogickému rozpätiu pokuty dochádza len v dôsledku aplikácie zákonného znenia v § 19 ods. 3 ZoP. Na odstránenie tohto nedostatku by bolo potrebné preformulovať ustanovenie § 19 ods. 3 ZoP, tak aby už nebola stanovená horná hranica pokuty u mladistvých, ale stanovila by sa maximálna výška pokuty.

Čo sa týka zakotvenia dolnej hranice pokuty alebo formulácie, že sa dolná hranica pokuty znižuje o polovicu v osobitných ustanoveniach pre mladistvých v novom správnom kódexe, tak podľa môjho názoru, nie je potrebné stanovovať v osobitných ustanoveniach pre mladistvých dolnú hranicu a ani takéto znenie. Vzhľadom na existenciu veľkého množstva

rôznorodých priestupkov, by takéto znenie zákona mohlo vyvolať prípadnú nespravodlivosť a neprímeranosť pokuty.

Som toho názoru, že postačuje zachovať zníženie hornej hranice pokuty u mladistvých páchatelov o polovicu a zaviesť maximálnu výšku pokuty u mladistvých (bez určenia dolnej a hornej hranice).

§ x Zákaz činnosti

(1) Zákaz činnosti nemožno mladistvému uložiť, ak by výkon tejto sankcie bránil príprave na jeho povolanie.

(2) Zákaz činnosti možno mladistvému uložiť najdlhšie na jeden rok.

Komentár:

V prípade osobitosti ukladanie sankcie zákazu činnosti, považujem za vhodné obsahovo zachovať znenie § 19 ods. 4 ZoP. V tomto prípade by som zvolila inú formálnu úpravu pri zachovaní obsahu zákonného znenia.

§ x Upustenie od uloženia sankcie

Od uloženia sankcie mladistvému možno upustiť, ak vzhľadom k povahe spáchaného priestupku a k doterajšiemu spôsobu života mladistvého možno dôvodne očakávať, že uloženie obmedzujúceho opatrenia zaistí jeho nápravu lepšie než sankcia.

Komentár:

Pokiaľ ide o zakotvenie osobitného ustanovenia, ktorým by sa dala možnosť správneho orgánu upustiť od uloženia sankcie mladistvému v novom správnom kódexe, tak podľa môjho názoru, by to bolo vhodné. Správny orgán tak bude môcť upustiť od uloženia sankcie nielen v prípade, ak by postačilo k náprave mladistvého samotné prejednanie veci. V praxi sa môže stať, že takéto prejednanie nestačí k náprave, uloženie sankcie však nie je potrebné, ale obmedzujúce opatrenie je žiaduce. Z tohto dôvodu by sme sa mohli inšpirovať ČR a zakotviť i ustanovenie, ktoré by umožňovalo správneho orgánu uložiť iba obmedzujúce opatrenie a upustiť od sankcie.

Je dôležité tiež uviesť, že mladistvému možno bez obmedzenia uložiť aj iné druhy sankcií a obmedzujúce opatrenie. Medzi tieto iné druhy sankcií patrí okrem pokuty a zákazu činnosti aj pokarhanie a prepadnutie veci. Uloženie sankcie sa všeobecne považuje za *ultima ratio* (t. j. za krajný prostriedok nápravy) a o to viac to bude platiť v prípade sankcionovania mladistvých. Správny orgán by sa preto vždy mal zaoberať otázkou uloženia sankcie pokarhania, prípadne aj upustiť od uloženia sankcie. Účelom uloženia sankcie mladistvému je vždy snaha o jeho nápravu a riadne vychovanie, a to s cieľom zabránenia páchania ďalšej protiprávnej činnosti

Kontaktné údaje

Mgr. Viera Jakušová, PhD.

viera.jakusova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

ZODPOVEDNOSŤ PRÁVNICKEJ OSOBY A PODNIKAJÚCEJ FYZICKEJ OSOBY ZA SPRÁVNY DELIKT – SUBJEKTY AKO PÁCHATELIA, LIBERÁCIA, PRECHOD ZODPOVEDNOSTI¹

LIABILITY OF A LEGAL ENTITY AND NATURAL PERSON - ENTREPRENEURS FOR AN ADMINISTRATIVE DELICTS - ENTITIES SUCH AS PERPETRATORS, EXONERATION, TRANSFER OF LIABILITY

Zuzana Hamuláková²

Abstrakt: Článok obsahuje návrh paragrafového znenia vybraných inštitútov správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb, a to konkrétne vymedzenie subjektov týchto deliktov ako páchatel'ov, možnú liberáciu a prechod zodpovednosti na právnych nástupcov. Autorka vychádza a komparuje za týmto účelom znenie českého zákona o priestupkoch.

Kľúčové slová: správny delikt právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb, páchatel', liberácia, prechod zodpovednosti

Abstract: The article contains a draft paragraph wording of selected institutes of administrative offenses of legal entities and natural persons - entrepreneurs, namely the specific definition of the subjects of these offenses as perpetrators, possible exoneration and transfer of liability to legal successors. For this purpose, the author draws out and compares the text of the Czech Act on Offences.

Key words: administrative delict of legal entities and natural persons - entrepreneurs, perpetrator, exoneration, transfer of liability

Úvod

Súčasná právna úprava správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb je obsiahnutá vo veľkom počte osobitných právnych predpisov, to znamená, že nemá kodifikovanú podobu a dlhodobu je jej vyčítaná nekoncepčnosť, neprehľadnosť a nejednotnosť základov administratívneho postihu. Cieľom príspevku je navrhnúť znenie zákonnej úpravy správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb, a to konkrétne vymedzenie subjektov týchto deliktov ako páchatel'ov, možnú liberáciu a prechod zodpovednosti na právnych nástupcov. Autorka si pre porovnanie a možnú inšpiráciu právnej úpravy zodpovednosti právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb zvolila prioritne právny poriadok Českej republiky, ako susediaceho štátu, ktorý so Slovenskou republikou spája okrem rovnakého historického vývoja aj charakter právneho poriadku (kontinentálny

¹ Tento článok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra správneho a environmentálneho práva.

právny systém), pritom ide o krajinu, ktorá je tiež členským štátom EÚ a Rady Európy, a teda v zásade s rovnakými zaväzujúcimi povinnosťami pre vnútroštátnu právnu úpravu.

V Českej republike (ďalej len „ČR“) bola do pomerne nedávnej doby situácia v oblasti správneho trestania veľmi podobná ako v Slovenskej republike, to znamená, že právna úprava správnych deliktov vrátane správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb bola rozptýlená a nekoncepčná. Priestupky boli jediným druhom správneho deliktu, ktorého právna úprava bola do istej miery kodifikovaná v zákone č. 200/1990 Sb. o prešupcích. Samotný zákon bol podobne ako slovenský zákon o priestupkoch³ rozdelený na všeobecnú časť (upravovala legálnu definíciu a znaky priestupkov, okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu, predpoklady zodpovednosti a ukládanie sankcií), na osobitnú časť, ktorá upravovala skutkové podstaty niektorých priestupkov a na konanie o priestupkoch, kde sa nachádzali ustanovenia procesnej povahy. Tiež rovnako ako v Slovenskej republike sa na priestupkové konanie vzťahoval subsidiárne zákon č. 500/2004 Sb. správni řád, a teda tieto dva predpisy boli vo vzťahu subsidiarity a špeciality (zákon č. 200/1990 Sb. *lex specialis* a správni řád *lex generalis*).

S účinnosťou od 1. júla 2017 platí v ČR nový zákon č. 250/2016 Sb. **zákon o odpovednosti za prešupky a řízení o nich** (ďalej len „zákon č. 250/2016 Sb.“ alebo „nový český zákon o priestupkoch“). Tento zákon predstavuje v oblasti správneho trestania v podmienkach ČR zásadnú reformu. Zámerom prijatia tohto predpisu bolo konečne zaistiť jednotnú a komplexnú právnu úpravu základov správnoprávnej zodpovednosti tak fyzických osôb, podnikajúcich fyzických osôb, ako aj právnických osôb, a zahŕňa tak hmotnoprávnu, ako aj procesnoprávnu úpravu. Český zákonodarca k tejto rekonštrukcii, ako vysvetľuje v dôvodovej správe, pristúpil predovšetkým z dôvodu zastaralosti a nedostatočnosti predchádzajúcej právnej úpravy. Zásadným nedostatkom prechádzajúcej českej právnej úpravy správneho trestania bola – podobne ako v Slovenskej republike – absencia všeobecnej hmotnoprávnej a procesnoprávnej úpravy vo vzťahu k iným správny deliktom, t.j. iným deliktom ako priestupky. Išlo predovšetkým o správne delikty podnikajúcich fyzických osôb a právnických osôb. Zákon č. 200/1990 Sb. upravujúci zodpovednosť za priestupky zohľadňoval charakter a špecifiká konania o priestupku, jeho významnejším všeobecným problémom bola „len“ jeho neaktuálnosť s ohľadom na právny vývoj, ku ktorému po jeho schválení došlo (napríklad nereflektoval úpravu trestnej zodpovednosti právnických osôb). Zákon, ktorý by aspoň vo všeobecnej rovine upravoval pravidlá zodpovednosti za iný správny delikt, však v právnom poriadku ČR chýbal úplne. Tieto nedostatky boli tiež ako v Slovenskej republike nahrádzané judikatúrou súdov prostredníctvom analogického použitia inštitútov priestupkového a trestného práva, čo z hľadiska právnej istoty obvinených zo správnych deliktov nebol žiaduci stav.⁴

Zákon č. 250/2016 Sb. je vytvorením jednotného kódexu priestupkového práva, ktorý upravuje jednak všeobecnú časť hmotného priestupkového práva, a zároveň je procesným kódexom upravujúcim konanie o priestupku. Aj v tomto prípade je ponechané subsidiárne použitie Správniho řádu. Ustanovenia tohto zákona sa použijú na konanie o všetkých priestupkoch, ibaže by iný osobitný (špeciálny) zákon ustanovoval vyslovene inak v prípade konkrétnych priestupkoch alebo konkrétnych situácií.⁵ Zákon č. 250/2016 Sb. zavádza

³ Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

⁴ BOHADLO, D. - BROŽ, J. - KADEČKA, S. - PRŮCHA, P. - RIGEL, F. - ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovednosti za prešupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 3.

⁵ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R. - VYTOPILOV, P. *Zákon o odpovednosti za prešupky a řízení o nich - Praktický komentář k zákonu k zákonu č. 250/2016 Sb.* Praha: Leges, 2017, s. 20.

jednotný pojem „priestupok“ pre zodpovednosť fyzických osôb a právnických osôb. Touto zmenou sa nahrádza predchádzajúci terminologický systém správnych deliktov. V zmysle tohto zákona sa bude na všetky správne delikty nahliadať ako na priestupky. Ako osobitné správne delikty zostanú naďalej zachované disciplinárne delikty, poriadkové delikty a platobné delikty, ktoré dôvodová správa označuje ako tzv. nepravé správne delikty.⁶ Základným východiskom, z ktorého nový český zákon o priestupkoch vychádza, je skutočnosť, že priestupok je trestným obvinením v zmysle čl. 6 Dohovoru. Z tohto dôvodu by obvinený z priestupku mal mať zaručený štandard spravodlivého procesu so zaistením jeho základných procesných práv.⁷

Rekodifikácia priestupkového práva v ČR je položená na troch základných legislatívnych pilieroch – okrem už uvedeného zákona č. 250/2016 Sb., ide o zákon č. 251/2016 Sb. o niektorých prešupcích a zákon č. 183/2017 Sb., ktorým sa menia niektoré zákony v súvislosti s prijatím zákona č. 250/2016 Sb. a zákona č. 251/2016 Sb. o niektorých prešupcích.⁸ Zákon č. 251/2016 Sb., o niektorých prešupcích obsahuje výpočet skutkových podstát priestupkov, ktoré nebudú obsiahnuté v iných zákonoch. Tento zákon vymenováva konkrétne skutkové podstaty priestupkov, ktoré nemožno previesť do žiadneho osobitného zákona napríklad preto, že majú buď príliš všeobecný charakter, alebo ide o porušenie povinností na viacerých úsekoch verejnej správy naraz.

Ako vyplýva z uvedeného, právna regulácia (nielen) správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb bola v prechádzajúcej českej právnej úprave takmer totožná so súčasnou právnou úpravou v Slovenskej republike, vrátane jej nedostatkov súvisiacich s jej nahrádzaním judikatúrou súdov prostredníctvom analogického použitia inštitútov priestupkového a trestného práva. Autorka preto ako možný podnet pre slovenského zákonodarcu predkladá v rámci nasledovného textu komparatívne návrhy analyzovaných inštitútov administratívnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb zakotvených v novom českom zákone o priestupkoch.

Zodpovednosť právnickej osoby a fyzickej osoby podnikateľa za správny delikt

1A) Právnická osoba ako páchatel'

Navrhovaný text zákona:

„(1) Právnická osoba je páchatel'om, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe a ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe, a to pri činnosti právnickej osoby, v priamej súvislosti s činnosťou právnickej osoby alebo v prospech právnickej osoby alebo v jej záujme; za porušenie právnej povinnosti uloženej právnickej osobe sa považuje aj porušenie právnej povinnosti uloženej organizačnej zložke alebo inému útvaru, ktorý je súčasťou právnickej osoby.

(2) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,

⁶ MATES, P. – ŠEMÍK, K. Vybrané otázky kodifikácie správneho trestání v České republice. In: *Justičná revue*, 68, 2016, č. 10, s. 1128.

⁷ BOHADLO, D. - BROŽ, J. - KADEČKA, S. - PRŮCHA, P. - RIGEL, F. - ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 3.

⁸ BOHADLO, D. - BROŽ, J. - KADEČKA, S. - PRŮCHA, P. - RIGEL, F. - ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 4.

- b) iný orgán právnickej osoby alebo jeho člen,
- c) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,
- d) fyzická osoba, ktorá plní úlohy právnickej osoby,
- e) fyzická osoba, ktorú právnická osoba používa pri svojej činnosti, alebo
- f) fyzická osoba, ktorá za právnickú osobu konala, ak právnická osoba výsledok takého konania využila.

(3) Ak na spáchanie správneho deliktu zákon vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchatel'a, ktorý je právnickou osobou, osobitná vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie nemusia byť dané u fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 sa použijú aj vtedy,

a) ak k jednaniu fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, došlo pred vznikom právnickej osoby,

b) ak právnická osoba vznikla, ale súd rozhodol o neplatnosti právnickej osoby, alebo

c) ak je právne konanie, ktoré malo založiť oprávnenie na konanie za právnickú osobu neplatné alebo neúčinné.

(5) Páchatel'om je aj právnická osoba, ktorá na spáchanie správneho deliktu použila inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu odlišnú od fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, ak tieto osoby nie sú za správny delikt zodpovedné.

(6) Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt nie je podmienená zistením konkrétnej fyzickej osoby, ktorá sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe. Správny orgán nie je povinný zisťovať konkrétnu fyzickú osobu, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, najmä vtedy, ak je zo zistených skutočností zrejmé, že ku konaniu zakladajúcemu zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt došlo pri činnosti právnickej osoby.

(7) Zodpovednosťou právnickej osoby za správny delikt nie je dotknutá zodpovednosť za správny delikt alebo priestupok fyzických osôb uvedených v odsekoch 1 a 2 a zodpovednosťou za správny delikt alebo priestupok týchto fyzických osôb nie je dotknutá zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt.“

Pojem právnickej osoby a konanie právnickej osoby má svoj súkromnoprávny základ v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“),⁹ ktorý vychádza z tzv. **teórie fikcie** právnických osôb. Právnické osoby majú v zmysle tejto základnej úpravy¹⁰ spôsobilosť mať práva a povinnosti a rovnako aj spôsobilosť na právne úkony. Úprava právnych úkonov právnických osôb je stanovená v § 20 Občianskeho zákonníka. Úprava právnych úkonov právnických osôb sa nachádza aj v § 13 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“).

Subjektivita právnickej osoby je koncipovaná komplexne, nerozlišuje sa spôsobilosť k právam a povinnostiam, spôsobilosť k právnemu a protiprávnemu konaniu. Deliktuálna

⁹ § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

¹⁰ § 18 ods. 1, § 19a ods. 1 Občianskeho zákonníka.

spôsobilosť právnickej osoby je ponímaná obdobne ako spôsobilosť na právne úkony.¹¹ Je neoddeliteľnou zložkou subjektivity právnickej osoby a spočíva v schopnosti byť subjektom povinností, ktoré vzniknú v dôsledku porušenia povinnosti, ale tiež v schopnosti tieto povinnosti právne relevantne porušiť. Deliktuálnu spôsobilosť má právnická osoba od okamžiku svojho vzniku až do svojho zániku, t.j. je spojená s jej existenciou. Vznik a zánik právnickej osoby upravuje zákon. Vychádzajúc zo spomínanej teórie fikcie právnickej osoby, **deliktuálna spôsobilosť** právnickej osoby spočíva v tom, že právnu povinnosť *poruší fyzická osoba* (štatutárny orgán, zamestnanec a podobne) a *toto porušenie sa pričíta právnickej osobe*.¹² Základom administratívnoprávnej zodpovednosti právnickej osoby je v súčasnej slovenskej právnej úprave spáchanie správneho deliktu, to znamená naplnenie znakov skutkovej podstaty správneho deliktu právnickej osoby konaním fyzickej osoby, ktoré sa podľa súkromnoprávných predpisov považuje za konanie právnickej osoby. Pod konaním právnickej osoby je vždy potrebné rozumieť konanie fyzickej osoby (fyzických osôb) v mene právnickej osoby alebo konanie fyzickej osoby ako zástupcu právnickej osoby, vo svojom mene, ale s právnymi dôsledkami pre právnickú osobu.¹³ Právnickej osobe je teda pričítané protiprávne konanie jej orgánu (fyzickej osoby) ako jej vlastné protiprávne konanie. Daný model je podľa môjho názoru v podmienkach slovenského právneho systému vyhovujúci, keďže súčasné modely riadenia vedú k tzv. organizovanej zodpovednosti, t.j. k stavu, ktorý z právnodogmatických a dôkazných dôvodov má za následok iba veľmi ťažko konštruovateľnú individuálnu zodpovednosť fyzickej osoby. Hľadanie skutočného vinníka je možné iba v prehľadne hierarchizovanej štruktúre podniku.¹⁴ V mnohých prípadoch nemožno vôbec vyvodiť individuálnu zodpovednosť práve v dôsledku neprehľadných organizačných vzťahov vo vnútri právnickej osoby, zodpovednosť fyzických osôb nemožno vyvodiť pre nedostatok dôkazov, a tento stav vedie k dôsledkom, podľa ktorých nikto nezodpovedá za nič a postih fyzických (individuálnych) osôb nie je dostatočne účinný – čím neplní ani preventívnu ani odstrašujúcu funkciu.

Správne orgány však nie vždy náležite vyhodnotia, či právnická osoba, ktorá svojím konaním (resp. konaním fyzických osôb v jej mene) naplnila znaky deliktu, je zaň zodpovedná podľa príslušného zákona.¹⁵ Ťažkosti vznikajú **pri určení zodpovednej osoby**.

Súčasná slovenská úprava správnych deliktov právnických osôb nerieši otázku definície pojmu právnickej osoby a okruhu konajúcich osôb a podmienky pričítateľnosti ich konania právnickej osobe, resp. prostredníctvom ktorých fyzických osôb možno založiť právnu zodpovednosť právnických osôb. Pri uplatňovaní zodpovednosti sa vychádza z právnej úpravy konania právnickej osoby obsiahnutej v súkromnoprávných predpisoch.

Podľa môjho názoru nie je nevyhnutne potrebná osobitná definícia a charakteristika právnickej osoby v samostatnom zákone upravujúcom správne delikty právnických osôb; postačí v tomto smere vychádzať zo súčasnej súkromnoprávnej úpravy. Je ale potrebné zodpovedať otázku, či stav, keď zákony upravujúce správne delikty právnických osôb neupravujú otázku konania právnickej osoby, je naďalej udržateľný a či **použitie**

¹¹ HURDÍK, J. – KATOLICKÝ, J. *K pojetí právnických osob*. Brno: Masarykova univerzita, 1992.

¹² HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, s. 153.

¹³ KRATOCHVÍL, V. České a Slovenské řešení trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2009. In: ZÁHORA, J. – KERT, R. *Trestná zodpovednosť právnických osôb: zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej dňa 12. novembra 2009*, Žilina: Eurokódex, 2009, s. 120,125.

¹⁴ SEGEŠ, I. Konceptia trestnej zodpovednosti právnických osôb v slovenskom trestnom práve. In: *Právny obzor*, 2002, roč. 85, č. 4, s. 327.

¹⁵ Uvedené závery vyplývajú z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, bližšie pozri: BABIAKOVÁ, E. O problematike správnych deliktov právnických osôb. In: *Justičná revue.*, 1999, roč. 51, č. 3, s.27.

súkromnoprávnej úpravy je vhodné a dostačujúce. Správne orgány a správne súdy doteraz týmto spôsobom vykladali konanie právnickej osoby a v zásade to nevytváralo väčšie ťažkosti. Preto sa domnievam, že v prípade kodifikácie správnych deliktov právnických osôb si súčasný stav bezpodmienečne nevyžaduje výslovnú úpravu tejto problematiky. Na druhej strane však môžeme nájsť aj pádne dôvody, na základe ktorých by bolo na mieste v prípadnej novej právnej úpravy správnych deliktov **výslovne upraviť okruh konajúcich fyzických osôb a podmienky, za ktorých sa ich konanie pričíta právnickej osobe.** Predpisy súkromného práva upravujú konanie právnickej osoby z iného hľadiska a dôvodu ako správne a trestné právo (v širokom slova zmysle, ktoré ho potrebuje vymedziť pre účely trestnosti určitého konania). Súkromné právo niekedy rozširuje viazanosť právnymi úkonmi aj na prípady nesplnomocneného konania alebo na prípady, keď dôjde k prekročeniu konateľského oprávnenia (kvôli ochrane druhého účastníka alebo tretích osôb). Tiež právna úprava zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka je motivovaná predovšetkým snahou spravodlivo reparovať poškodenému vzniknutú ujmu a na vznik tejto zodpovednosti sa vyžaduje zavinenie (na rozdiel od objektívnej zodpovednosti pri správnych deliktoch právnických osôb).¹⁶

Možnou inšpiráciou úpravy pričítateľnosti konania fyzickej osoby právnickej osobe by mohla byť úprava zvolená v novom českom zákone o priestupkoch. Podľa § 20 ods. 1 citovaného zákona „*Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.*“

V § 20 ods. 2 nového českého zákona o priestupkoch je pomerne precízne taxatívne vymedzený okruh osôb, ktorých konanie je pričítateľné právnickej osobe. Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe sa za účelom posúdenia zodpovednosti právnickej osoby za priestupok považuje:

a) **štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu** – štatutárny orgán vymedzený v súkromnoprávných predpisoch¹⁷, napríklad konateľ spoločnosti s ručeným obmedzením,

b) **iný orgán právnickej osoby alebo jeho člen** – napríklad člen dozornej rady, kontrolná komisia, valné zhromaždenie, správna rada a podobne..

c) **zamestnanec alebo osoba v obdobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia** – v podmienkach slovenského právneho poriadku¹⁸ by išlo napríklad o zamestnanca, ktorý má v zmysle druhu práce vymedzeného v pracovnej zmluve na starosti prípravu a expedíciu obchodných listín,

d) **fyzická osoba, ktorá plní úlohy právnickej osoby** – možno sem zaradiť osoby, ktoré pracujú v zastrenom pracovnom pomere v rámci tzv. Švarc systému. Švarc systém

¹⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 249.

¹⁷ § 20 Občianskeho zákonníka, § 13 Obchodného zákonníka.

¹⁸ § 11 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce. : „Zamestnanec je fyzická osoba, ktorá v pracovnoprávných vzťahoch, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch vykonáva pre zamestnávateľa závislú prácu.“ Podľa § 9 ods. 1 Zákonníka práce: „V pracovnoprávných vzťahoch robí právne úkony za zamestnávateľa, ktorý je právnická osoba, štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu; zamestnávateľ, ktorý je fyzická osoba, koná osobne. Namiesto nich môžu robiť právne úkony aj nimi poverení zamestnanci. Iní zamestnanci zamestnávateľa, najmä vedúci jeho organizačných útvarov, sú oprávnení ako orgány zamestnávateľa robiť v mene zamestnávateľa právne úkony vyplývajúce z ich funkcií určených organizačnými predpismi.“

možno charakterizovať ako systém ekonomickej činnosti, pri ktorej osoby vykonávajúce pre podnikateľa bežné činnosti v závislom vzťahu nie sú jeho zamestnanci, ale formálne vystupujú ako samostatní podnikatelia, spravidla živnostníci. Takéto osoby potom fakticky plnia úlohy právnickej osoby, ale formálne zastrene navonok vystupujú ako samostatní podnikatelia.¹⁹ Pokyn právnickej osoby môže byť akejkolvek povahy, dokonca aj taký, ktorý je svojím plnením porušením právnej povinnosti.

e) **fyzická osoba, ktorú právnická osoba používa pri svojej činnosti** – v danom prípade by bolo možné zo strany zákonodarcu zachytiť všetky možné varianty konania za právnickú osobu. Ide o osoby použité právnickou osobou na základe zmluvy alebo aj na základe jednorázového príkazu. Pritom nie je podstatný druh právneho vzťahu medzi osobou právnickou a osobou použitou. Naopak zásadná je skutočnosť, že použité osoby nekonajú vlastným menom a na vlastné riziko, ale vedome realizujú činnosť pre právnickú osobu, podľa jej príkazov a pokynov, poprípade v jej záujme. Osobou, ktorú právnická osoba používa pri svojej činnosti, môže byť napríklad zamestnanec agentúry dočasného zamestnávania, ktorého na základe zmluvy medzi právnickou osobou a agentúrou dočasného zamestnávania právnická osoba používa pri svojej činnosti. Môže ísť ďalej napríklad o obchodného zástupcu a ďalšie osoby vykonávajúce činnosť na základe zmluvy príkazného typu, likvidátora, insolvenčného správcu, eventuálne o iného správcu podľa osobitných zákonov, zástupcu na základe právnej moci a podobne.²⁰

f) **fyzická osoba, ktorá za právnickú osobu konala, ak právnická osoba využila výsledok takéhoto konania** – ide o každú osobu, ktorá za právnickú osobu uskutočnila konanie bez ohľadu na to, či ju k takému konaniu splnomocnila za predpokladu, že výsledok tohto konania právnická osoba využila. Zákonodarca by týmto spôsobom výslovne ustanovil, že právnická osoba bude zodpovedná aj za konanie ďalších osôb a nebude sa môcť zbaviť zodpovednosti tým, že bude tvrdiť, že dotyčná osoba nemala oprávnenie ku konaniu. Vďaka tomuto ustanoveniu nebude správny orgán povinný skúmať oprávnenie, pokiaľ zistí, že právnická osoba výsledok tohto konania využila. Podstatné je, či právnická osoba vedela alebo mohla vedieť, že výsledok využila.²¹ Pôjde spravidla o osobu, ktorá za právnickú osobu konala ako jej zástupca na základe mandátnej alebo príkaznej zmluvy, ako je napríklad mandatár alebo obchodný zástupca. Patrí sem aj udelená prokúra, ktorou podnikateľ splnomocňuje prokuristu ku všetkým právnym úkonom, ku ktorým dochádza pri vedení podniku. Protiprávne konanie fyzickej osoby bude spravidla prekračovať rozsah zmluvného oprávnenia konať za právnickú osobu a bude tak podstatné skúmať, či právnická osoba skutočne výsledok takéhoto konania využila.²²

Z uvedeného vyplýva, že podľa navrhovaného zákonného ustanovenia vznikne zodpovednosť právnickej osoby za kumulatívneho splnenia týchto podmienok:

- porušenie právnej povinnosti uloženej právnickej osobe,
- povinnosť poruší svojím konaním fyzická osoba, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe (ide o niektorú z osôb vymenovaných v navrhovanom odseku 2),
- k porušeniu právnej povinnosti dôjde pri činnosti právnickej osoby, v priamej súvislosti s jej činnosťou, v prospech právnickej osoby alebo v jej záujme.

¹⁹ BOHADLO, D.- BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 132.

²⁰ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. s. 144.

²¹ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPILO, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád)* Praha: Leges, 2017, s. 151.

²² BOHADLO, D.- BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 133.

V rámci zodpovednosti za správny delikt je potom ukladaný správny trest (sankcia) právnickej osobe za to, že fyzické osoby zodpovedné za jej riadenie a fungovanie, nezaistili splnenie povinností uložených právnickej osobe.

V navrhovanom znení právnej úpravy je právnická osoba páchatelom, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe a ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe, a to **pri činnosti** právnickej osoby, **v priamej súvislosti s činnosťou** právnickej osoby alebo **v prospech** právnickej osoby alebo **v jej záujme**; za porušenie právnej povinnosti uloženej právnickej osobe sa považuje aj porušenie právnej povinnosti uloženej organizačnej zložke alebo inému útvaru, ktorý je súčasťou právnickej osoby.

Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že postačí naplnenie jedného z uvedených znakov, sú teda stanovené ako alternatívna možnosť vzťahu právnickej osoby k činu.

Správny delikt je spáchaný **pri činnosti** právnickej osoby alebo **v priamej súvislosti s činnosťou** právnickej osoby, pokiaľ bude spáchaný v rámci bežnej prevádzky právnickej osoby, teda v súvislosti so službami, ktoré právnická osoba poskytuje: výrobou, obchodom, propagáciou, administratívnou činnosťou či inou obdobnou činnosťou právnickej osoby. Napríklad výrobná firma môže spáchať správny delikt nielen pri samotnom procese výroby, ale aj pri likvidácii odpadu, vedení účtovníctva, propagácie výrobkov, vedení personálnej agendy a podobne.²³ Posúdenie, či ku konaniu došlo pri činnosti právnickej osoby, závisí na okolnostiach konkrétneho prípadu. Ku konaniu musí prísť pri uskutočňovaní predmetu činnosti právnickej osoby, poprípade pri činnosti, ktorá ešte nevybočuje z tohto rámca, ktorej nechýba miestna, časová a vecná súvislosť, resp. vzťah k činnosti právnickej osoby. Predmet činnosti je vymedzený v zakladateľskom právnom konaní, vo verejných registroch, v právnych predpisoch a podobne. Požiadavka spáchania činu pri činnosti právnickej osoby býva vymedzená tzv. **funkčnou teóriou**. V zmysle tejto teórie musí byť medzi činom a postavením fyzickej osoby konajúcej za právnickú osobu funkčná (objektívna, vnútorná) súvislosť, fyzická osoba musí konať pri výkone činnosti pre právnickú osobu, sledovať jej ciele a jej konanie zodpovedať napr. obchodnej politike právnickej osoby. Pokiaľ je správny delikt spáchaný pri činnosti právnickej osoby, nie je rozhodujúce, či bol spáchaný v prospech alebo v záujme právnickej osoby, samozrejme okrem prípadu excesívnych konaní fyzických osôb, ktorých konanie je pričítateľné právnickej osobe.

Správny delikt je spáchaný **v prospech právnickej osoby** v prípade, že právnická osoba získa spáchaním správneho deliktu majetkový alebo iný prospech. Môže ísť napríklad o finančné prostriedky, výhodu na trhu alebo informácie.. Zároveň však platí, že pokiaľ by fyzická osoba, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, sledovala len svoj vlastný prospech, bez ohľadu na škodu právnickej osoby či priamo vlastnú škodu, išlo by o excesívne konanie, ktoré by nemalo za následok zodpovednosť samotnej právnickej osoby za správny delikt.²⁴

Správny delikt je spáchaný **v záujme právnickej osoby**, ak zlepšuje alebo aspoň oproti iným zachováva existujúce postavenie predmetnej právnickej osoby v oblasti jej pôsobenia. V danom prípade by nebolo pravdivé tvrdenie, že spáchanie správneho deliktu nemôže byť v záujme právnickej osoby, pretože právnická osoba by potom musela strpieť správnu sankciu (trest) a utrpela by jej povest'. Konanie v záujme právnickej osoby je ponímané ako získanie

²³ BOHADLO, D.- BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 130.

²⁴ Tamtiež s. 131.

výhod z protiprávneho konania, ktorých dosiahnutie je alebo môže byť v záujme právnickej osoby, pričom je irelevantné, či ide o záujem hmotný alebo nehmotný, napr. získanie peňažného benefitu, úspora výdavkov, získanie know how, odvrátenie straty trhového podielu a podobne.²⁵

V praxi sa nejaví ako problém posúdenie, či k správne deliktu došlo pri činnosti právnickej osoby alebo v priamej súvislosti s touto činnosťou. Zložitejšie zrejme bude posúdenie, či ku spáchaniu správneho deliktu došlo v rámci konania v prospech právnickej osoby alebo v jej záujme. V týchto prípadoch bude nevyhnutné dôkladne posúdiť, či je toto konanie možné pričítať právnickej osobe, alebo pôjde o excesívne konanie a fyzická osoba konala sama za seba. Vodidlom bude najmä zistenie, či si právnická osoba konanie alebo jeho výsledok objednala, či vedela, že cieľom bude jej prospech, a či s prospechom súhlasila, kedy postačí súhlas následný alebo konkludentný. Z dôvodu právnej istoty je z pohľadu zákonodarcu vhodné výslovne konštatovať, že právnická osoba sa nemôže zo spáchania správneho deliktu vyviniť odkazom, že protiprávne konanie spáchala len jej časť.²⁶

Sporné môže byť tiež posúdenie situácie, keď fyzická osoba síce svojím konaním nevybočila z rámca činnosti právnickej osoby, keď koná ako zástupca právnickej osoby, ale koná za podmienok, ktoré by *inak vylučovali jej zodpovednosť*. V tejto súvislosti nový český zákon o priestupkoch totiž neobsahuje ustanovenie, podľa ktorého by sa pričítalo právnickej osobe aj konanie fyzickej osoby, ktorá by nebola za rovnaký skutok samostatne zodpovedná, ako je to v prípade českého zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb²⁷. Môže sa výnimočne konať o prípad, keď fyzická osoba nie je zodpovedná pre nedostatok veku alebo v prípade nepríčetnosti. V týchto prípadoch bude nevyhnutné uvážiť podľa okolností konkrétneho prípadu, či takéto konanie právnickej osobe pričítať, pretože sa blíži excesu. Konajúca fyzická osoba môže konať tiež za podmienok niektorej z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu. Keďže jedným z predpokladov pre pričítanie konania fyzickej osoby právnickej osobe je skutočnosť, že táto osoba konala protiprávne, možno dôjsť k záveru, že takéto konanie právnickej osobe nebude možné pričítať. Rovnako bude potrebné postupovať, ak konajúca fyzická osoba bude osoba, ktorá je vylúčená z osobnej pôsobnosti zákona. Je však potrebné na účely novej inšpirácie slovenského zákonodarcu dať do pozornosti, že v prípade excesov konajúcich osôb alebo v prípade, keď z iných dôvodoch nemožno právnickej osobe pričítať ich konanie, sa uplatňuje iný postup, ak právnická osoba zámerne využije výsledok takéhoto konania.²⁸

V českej právnej literatúre môžeme nájsť aj kritické vyjadrenia k niektorým analyzovaným zákonným ustanoveniam súčasného znenia nového českého zákona o priestupkoch. Kritika smeruje k (ne)zlučiteľnosti súčasnej právnej úpravy priestupkovej zodpovednosti právnických osôb podľa nového českého zákona o priestupkoch s teóriou fikcie právnických osôb podľa Občianskeho zákonníka (ktorá je rovnaká aj v slovenskom právnom prostredí); konkrétne podľa § 20 ods. 1 nového českého zákona o priestupkoch, podľa ktorého „*právnická osoba je pachateľom, jestliže ...*“ táto formulácia nie je súladná s teóriou fikcie právnických osôb, na ktorých stojí Občiansky zákonník, keďže ak právnická osoba nie je svojprávna a nemá vlastnú vôľu, ťažko môže byť pachateľom priestupku v

²⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. s. 147.

²⁶ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPILO, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád)* Praha: Leges, 2017, s. 149.

²⁷ Zákon č. 418/2011 Sb. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

²⁸ § 20 ods. 2 písm. f) zákona č. 250/2016 Sb.: „*Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.*“

pravom slova zmysle, aj keby sa jednalo o zodpovednosť objektívnu. Za hľadiska teoretického sa preto navrhuje použiť formuláciu napr. v znení, že „právnickú osobu zaväzuje protiprávny čin spáchaný...“. Kritika smeruje tiež vo vzťahu k formulácii „záujem právnickej osoby“, pretože táto formulácia predstavuje z hľadiska zlučiteľnosti s teóriou fikcie právnických osôb ešte väčší problém; ak je právnická osoba právnou fikciou bez vlastnej vôle, ako môže mať vlastný záujem, ktorého (ne)naplnenie sa posudzuje, či bude konanie určitej fyzickej osoby pričítateľné právnickej osobe? Je evidentné, že pokiaľ právnická osoba nemá vlastnú vôľu, nemôže mať ani vlastný záujem. Na účely tvorby slovenskej úpravy správnych deliktov právnických osôb je preto možné zvážiť vypustenie kategórie záujmu právnickej osoby a ponechanie len kategórie prospechu právnickej osoby. Aj keď ani výraz prospech právnickej osoby nie je s ohľadom na teóriu fikcie právnickej osoby ideálny, je o niečo menej problematickejší ako kategória záujmu právnickej osoby. Pod prospechom právnickej osoby možno chápať zisk akejkoľvek majetkovej či nemajetkovej hodnoty, ktorý sa v závere pozitívne reflektuje v majetku právnickej osoby.²⁹

Ďalej v treťom odseku navrhovaného znenia zákonnej úpravy je stanovené, že pokiaľ je v skutkovej podstate správneho deliktu ustanovený *osobitný* subjekt ako páchatel správneho deliktu, tak sa správneho deliktu nemôže dopustiť všeobecný subjekt, t.j. akákoľvek právnická osoba. Napríklad pokiaľ zákon stanoví, že páchatelom správneho deliktu môže byť len dopravca, tak páchatelom alebo spolupáchatelom môže byť len takýto subjekt. V danom prípade však plne postačí, že osobitnú vlastnosť má právnická osoba. Na zodpovednosť za správny delikt preto nebude mať vplyv, pokiaľ osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie nemala fyzická osoba, ktorá za právnickú osobu konala.

V rámci štvrtého odseku navrhovaného znenia právnej úpravy je riešená pričítateľnosť konania právnickej osobe v špecifických situáciách, kam patrí konanie pred vznikom právnickej osoby, prípady, keď súd rozhodne o neplatnosti právnickej osoby, a situácia, keď právne konanie, ktoré malo založiť oprávnenie ku konaniu za právnickú osobu, je neplatné alebo neúčinné. V prvom prípade je zrejmé, že medzi rozhodnutím právnickú osobu založiť a jej vznikom uplynie relatívne dlhá doba. Z tohto dôvodu by zákon výslovne upravoval možnosť realizovať činnosť v prospech právnickej osoby už pred jej založením. Typicky ide napríklad o uzavretie nájomnej zmluvy. Pokiaľ pred vznikom právnickej osoby ale príde ku konaniu, ktoré zakladá naplnenie skutkovej podstaty správneho deliktu, zákon výslovne ustanoví, že za tento správny delikt právnická osoba zodpovedá, pokiaľ sú splnené vyššie uvedené podmienky, najmä pričítateľnosť. Rovnako to platí aj v prípade, keď súd právnickú osobu prehlási za neplatnú.³⁰ Prehlásenie neplatnosti právnickej osoby preto nemá vplyv na jej administratívnoprávnu zodpovednosť. Právnická osoba sa môže správneho deliktu dopustiť až do okamihu zrušenia, to znamená aj v priebehu likvidácie. Rovnako tiež nemá vplyv na zodpovednosť právnickej osoby skutočnosť, že právne konanie, ktoré malo založiť oprávnenie ku konaniu, je neplatné alebo neúčinné. Ide napríklad o situáciu, keď súdy rozhodnú o tom, že pracovná zmluva je neplatná, takže nešlo o zamestnanca právnickej osoby. Táto skutočnosť nebude mať vplyv na posúdenie administratívnoprávnej zodpovednosti právnickej osoby.³¹

Podľa piateho odseku navrhovaného znenia právnej úpravy je páchatelom aj právnická osoba, ktorá na spáchanie správneho deliktu použila inú právnickú osobu alebo

²⁹ GRYGAR, T. *Specifika řízení o přestupku právnické osoby. 1 vydání.* Praha: C.H.Beck, 2020, s. 20, 21.

³⁰ § 68a Obchodný zákonník.

³¹ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPIĽ, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád)* Praha: Leges, 2017, s. 152.

fyzickú osobu odlišnú od fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, ak tieto osoby nie sú za správny delikt zodpovedné. V danom prípade pôjde o inštitút *nepriameho páchatel'stva*. V rámci tohto ustanovenia by zákonodarca riešil situáciu, keď právnická osoba použije k spáchaniu správneho deliktu osobu, ktorá nie je za správny delikt zodpovedná. V prípade fyzickej osoby musí ísť o osobu odlišnú od fyzickej osoby, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe. Najčastejšie pôjde o prípad použitia detí alebo osôb, ktoré nie sú pričítateľné. V takejto situácii bude platiť, že páchatel'om je právnická osoba.

V zmysle šiesteho odseku navrhovanej právnej úpravy zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt nie je podmienená zistením konkrétnej fyzickej osoby, ktorá sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe. Správny orgán nie je povinný zisťovať konkrétnu fyzickú osobu, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, najmä vtedy, ak je zo zistených skutočností zrejmé, že ku konaniu zakladajúcemu zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt došlo pri činnosti právnickej osoby. V niektorých prípadoch nebude možné zistenie totožnosti konkrétnej fyzickej osoby, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, a to buď dôvodu, že konať mohlo viacej ľudí a nepodarilo sa zistiť, ktorá fyzická osoba skutočne konala (napríklad v prípade kolektívnych orgánov), alebo sa nepodarí zistiť totožnosť osoby vôbec. Stane sa tak najmä v prípadoch, keď právnická osoba použije tretiu osobu. Môže ísť tiež o situáciu, keď právnickej osobe by bolo pričítateľné konanie niekoľko osôb, pričom sa podarilo stotožniť len niektoré z nich. Aj v takomto prípade nesie objektívnu zodpovednosť za správny delikt právnická osoba. Zároveň ale, aj keď sa nepodarí zistiť konkrétnu osobu, ktorej konanie je pričítateľné fyzickej osobe, musí táto osoba spĺňať podmienky uvedené v navrhovanom odseku 2. Ide napríklad o situáciu, keď nebolo zistené, ktorý člen štatutárneho orgánu konal, ale je preukázané, že išlo o člena štatutárneho orgánu. Takýmto situáciám môže prísť napríklad pri hlasovaniach v kolektívnych orgánoch, ak nie je zaznamenané, ako konkrétny člen hlasoval.³²

V zmysle siedmeho odseku navrhovanej úpravy nie je zodpovednosťou právnickej osoby za správny delikt dotknutá zodpovednosť za správny delikt alebo priestupok fyzických osôb uvedených v odsekoch 1 a 2 a zodpovednosťou za správny delikt alebo priestupok týchto fyzických osôb nie je dotknutá zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt. Tak ako aj v súčasnosti, nie je vylúčená *súbežná zodpovednosť* za správny delikt právnickej osoby a fyzickej osoby, pretože zodpovednosťou právnickej osoby za správny delikt nie je dotknutá zodpovednosť za správny delikt alebo priestupok fyzických osôb, ktorých konanie je pričítateľné právnickej osobe, a zároveň zodpovednosťou za priestupok alebo správny delikt týchto fyzických osôb nie je dotknutá zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt. Pokiaľ právny predpis za rovnaké porušenie povinností umožňuje potrestať fyzickú osobu aj právnickú osobu, možno za rovnaké konanie uznať za vinné obe osoby.

Fyzická osoba podnikateľ ako páchatel'

Navrhované znenie zákona:

1B)

„(1) Podnikajúca fyzická osoba je páchatel'om, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo pri jej podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním a podnikajúca fyzická osoba svojím

³² ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPIĽ, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád)* Praha: Leges, 2017, s. 152.

konaním porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(2) Podnikajúca fyzická osoba je páchatelom aj v prípade, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, a ktorá pri podnikaní osoby, vo vzťahu ku ktorej sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, alebo v priamej súvislosti s ním alebo v prospech tejto podnikajúcej fyzickej osoby alebo v jej záujme porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(3) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje

a) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,

b) fyzická osoba, ktorá plní úlohy podnikajúcej fyzickej osoby,

c) fyzická osoba, ktorú podnikajúca fyzická osoba používa pri svojej činnosti, alebo

d) fyzická osoba, ktorá za podnikajúcu fyzickú osobu konala, ak podnikajúca fyzická osoba výsledok takéhoto konania využila."

1C

Posudzovanie zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt

„(1) Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt³³ s výnimkou ods. 1 a 2 a ods. 4 písm. a) a b).

(2) Ak podnikajúca fyzická osoba, ktorá je páchatelom, prestane byť podnikateľom, jej zodpovednosť za priestupok nezaniká."

Správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby je deliktom, ktorý vyžaduje osobitné postavenie, spôsobilosť páchatela. Preto ním môže byť len osoba, ktorá túto spôsobilosť má. Súčasná právna úprava (ani nový český zákon o priestupkoch) neupravuje samostatnú definíciu podnikateľa ani podnikajúcej fyzickej osoby a je tak potrebné vychádzať z definície obsiahnutej v súkromnoprávných predpisoch.³⁴ Tento stav považujem za vyhovujúci aj v rámci navrhovanej právnej úpravy administratívnoprávnej zodpovednosti podnikajúcich fyzických osôb.

Podnikajúca fyzická osoba má **deliktuálnu spôsobilosť** odo dňa, kedy je oprávnená podnikáť (na základe súhlasu, povolenia, ohlásenia a podobne) – podmienky nadobudnutia oprávnenia na podnikanie upravujú zákony regulujúce podmienky podnikania v jednotlivých oblastiach. Napríklad podľa § 6 ods. 1 živnostenského zákona³⁵ sú všeobecnými podmienkami prevádzkovania živnosti fyzickými osobami dosiahnutie veku 18 rokov, spôsobilosť na právne

³³ V príspevku označené ako 1A).

³⁴ § 2 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka: „Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu. Podnikateľom podľa tohto zákona je: a) osoba zapísaná v obchodnom registri, b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia, c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov, d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.“

³⁵ Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

úkony a bezúhonnosť. Ak zákon neustanovuje inak, deliktuálna spôsobilosť vzniká dovŕšením 18. roku veku.

Rovnako ako pri právnických osobách nie je podstatné, či povinnosť stanovenú zákonom porušila priamo fyzická osoba – podnikateľ alebo osoba, ktorá konala v jej mene. Podoba so zodpovednostným režimom právnických osôb sa prejavuje v tom, že protiprávne konanie osoby konajúcej v mene podnikajúcej fyzickej osoby (napríklad zamestnanec alebo iná podnikateľom poverená osoba), sa rovnako ako pri právnických osobách pričíta samotnej podnikajúcej fyzickej osobe.

Podnikajúca fyzická osoba koná buď sama alebo prostredníctvom svojich zamestnancov, prípadne ďalších fyzických osôb, ktorých konanie sa na účely posudzovania zodpovednosti za správny delikt pričíta podnikajúcej fyzickej osobe. Tým *sa odlišuje od právnickej osoby*, ktorá sama nikdy nekoná, ale koná vždy len prostredníctvom iných fyzických osôb, ktorých konanie sa právnickej osobe pričíta. Z tohto dôvodu sa situácia, kedy podnikajúca fyzická osoba koná sama, a situácia, kedy podnikajúca fyzická osoba koná prostredníctvom inej fyzickej osoby, ktorej konanie sa podnikajúcej fyzickej osobe pričíta, *rozlišuje v dvoch odsekoch*, pričom druhá situácia je konštruovaná rovnako ako v prípade právnickej osoby. Pokiaľ ide o spojenie „pri podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním“, ide o obdobu spojenia „pri činnosti alebo v priamej súvislosti s činnosťou“ v prípade právnickej osoby, je však prispôbené odlišnej povahe (v prípade právnickej osoby je totiž nerozhodné, či daný správny delikt spáchala pri podnikaní alebo v priamej súvislosti s podnikaním). Správny delikt podnikajúcej fyzickej osoby je spáchaný pri jej v podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním, pokiaľ bude spáchaný v rámci bežnej podnikateľskej činnosti, čiže v súvislosti so službami, ktoré podnikajúca fyzická osoba poskytuje: výrobou, obchodom, propagáciou a podobne.³⁶ Priamou súvislosťou s podnikaním sa rozumie také konanie, ktoré sa týka podnikania fyzickej osoby, aj keď priamo nemusí bezprostredne napĺňať znak podnikania. Môže ísť napríklad o porušenie povinnosti súvislosti s podávaním daňového priznania alebo o porušenie predpisov požiarnej ochrany či bezpečnosti práce.³⁷ Zákon k vzniku zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt vyžaduje porušenie právnej povinnosti, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe. Dôvodom pre takúto úpravu je skutočnosť, že hmotnoprávne ustanovenie obsahujúce povinnosť, ktorej porušenie zakladá zodpovednosť za správny delikt, sa časťou vzťahuje všeobecne na všetky subjekty (napr. každý je povinný uvádzať pravdivé údaje) alebo všeobecne na fyzické osoby (napr. fyzická osoba je povinná), pričom rozlišovanie subjektov sa následne realizuje až v sankčných ustanoveniach, a to formuláciami typu „fyzická osoba sa dopustí priestupku tým, že..“ a „podnikajúca fyzická osoba sa dopustí správneho deliktu tým, že“ a to z dôvodu právnej istoty, pretože podmienky zodpovednosti sa v prípade podnikajúcich fyzických osôb odlišujú od podmienok zodpovednosti „bežných“ fyzických osôb, najmä v otázke posudzovania zavinenia.³⁸

Vo vzťahu k vymedzeniu fyzických osôb, ktorých konanie sa na účely posudzovania zodpovednosti pričíta právnickej osobe, sa aj v tomto prípade rovnako vymedzujú fyzické osoby, ktorých konanie sa pričíta podnikajúcej fyzickej osobe. Vo výpočte týchto osôb sa

³⁶ BOHADLO, D. - BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 146.

³⁷ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPIĽ, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád)* Praha: Leges, 2017, s. 165.

³⁸ BOHADLO, D. - BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 147.

odráža odlišnosť podnikajúcej fyzickej osoby od právnickej osoby, kedy podnikajúca fyzická osoba nemá z povahy veci štatutárny orgán a nemôže byť ani rozhodnuté o jej neplatnosti. Možno teda zhrnúť, že zákon predpokladá obdobnú úpravu zodpovednosti a trestania právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby, so stanovenými výnimkami (pozri 1C). Z hľadiska ochrany verejného záujmu totiž nie je podstatné, či podnikateľskú činnosť vykonávajú právnické osoby alebo podnikajúce fyzické osoby, a preto nie je ani dôvod, aby zodpovednosť právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb za porušenie právnych povinností stanovených normami správneho práva nemalo zhodný režim.³⁹

Podnikajúca fyzická osoba v zmysle navrhovanej právnej úpravy spácha správny delikt pri kumulatívnom splnení týchto predpokladov:

- poruší svojim konaním právnú povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe, pričom tento spoločensky škodlivý protiprávny čin je označený ako správny delikt, ktorého sa môže dopustiť podnikajúca fyzická osoba;
- protiprávny čin je spáchaný pri jej podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním, k prospechu podnikajúcej fyzickej osobe alebo v jej záujme;
- protiprávny čin je spáchaný samotnou podnikajúcou fyzickou osobou alebo fyzickou osobou, ktoré konanie je pre čitateľné podnikajúcej fyzickej osobe.

Liberácia

Navrhované znenie právnej úpravy:

2A

„(1) Právnická osoba za správny delikt nezodpovedá, ak preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré bolo možné požadovať, aby správnemu deliktu zabránila. (2) Právnická osoba sa nemôže zodpovednosti za správny delikt zbaviť, ak z jej strany nebola vykonávaná povinná alebo potrebná kontrola nad fyzickou osobou, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je prítateľné právnickej osobe, alebo neboli urobené nevyhnutné opatrenia na zamedzenie alebo odvrátenie (spáchania) správneho deliktu.“

2B

„Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt podľa 2A.“

Zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby bude sledovať režim zodpovednosti právnických osôb, preto keď v ďalšom texte bude uvedený režim zodpovednosti právnických osôb, myslí sa tým aj režim trestania podnikajúcich fyzických osôb.⁴⁰

Inšpiráciou pre zákonodarcu v tejto otázke by mohla byť česká právna úprava, kde v rámci ustanovenia § 21 nového českého zákona o priestupkoch český zákonodarca ustanovil v rámci objektívnej zodpovednosti právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb liberačné dôvody.

Vynaložené úsilie k zabráneniu spáchania správneho deliktu so sebou automaticky nesie potrebné opatrenia a náklady, s ktorými musí právnická osoba počítať pri úvahe ohľadne činnosti, ktorú chce vyvíjať. Vykonané opatrenia a ich nákladnosť budú spravidla závisieť od povahy vykonávanej činnosti, a to najmä vzhľadom k nebezpečenstvu

³⁹ Tamtiež s. 147.

⁴⁰ § 23 zákona č. č.250/2016 Sb: „(1) Na odpovědnost podnikající fyzické osoby za přešupek se použijí obdobně ustanovení § 20 a 21, s výjimkou § 20 odst. 1 a 2 a odst. 4 písm. a) a b).

(2) Přestane-li podnikající fyzická osoba, která je pachatelem, být podnikatelem, její odpovědnost za přešupek nezaniká.“

a následkom, ktoré môže právnická osoba svojou činnosťou vyvolať alebo spôsobiť, a možno ich v rámci ochrany pred spoločensky škodlivými konaniami od právnickej osoby požadovať. Nemôže ísť o opatrenia, ktoré by vzhľadom k povahe činnosti právnickej osoby vyžadovali úplne mimoriadne úsilie alebo mimoriadne nákladné úsilie vymykajúce sa z postupov racionálne sa správajúcej právnickej osoby, aj v prípade, ak by boli teoreticky uskutočniteľné, pretože v takomto prípade by už fakticky išlo o absolútnu objektívnu zodpovednosť právnickej osoby. Musí ísť zároveň o opatrenia, ktoré právnická osoba bola spôsobilá objektívne vykonať, a všetko vynaložené úsilie je tak nutné posudzovať objektívne a nie subjektívne. K subjektívnym problémom právnickej osoby možno podľa okolností prípadu prihliadnuť pri ukladaní správnej sankcie a môže ísť o niektorú z poľahčujúcich okolností. Je potrebné dodať, že osobitné zákony môžu upravovať liberačné dôvody odlišne od tejto citovanej všeobecnej právnej úpravy.⁴¹

To znamená, že to, či bolo alebo nebolo vynaložené všetko úsilie, ktoré možno požadovať, musí správny orgán skúmať **podľa okolností konkrétneho prípadu**. Podľa českej dôvodovej správy síce platí, že vynaloženie všetkého úsilia je nutné posudzovať objektívne, nie subjektívne, na druhej strane je však nepopierateľné, že vynaloženie všetkého úsilia sa bude musieť posudzovať vždy vo vzťahu ku konkrétnej osobe. Iný mieru vynaloženia všetkého úsilia je schopný vynaložiť spoločenstvo s tromi členmi, iná osoba samostatne zárobkovo činná, a iná obchodná spoločnosť s desiatkami tisícov zamestnancov. Pre zbavenie sa zodpovednosti tejto osoby bude vždy nutné, aby z jej strany bola nad príslušnými fyzickými osobami vykonávaná potrebná kontrola a boli vykonané opatrenia k zamedzeniu alebo odvráteniu správneho deliktu. V žiadnom prípade by tak nemalo k liberácii postačovať len napr. formálne prijatie etického kódexu zamestnancov, bez toho, aby dodržiavanie týchto pravidiel bolo riadne kontrolované a prípadné porušenia sankcionované, napr. prostriedkami pracovného práva.⁴²

Rozhodujúce skutočnosti musia byť v konaní náležite dokázané a dôkazné bremeno leží na obvinenej právnickej osobe.⁴³

V navrhovanom znení 2A ods. 2 sa nachádza **zákoné vylúčenie liberačných dôvodov**, najmä námietku excesného konania fyzickej osoby pričítateľného podozrivej právnickej osobe. Aj keď toto pravidlo platilo už predtým, jeho výslovná úprava zmenší počet dopredu k neúspechu odsúdených obhajob páchatelov a vyjasní predmet skutkového skúmania, pretože práve nedostatočná kontrola zo strany právnickej osoby bola častým dôvodom pre nenaplnenie liberačného dôvodu, pretože právnická osoba nevykonala všetko, čo od nej bolo možné požadovať.⁴⁴

Pre možnú inšpiráciu pre slovenský právny poriadok je dôležité objasniť pojem „vynaložiť všetko úsilie“. Za vynaloženie riadnej starostlivosti je možné považovať súbor opatrení a činností, ktoré majú preventívny účel a sú dostatočné k zabráneniu porušovania alebo neplnenia právnych povinností za bežných okolností. Od právnickej osoby možno v rámci tejto starostlivosti vyžadovať napr. opatrenia k ochrane majetku, pravidelné školenia a kontrola zamestnancov, vyhodnocovanie rizík pri činnosti týchto osôb, vypracovanie vhodných interných predpisov, stanovenie administratívnych a účtovných postupov,

⁴¹ BOHADLO, D. - BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 140,141.

⁴² FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 52, 53.

⁴³ (por. dikciu „právnická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí..“).

⁴⁴ ČERNÝ, P. Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek. In: Potěšil L. – Hejč, D. – Valdhans, J. (eds.): *Dny práva 2017 – Days of Law 2017, Část VIII. – Odpovědnost za přestupky podle nové právní úpravy*, AUB Iuridica Editio Scientia, Masarykova univerzita, Brno 2018, s. 10.

archiváciu písomností a uchovávanie informácií, zvolenie vhodnej vnútornej štruktúry, delby práce a jasné rozdelenie povinností za jej plnenie, prijatie zásad pre výber nových zamestnancov, realizácia pravidelných kontrol predávaného tovaru odoberaného od dodávateľov, overovanie pravdivosti informácií a údajov od dodávateľov, zavedenie interného auditu a podobne..⁴⁵

K súčasnému zneniu úpravy možnej liberácie v novom českom zákone o priestupkoch sa v radoch odbornej verejnosti ozývajú aj negatívne ohlasy. Námietky smerujú voči slovnému spojeniu „*veškeré úsilí*“ v § 21 českého zákona o priestupkoch. Kritika smeruje jednak voči tomu, že ide o najprísnejšiu možnú variantu, nakoľko nič viac ako všetko možné úsilie ani nemožno požadovať.⁴⁶ Rovnako tak by podľa Grygara bolo vhodné *de lege ferenda* aspoň prostredníctvom demonštratívneho výpočtu uviesť, čo sa vynaložením všetkého možného úsilia vôbec myslí, čím by sa aspoň zvýšila právna istota adresátov právnej normy.⁴⁷ V prípade budúcej právnej úpravy administratívnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov by som ponechala uplatnenie súčasnej objektívnej zodpovednosti, t.j. zodpovednosti bez ohľadu na zavinenie zodpovednej osoby. Za účelom zabránenia neprimerane tvrdého postihu právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb by však podľa môjho názoru bolo vhodné, aby slovenský zákonodarca zvolil **konštrukciu objektívnej zodpovednosti s možnosťou liberácie, t.j. so zavedením liberačných dôvodov**. Táto varianta by stále nevyžadovala a nebola spojená s ťažkosťami s dokazovaním zavinenia konkrétnych fyzických osôb, ale zároveň by umožnila vziať do úvahy aj okolnosti konkrétneho prípadu, na základe ktorých nemohla právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ ani pri vynaložení všetkého úsilia zabrániť spáchaniu správneho deliktu. Liberačný dôvod je akosi protiváhou prísnej absolútnej objektívnej zodpovednosti.

Do úvahy prichádzajúcou inšpiráciou všeobecnej úpravy liberácie v rámci správnych deliktov právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb by mohol predstavovať spomínaný § 21 nového českého zákona o priestupkoch. Aj napriek vytýkaným nedostatkom sa domnievam, že zákonné vymedzenie pojmu „*všetko úsilie, ktoré možno od nej požadovať*“ ani demonštratívnym spôsobom nebude vhodné, pretože je podľa môjho názoru skôr nereálne normatívne zakotviť úplný výpočet spôsobov, ktorými možno vynaložiť všetko úsilie zo strany právnických osôb alebo podnikajúcich fyzických osôb, ktorými by sa mohli vyvinieť zo zodpovednosti a generálna úprava v zákone by poskytovala pomerne veľký priestor na zneužitie zo strany zodpovedných osôb. To znamená, že to, či bolo alebo nebolo vynaložené všetko úsilie, ktoré možno požadovať, bude musieť skúmať a posudzovať správny orgán, prípadne v rámci súdneho prieskumu správny súd, a to **podľa okolností konkrétneho prípadu**, nakoľko ako bolo uvedené, aj keď sa vynaloženie všetkého úsilia posudzuje objektívne, bude sa musieť posudzovať vždy vo vzťahu ku konkrétnej osobe, a inú mieru vynaloženia všetkého úsilia je schopný vynaložiť spolok s tromi členmi, inú osoba samostatne zárobkovo činná, a inú obchodná spoločnosť s desiatkami tisícov zamestnancov. Netreba tiež zabúdať na dodržiavanie zásady materiálnej rovnosti, pri naplnení ktorej budú správne orgány v rámci svojej úvahy viazané rozhodnutiami iných správnych orgánov alebo vlastnými rozhodnutiami v skutkovo rovnakých alebo podobných právnych prípadoch.

⁴⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. s.154.

⁴⁶ GVOZDEK, F. Zamyšlení nad novelou zákona o trestní odpovědnosti. *Bulletin advokacie* č. 11, 2016, s. 45.

⁴⁷ GRYGAR, T. *Specifika řízení o přestupku právnické osoby. 1 vydání*. Praha: C.H.Beck, 2020, s. 91.

Prechod zodpovednosti

Navrhované znenie zákona:

3A

„Prechod zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt

(1) *Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt prechádza na jej právneho nástupcu.*

(2) *Ak má právnická osoba viac právnych nástupcov, zodpovedá za správny delikt každý z nich, ako by správny delikt spáchal sám.“*

3B

„Prechod zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt

(1) *Zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt prechádza v prípade jej smrti na osobu, ktorá pokračuje v jej podnikateľskej činnosti.*

(2) *Ak pokračuje v podnikateľskej činnosti viac osôb, zodpovedá za správny delikt každá z nich, ako by správny delikt spáchala sama.“*

V prípade, že právnická osoba, ktorá sa dopustila správneho deliktu, v priebehu konania zanikla s právnym nástupníctvom či zmenila formu, zákon výslovne ustanoví, že zodpovednosť za správny delikt prechádza na právneho nástupcu právnickej osoby. Inými slovami, zodpovednosť za správny delikt právnickej osoby zaniká v prípade jej zániku len vtedy, ak neexistuje iný právny nástupca. Tým by zákonodarca reagoval na určité poznatky z praxe, keď sa veľmi často právnické osoby snažili vyhnúť zodpovednosti za správny delikt tým spôsobom, že zámerne využívali možnosti zániku alebo zmien právnických osôb práve z dôvodov docielenia toho, aby sa právnická osoba vyhla správnej sankcii, ktorá jej ktorá jej bola uložená za správny delikt.

Zmena právnickej osoby je v danom prípade úzko spojená s pojmom právneho nástupníctva, a to konkrétne *univerzálneho právneho nástupníctva*, keď na nástupnícku právnickú osobu na základe jedného právneho úkonu alebo jednej právnej skutočnosti prechádzajú v zásade všetky práva a povinnosti inej právnickej osoby (právneho predchodcu). K právnemu nástupníctvu dochádza v prípadoch stanovených normami súkromného práva.⁴⁸ Právnym nástupníctvom teda rozumieme premeny právnických osôb alebo obdobné zmeny, keď dochádza k dispozícii so subjektom, t.j. s právnickou osobou. Pokiaľ dochádza len k dispozícii s objektom, t.j. s majetkom, či už s podnikom, alebo s jednotlivou pohľadávkou, nepôjde o právne nástupníctvo v uvedenom zmysle. Predmetné ustanovenie sa netýka zmeny právnej formy právnickej osoby. Pri zmene právnej formy sa neruší ani nezaniká právnická osoba, ktorej právna forma sa mení, len sa menia jej právne pomery, a ak ide o korporáciu, tak právne postavenie jej členov. Zmenou právnej formy sa rozumie napríklad zmena spoločnosti s ručením obmedzeným na akciovú spoločnosť. Za premenu právnickej osoby sa tiež nepovažuje zmena názvu právnickej osoby, zmena sídla, zmena štatutárnych orgánov a podobne.

Zodpovednosť za správny delikt prejde podľa uvedeného paragrafu na (univerzálneho) právneho nástupcu právnickej osoby vždy, ak zákon neustanoví inak, a to *ex lege* objektívne práve už samotným vznikom právneho nástupníctva, t.j. bez ohľadu na

⁴⁸ Donedávna to bolo ustanovenie § 69 Obchodného zákonníka, avšak s účinnosťou od 1.1.2024 je to osobitný zákon o premenách, a to zákon č. 309/2023 Z. z. zákon o premenách obchodných spoločností a družstiev a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

skutočnosť, či právny nástupca vedel či len vedieť mohol, že pôvodná právnická osoba sa dopustila správneho deliktu.

Pre prechod zodpovednosti právnickej osoby na jej právneho nástupcu nie je rozhodujúce, kedy došlo k premene právnickej osoby, t.j. či po začatí konania, alebo pred jeho začiatkom. Prechod zodpovednosti na právneho nástupcu právnickej osoby nie je viazaný len na skutočnosť, že pôvodná právnická osoba zanikla. Pokiaľ pôvodná právnická osoba v dôsledku premeny nezanikla, tak zodpovednosť nesú tak pôvodná právnická osoba, tak aj jej právny nástupca.

Osobitná situácia nastáva v prípade prevodu majetku na spoločníka, pretože táto premena predpokladá zrušenie obchodnej spoločnosti bez likvidácie a prevzatie majetku obchodnej spoločnosti jedným spoločníkom. Právnym nástupcom bude za týchto okolností fyzická osoba, pre ktorú ale platí zodpovednosť za zavinenie. Z povahy veci teda nebude možný prechod zodpovednosti za správny delikt právnickej osoby, ktorá zodpovedá bez ohľadu na zavinenie, na túto fyzickú osobu.

Na zavedený princíp prechodu zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt na jej (univerzálneho) právneho nástupcu potom bude musieť reagovať aj nasledujúca právna úprava regulácie správnych deliktov právnických osôb. V novom českom zákone o priestupkoch je to:

- určenie druhu a výmery správneho trestu podľa § 37 písm. h)⁴⁹,
- zákaz zrušenia, zániku alebo premeny obvinenej právnickej osoby podľa § 84⁵⁰, a
- prechodu úhrady pokuty na právneho nástupcu podľa § 102⁵¹.

K zváženiu bude v týchto súvislostiach prichádzať aj záruka za splnenie povinnosti podľa ustanovenia § 83.⁵²

Ak má právnická osoba viacej právnych nástupcov, prechádza zodpovednosť za správny delikt na každého z právnych nástupcov, akoby právny nástupca spáchal správny delikt sám. Z dôvodov procesnej ekonómie sa v danom prípade ponúka vedenie spoločného konania pre daný skutok s viacerými páchatelmi ako samostatnými páchatelmi, ktorí sú za daný skutok samostatne zodpovední. Spoločným konaním sa správny orgán vyhne situáciám, keď vo viacerých samostatných konaniach budú páchatelia daného skutku z radov nástupcov právnickej osoby navrhovať rôzne dôkazné prostriedky a uplatňovať argumentáciu, ktorú nebude možné v iných konaniach uplatniť.⁵³

⁴⁹ „Při určení druhu správního trestu a jeho výměry se přihlídně zejména u právního nástupce k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného přestupku, a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán.“

⁵⁰ „Správní orgán zakáže zrušení, zánik nebo přeměnu obviněné právnické osoby, pokud má důvodné podezření, že by se právnická osoba mohla svým zánikem vyhnout potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo že by mohla zmařit uspokojení nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, není-li takový postup zjevně nepřiměřený vzhledem k povaze a závažnosti přestupku, ze kterého je obviněna.“

⁵¹ Přechod úhrady pokuty na právního nástupce: „Pokud po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, kterým byla pachatel, jenž je právnickou osobou, uložena pokuta, došlo k zániku pachatele před uplynutím lhůty pro nařízení exekuce, aniž byla pokuta uhrazena, a pachatel má právního nástupce, pak povinnost uhradit pokutu přechází na tohoto právního nástupce. Má-li pachatel více právních nástupců, za uhrazení pokuty odpovídají právní nástupci společně a nerozdílně.“

⁵² „Správní orgán může k zajištění účelu řízení uložit obviněnému záruku za splnění povinnosti, která by mohla být uložena v řízení o přestupku, pokud má důvodné podezření, že se obviněný bude vyhýbat potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo bude mařit či ztěžovat řízení o přestupku, výkon správního trestu nebo náhradu škody anebo vydání bezdůvodného obohacení poškozenému. Záruku za splnění povinnosti podle věty první lze uložit osobě podezřelé ze spáchaní přestupku i před zahájením řízení o přestupku.“

⁵³ ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPILOV, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) Praha: Leges, 2017, s. 240

Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt teda *ex lege* prechádza rovnako na všetkých univerzálnych právnych nástupcov, individualizácia je potom v zmysle ustanovenia § 37 písm. h) nového českého zákona o priestupkoch spätá až s určovaním druhu a výmery správneho trestu. Pri stanovení druhu a výmery správneho trestu jednotlivým právnym nástupcom zaniknutej právnickej osoby by mal správny orgán rozhodujúci o správnom delikte prihliadať k tomu, aký mali jednotliví právni nástupcovia zo spáchaného správneho deliktu všeobecne prospech. V praxi možno pripustiť, že jednému z nástupcov bude uložená pokuta v inej výške ako inému, keď dokonca môže byť v prípade niektorého z nástupcov aj upustené od potrestania, pokiaľ rozsah jeho nástupníctva je bez akéhokoľvek vzťahu k skutku, v ktorom bol konštatovaný správny delikt.⁵⁴ V súvislosti s daným ustanovením teda nemožno vylúčiť ani upustenie od uloženia správneho trestu, prípadne mimoriadne zníženie výmery pokuty.⁵⁵

Navrhované znenie zákona tiež upravuje prechod zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby na osoby, ktoré pokračujú v podnikateľskej činnosti. Typicky sa pokračovaním podnikateľskej činnosti bude rozumieť postup v režime ustanovenia § 13 a nasledujúcich zákona č. 455/1991 zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), ktorý umožňuje osobám tam uvedeným pokračovať v prevádzkovaní živnosti za podmienok stanovených v tomto ustanovení a toto a to až do skončenia konania o prejednaní dedičstva. Podľa § 13 živnostenského zákona „Ak fyzická osoba (živnostník) zomrie, môžu v živnosti pokračovať až do skončenia konania o prejednaní dedičstva a) dedičia zo zákona, ak niet dedičov zo závetu, b) dedičia zo závetu a pozostalý manžel, aj keď nie je dedičom, ak je spoluvlastníkom majetku používaného na prevádzkovanie živnosti, c) pozostalý manžel spĺňajúci podmienku uvedenú v písmene b), ak v živnosti nepokračujú dedičia, d) správca dedičstva, ak ho ustanovil súd.“⁵⁶

V prípade, že podnikajúca fyzická osoba nezomrie, ale prestane podnikáť, zodpovedá aj naďalej ako podnikajúca fyzická osoba. Posudzovanie zodpovednosti právneho nástupcu právnickej osoby bude vylúčené do samostatného konania o správnom delikte.

Záver

Na záver uvádzam kompletne finálne znenie navrhovanej úpravy administratívnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb, – zodpovednosť právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt – subjekty ako páchatelia, liberácia a prechod zodpovednosti - ktoré vychádza z v texte analyzovaných inštitútov predovšetkým novej českej právnej úpravy administratívnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb.

Navrhované znenie právnej úpravy inštitútov **zodpovednosti právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt – subjektov ako páchatelov, liberácie a prechodu zodpovednosti:**

⁵⁴ Tamtiež s. 240

⁵⁵ V zákone č. 250/2016 Sb sa úprava nachádza v ustanovení § 43 ods. 2 v § 44.

⁵⁶ V § 14 živnostenského zákona je upravené Pokračovanie v živnosti pri premene obchodnej spoločnosti a v § 15 živnostenského zákona je upravené Pokračovanie v živnosti pri premene družstva.

1A) „Právnická osoba ako páchatel“

Navrhovaný text zákona:

„(1) Právnická osoba je páchatelom, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe a ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe, a to pri činnosti právnickej osoby, v priamej súvislosti s činnosťou právnickej osoby alebo v prospech právnickej osoby alebo v jej záujme; za porušenie právnej povinnosti uloženej právnickej osobe sa považuje aj porušenie právnej povinnosti uloženej organizačnej zložke alebo inému útvaru, ktorý je súčasťou právnickej osoby.

(2) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,

b) iný orgán právnickej osoby alebo jeho člen,

c) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,

d) fyzická osoba, ktorá plní úlohy právnickej osoby,

e) fyzická osoba, ktorú právnická osoba používa pri svojej činnosti, alebo

f) fyzická osoba, ktorá za právnickú osobu konala, ak právnická osoba výsledok takého konania využila.

(3) Ak na spáchanie správneho deliktu zákon vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchatela, ktorý je právnickou osobou, osobitná vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie nemusia byť dané u fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 sa použijú aj vtedy,

a) ak k jednaniu fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, došlo pred vznikom právnickej osoby,

b) ak právnická osoba vznikla, ale súd rozhodol o neplatnosti právnickej osoby, alebo

c) ak je právne konanie, ktoré malo založiť oprávnenie na konanie za právnickú osobu neplatné alebo neúčinné.

(5) Páchatelom je aj právnická osoba, ktorá na spáchanie správneho deliktu použila inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu odlišnú od fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, ak tieto osoby nie sú za správny delikt zodpovedné.

(6) Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt nie je podmienená zistením konkrétnej fyzickej osoby, ktorá sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe. Správny orgán nie je povinný zisťovať konkrétnu fyzickú osobu, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, najmä vtedy, ak je zo zistených skutočností zrejmé, že ku konaniu zakladajúcemu zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt došlo pri činnosti právnickej osoby.

(7) Zodpovednosťou právnickej osoby za správny delikt nie je dotknutá zodpovednosť za správny delikt alebo priestupok fyzických osôb uvedených v odsekoch 1 a 2 a zodpovednosťou za správny delikt alebo priestupok týchto fyzických osôb nie je dotknutá zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt.“

1B) „Fyzická osoba podnikateľ ako páchatel“

Navrhovaný text zákona:

„(1) Podnikajúca fyzická osoba je páchatelom, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo pri jej podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním a podnikajúca fyzická osoba svojím konaním porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(2) Podnikajúca fyzická osoba je páchatelom aj v prípade, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, a ktorá pri podnikaní osoby, vo vzťahu ku ktorej sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, alebo v priamej súvislosti s ním alebo v prospech tejto podnikajúcej fyzickej osoby alebo v jej záujme porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(3) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje

a) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,

b) fyzická osoba, ktorá plní úlohy podnikajúcej fyzickej osoby,

c) fyzická osoba, ktorú podnikajúca fyzická osoba používa pri svojej činnosti, alebo

d) fyzická osoba, ktorá za podnikajúcu fyzickú osobu konala, ak podnikajúca fyzická osoba výsledok takéhoto konania využila.“

1C) „Posudzovanie zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt“

Navrhovaný text zákona:

„(1) Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt⁵⁷ s výnimkou ods. 1 a 2 a ods. 4 písm. a) a b).

(2) Ak podnikajúca fyzická osoba, ktorá je páchatelom, prestane byť podnikateľom, jej zodpovednosť za priestupok nezaniká.“

2 „Liberácia“

Navrhovaný text zákona:

2A

„(1) Právnická osoba za správny delikt nezodpovedá, ak preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré bolo možné požadovať, aby správny delikt zabránila.

(2) Právnická osoba sa nemôže zodpovednosti za správny delikt zbaviť, ak z jej strany nebola vykonávaná povinná alebo potrebná kontrola nad fyzickou osobou, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, alebo neboli urobené nevyhnutné opatrenia na zamedzenie alebo odvrátenie (spáchania) správneho deliktu.“

2B

„Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt podľa 2A.“

⁵⁷ V príspevku označené ako 1A.

3 „Prechod zodpovednosti“

Navrhovaný text zákona:

3A „Prechod zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt“

„(1) Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt prechádza na jej právneho nástupcu.

(2) Ak má právnická osoba viac právnych nástupcov, zodpovedá za správny delikt každý z nich, ako by správny delikt spáchal sám.“

3B „Prechod zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt“

„(1) Zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt prechádza v prípade jej smrti na osobu, ktorá pokračuje v jej podnikateľskej činnosti.

(2) Ak pokračuje v podnikateľskej činnosti viac osôb, zodpovedá za správny delikt každá z nich, ako by správny delikt spáchala sama.“

Zoznam použitej literatúry

1. BABIAKOVÁ, E. O problematike správnych deliktov právnických osôb. In: Justičná revue., 1999, roč. 51, č. 3
2. BOHADLO, D.- BROŽ J. - KADEČKA, S. - , PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V.. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.). Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 700 s., ISBN: 978-80-7598-052-6
3. BOHALO, D. – POTEŠIL, L. – POTMĚŠIL, J. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. Vydání první. Praha: C.H.Beck, 2013, 220 s. ISBN: 978-80-7400-413-1
4. BURDA, E. - KORDÍK, M. – KURILOVSKÁ, L. – STRÉMY, T. a kol. Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Komentár. 1 vydanie. Bratislava: C.H. Beck, 2018, 560 s. ISBN: 978-80-89603-64-0
5. ČERNÝ, P. Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek. In: Potěšil L. – Hejč, D. – Valdhan, J. (eds.): Dny práva 2017 – Days of Law 2017, Část VIII. – Odpovědnost za přestupky podle nové právní úpravy, AUB Iuridica Editio Scientia, Masarykova univerzita, Brno 2018, str. 7-16, ISBN 978-80-210-8955-6
6. FRUMAROVÁ, K. a kol. Správní trestání. Praha: Leges, 2017, 400 s., ISBN: 978-80-7502-250-9
7. GRYGAR, T. Specifika řízení o přestupku právnické osoby. 1 vydání. Praha: C.H.Beck, 2020, 168 s. ISBN: 978-80-7400-783-5
8. GVOZDEK, F. Zamyšlení nad novelou zákona o trestní odpovědnosti. Bulletin advokacie č. 11, 2016, s. 42- 45
9. HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, ISBN: 80-7179-470-8
10. HURDÍK, J. – KATOLICKÝ, J. K pojetí právnických osob. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN: 80-210-0457-6
11. KRATOCHVÍL, V. České a Slovenské řešení trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2009. In: ZÁHORA, J. – KERT, R. Trestná zodpovednosť právnických osôb: zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej dňa 12. novembra 2009, Žilina : Eurokódex, 2009, ISBN: 978-80-89447-15-2
12. MATES, P. – ŠEMÍK, K. Vybrané otázky kodifikace správního trestání v České republice. In: Justičná revue, 68, 2016, č. 10
13. ONDRAČKOVÁ, V. Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – vybrané otázky, In: Správní právo. Roč. 47, č. 1-2(2014), s. 6-15.

14. ONDRUŠOVÁ, M. - ONDRUŠ, R., VYTOPILO, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení nich Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) Praha: Leges, 2017, 776 s., ISBN: 978-80-7502-212-7
15. PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha : C. H. Beck, 2013, 446 s. ISBN: 978-80-7400-456-8 s
16. PRÁŠKOVÁ, H. Správní delikty právnických osob. In: Acta Universitatis Carolinae: Iuridica. 4-5. Praha: Kolokvium. 1992, s. 3-96
17. PRÁŠKOVÁ, H. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017, 448 s., ISBN: 978-80-7502-221-9
18. SEGEŠ, I. Konceptia trestnej zodpovednosti právnických osôb v slovenskom trestnom práve. In: Právny obzor, 2002, roč. 85, č. 4

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Zuzana Hamuláková, PhD.

zuzana.hamulakova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

SANKCIE¹

SANCTIONS

Matej Horvat²

Abstrakt: Článok obsahuje návrh paragrafového znenia jednotlivých druhov sankcií, ktoré by mal obsahovať zákon zameraný na správne trestanie. Vychádza z textu zákona o priestupkoch, keďže upravuje všetky doteraz známe druhy sankcií ukladané za priestupky (pokarhanie, pokuta, zákaz činnosti, prepadnutie veci) a dopĺňa tento zoznam o sankciu zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte. Uvedené sankcie sa predpokladajú ako všeobecné, keď ich možno za zákonom vymedzených podmienok uložiť za ktorýkoľvek spáchaný správny delikt.

Kľúčové slová: sankcie, tresty, nulla poena sine lege, pokarhanie, pokuta, zákaz činnosti, prepadnutie veci, zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte

Abstract: The paper contains a proposal of the paragraph wording of the different types of sanctions that should be included in the law on administrative punishment. It is based on the text of the Infringements Act, as it regulates all the types of sanctions imposed for infringements (reprimand, fine, prohibition of activity, forfeiture of property), and adds to this list the sanction of publication of the decision on the administrative offence. The above sanctions are envisaged as general sanctions which may be imposed for any administrative offence committed under the conditions defined by law.

Key words: sanctions, punishments, nulla poena sine lege, reprimand, fine, prohibition of activities, forfeiture, publication of the decision on the administrative offence

Sankcie

Význam vyvodzovania zodpovednosti by nebol naplnený, ak by *de lege lata* nebol štátom vytvorený aj konkrétny sankčný mechanizmus. Je nevyhnutné, aby bol celý sankčný systém zachytený v právnej úprave. Sankcionovanie na akejkoľvek inej báze nemôže byť a ani nie je v právnom štáte akceptovateľné.³ V plnej miere preto musí nový zákon rešpektovať princíp *nulla poena sine lege*, ktorého dodržiavanie vyplýva z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky – z čl. 6 ods. 1 Dohovoru.⁴

Zákon si ponechá terminológiu v podobe využívania pojmu „sankcia“, pretože ju považujeme za typickú pre zákonodarcu pri vyvodzovaní administratívnoprávnej

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

² Tento článok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

³ HORVAT, M. Administratívnoprávna zodpovednosť právnických osôb. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 133.

⁴ Porovnaj HAMULÁKOVÁ, Z. Správne delikty právnických osôb – vybrané inštitúty a problémy. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, s. 144 a nasl.

zodpovednosti. Treba však uviesť, že zákonom vymedzené sankcie majú vždy podobu trestu, a teda v zásade napĺňajú kritériá „trestného“ obvinenia na účely čl. 6 Dohovoru, pretože majú represívny a odstrašujúci charakter.

Správnym trestnom možno rozumieť opatrenia štátneho donútenia, ktoré ukladá príslušný správny orgán po uskutočnenom konaní a ktorým sa pôsobí ujma páchatelovi za spáchaný správny delikt. Správne tresty sú ukladané za spoločensky škodlivé protiprávne konania, majú represívnu funkciu a funkciu individuálnej aj generálnej prevencie.⁵

Pre sankciu sú typické nasledujúce znaky:

- jej uložením sa zasahuje do právneho postavenia konkrétnej osoby, pričom zásah spočíva v zhoršení jej hmotnoprávnej pozície,
- pôsobí do minulosti (ukladá sa za to, že osoba povinnosť vyplývajúcu z verejnoprávneho predpisu nespĺnila),
- jej vykonanie samo o sebe nie je spôsobilé odstrániť protiprávny a spoločensky škodlivý následok zapríčinený protiprávnym a spoločensky škodlivým konaním páchatela.⁶

Koncepcia sankcií v návrhu zákona v zásade kopíruje právnu úpravu zákona o priestupkoch, pričom ju v niektorých prípadoch mierne precizuje a tiež zavádza nový druh sankcie, a to zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte.

§ XXX Druhy sankcií

(1) Za správny delikt možno uložiť tieto sankcie:

- a) pokarhanie,
- b) pokutu,
- c) prepadnutie vecí,
- d) zákaz činnosti,
- e) zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte.

(2) Sankciu možno uložiť samostatne alebo s inou sankciou; pokarhanie nemožno uložiť spolu s pokutou.

(3) Ak vzhľadom na osobu páchatela alebo okolnosti spáchania správneho deliktu alebo vzhľadom na závažnosť správneho deliktu možno predpokladať, že k náprave páchatela postačí samotné prejednanie správneho deliktu, od uloženia sankcie možno upustiť. Od uloženia sankcie pokuty nemožno upustiť, ak zákon za spáchanie správneho deliktu umožňuje uložiť pokutu, ktorej dolná sadza prevyšuje 500 eur.

K odseku 1

Odsek napĺňa význam a poslanie princípu *nulla poena sine lege* spočívajúci vo vymedzení jednotlivých druhov sankcií, ktoré možno uložiť za spáchaný správny delikt.

Tento výpočet treba vnímať ako výpočet taxatívny na účely zákona, ale ktorý môže byť ovplyvnený osobitnou právnou úpravou. Osobitná právna úprava môže tento rozsah sankcií výslovne zúžiť alebo aj výslovne rozšíriť. Pokiaľ osobitná právna úprava neupravuje niektorú zo sankcií, ktorú umožňuje uložiť tento zákon, mala by platiť premisa, že ak to z povahy vecí nie je vylúčená, rozsah sankcií podľa tohto ustanovenia možno použiť vo vzťahu

⁵ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 246.

⁶ KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 147.

k akémukoľvek správne deliktu, ktorý naplnia vymedzenie vecnej pôsobnosti tohto zákona.

Rozsah sankcií je takmer totožný s rozsahom sankcií podľa zákona o priestupkoch, t. j. pokarhanie, pokuta, prepadnutie veci a zákaz činnosti. Tento zoznam je rozšírený o nový druh sankcie, a to zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte.

Zákon neustanovuje, ktorú zo sankcií považuje za prednostnú, či ktorú za prísnejšiu alebo vhodnejšiu. Uloženie konkrétneho druhu sankcie bude preto vždy záležať od okolností konkrétneho prípadu a od správneho uváženia príslušného správneho orgánu odôvodnené v rozhodnutí vo veci samej.

K odseku 2

Ide o totožnú formuláciu, ako je v zákone o priestupkoch. Aj v návrhu zákona preto platí, že sankcie možno ukladať samostatne, ako aj popri sebe. Z nasledujúcich ustanovení návrhu zákona potom bude vyplývať, že pokarhanie a pokutu možno uložiť v zásade za akýkoľvek správny delikt (nie však zároveň), a ostatné sankcie (prepadnutie veci, zákaz činnosti a zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte) len v takom prípade, ak sú splnené ďalšie zákonné podmienky.

Rovnako ako v zákone o priestupkoch platí, že pokutu a pokarhanie nemožno uložiť zároveň. Uvedené by bolo vzájomným popretím povahy a účelu týchto dvoch druhov sankcií.

K odseku 3

Ustanovenie svojou formuláciou nadväzuje na pôvodné znenie zo zákona o priestupkoch a čiastočne ho precizuje. Upravuje možnosť upustenia od sankcionovania. Zachováva štruktúru, podľa ktorej na upustenie od sankcionovania nie je zo strany obvinenej osoby právny nárok,⁷ ale na druhej strane vymedzuje kritériá, ktorý by mal správny orgán zvážiť, ak by chcel upusteniu od sankcionovania pristúpiť.

Doterajšie kritérium („k náprave páchatela postačí samotné prejednanie správneho deliktu“) je zachované a musí byť naplnené v každom prípade. Je však doplnené o ďalšie kritériá vyplývajúce aj z komentárovej literatúry,⁸ ktoré majú za cieľ objektivizovať posudzovanie správneho orgánu, ktoré môže viesť k upusteniu od sankcionovania. Ide o kritériá osoby páchatela, okolnosti spáchania správneho deliktu a závažnosť správneho deliktu. Tieto kritériá sa navrhujú vymedziť alternatívne a nie kumulatívne, a to tak, aby postačovalo naplnenie jedno z nich (kritérium „k náprave páchatela postačí samotné prejednanie správneho deliktu“ však musí byť zachované tiež), aby mohlo dôjsť k upusteniu od sankcionovaníu.

Na to, aby nedochádzalo k možnému nadužívaniu upustenia od sankcionovania naprieč správnym trestaním, zavádza sa aj jeho obmedzenie, kedy k upusteniu nebude môcť dôjsť nikdy. Ide o objektívne kritérium, ktoré je nastavené na hranicu pokuty, ktorá páchatelovi hrozí za spáchanie správneho deliktu. V prípadoch, keď je ako sankcia zákonom vymedzená pokuta nielen v hornej hranici, ale aj v dolnej, nebude vždy žiaduce, aby mohlo dochádzať k upusteniu sankcionovania. Bolo by to v rozpore s úmyslom zákonodarcu, ktorý dané správne delikty evidentne považuje za natoľko závažné, že im vymedzil aj dolnú hranicu.

Pokiaľ zákon ako sankciu vymedzuje pokutu a určuje, že minimálna dolná sadzba pokuty je aspoň 500 eur, potom od sankcionovania nemožno upustiť. Zákon však nadväzuje

⁷ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 58.

⁸ Pozri KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 151 – 152; SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 58.

nemožnosť upustenia len od sankcie pokuty. Upustenie od ostatných druhov sankcií tu preto nie je vylúčené.

§ XXX Výmera sankcie

(1) Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela a na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v disciplinárnom konaní. Ak je páchatelom správneho deliktu právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ prihliadne aj na povahu činnosti páchatela.

(2) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán aj na to, či

- obvinený dobrovoľne oznámil správny delikt správnomu orgánu a účinne napomáhal pri jeho objasňovaní,
- napomáhal k odstráneniu škodlivého následku správneho deliktu,
- dobrovoľne nahradil spôsobenú škodu poškodenému alebo
- spáchal správny delikt vo veku blízkom veku mladistvým.

(3) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán ďalej aj na to, či

- obvinený spáchal viacero správnych deliktov alebo či spáchal správny delikt opakovane,
- bol správny delikt spáchaný tak, že bola využitá niekoho bezbrannosť, podriadenosť alebo závislosť na inej osobe,
- došlo pri spáchaní správneho deliktu k zneužitiu svojho zamestnania, postavenia alebo funkcie,
- bol správny delikt spáchaný na dieťaťi, osobe tehotnej, chorej, zdravotne znevýhodnenej, vysokého veku alebo nemohúcej,
- bol správny delikt spáchaný v súčinnosti s inými osobami,
- pri trvácom správnom delikte na dobu trvania protiprávneho stavu.

(4) Za viac správnych deliktov toho istého páchatela prejednávaných v jednom konaní sa uloží sankcia podľa ustanovenia vzťahujúceho sa na správny delikt najprísnejšie postihnuteľný; zákaz činnosti možno uložiť, ak ho možno uložiť za niektorý z týchto správnych deliktov.

Všeobecne k § XXX

Ustanovenie sa venuje kritériám, na základe ktorých správny orgán určí v konkrétnom prípade druh sankcie a jej výmeru. Cieľom správneho trestania v prípade, ak je obvinený uznaný za vinného zo spáchania správneho deliktu, je určenie spravodlivej sankcie.⁹ Ustanovenie rozširuje pôvodné znenie zákona o priestupkoch o ďalšie kritériá, ktoré však vyplývali z právnej praxe. Vzhľadom na to, že kritériá sú súdnou judikatúrou vnímané ako taxatívne, čiže sa nimi musí správny orgán zaoberať vždy, nové ustanovenia (odseky 2 a 3) sú preto formulované tak, aby sa nimi správny orgán nemusel zaoberať v každom prípade, ale len vtedy, ak to bude vyplývať z povahy prejednáwanej veci, ak teda pôjde len o kritériá, ktoré sú aplikovateľné na prípad.

⁹ Porovnaj KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 143.

Pre úplnosť treba ešte dodať, že kritériá v odseku 2 a 3 možno chápať ako určité poľahčujúce a priťažujúce okolnosti. Takto však v zákone formulované nie sú, a to z dôvodu, aby ustanovenia bolo čo najjednoduchšie chápaná aj právnu praxou.

K odseku 1

Predmetné ustanovenie je precizovaným znením pôvodného znenia v zákone o priestupkoch. V poslednej časti prvej vety ustanovenia z neho vypadla referencia na „kárne“ previnenie, pretože súčasná právna úprava už takýto druh zodpovednosti nepozná.¹⁰ Právna úprava si teda ponechala len odkaz na zodpovednosť disciplinárnu.

Do ustanovenia sa však dostala nová právna norma, ktorá sa uplatňuje len voči obvineným osobám, ktorými sú fyzické osoby podnikatelia alebo právnické osoby. Bude sa pri nich vždy skúmať aj povaha ich činnosti.

Správny orgán prihliadne pri právnickej alebo podnikajúcej fyzickej osoby na povahu jej činnosti. Posudzujúcim kritériom tak bude napríklad skutočnosť, či hlavným cieľom je podnikateľská činnosť, či ide o činnosť doplnkovú, alebo či činnosť je verejnoprospešná. Pri právnickej osobe sa tiež prihliadne na to, či jej činnosť je rýdzo súkromnoprávna, alebo aj verejnoprávna (napríklad obec).¹¹

K odseku 2

Odsek je formulovaný ako dodatočné kritériá, na ktoré musí správny orgán prihliadnúť len vtedy, ak budú vyplývať z povahy veci. Napríklad, ak došlo k dobrovoľnému oznámeniu o spáchaní správneho deliktu a podobne.

Ustanovenie je formulované ako kritériá, ktoré by mali napomôcť k výberu druhu sankcie, ktorá je menej represívna (napríklad pokarhanie namiesto pokuty) alebo výmere sankcie, ktorá je pre páchatela priaznivejšia (napríklad nižšia výmera pokuty). Je to tak z toho dôvodu, že ak niektoré z týchto kritérií je naplnené, tak znižuje sa spoločenská škodlivosť správneho deliktu, dochádza pri nej k náhrade škody, alebo sa ňou venuje pozornosť osobám mladšieho veku a ich (pre)výchove.

Jednotlivé kritériá sú vymedzené alternatívne.

Ad a)

Ide o kritérium, ktoré zahŕňa dve aktivity páchatela, ktoré musia byť naplnené kumulatívne. V prvom rade je to oznámenie o tom, že bol spáchaný správny delikt. Toto oznámenie nebude postačovať, aby bolo všeobecné, ale musí byť konkrétne a musí tiež z neho byť zrejmé, že oznamovateľ sa označuje za páchatela správneho deliktu.

Druhou podmienkou uplatnenia kritéria je aj to, že musí tento oznamovateľ následne na to v procesnom postupe správneho orgánu napomáhať pri objasnení správneho deliktu, t. j. takým spôsobom, aby vec bolo možno prejednať a vecne o nej rozhodnúť.

Ad b)

Napomáhanie odstráneniu škodlivého následku správneho deliktu so sebou nesie aktívnu a osobnú účasť páchatela na tomto odstraňovaní. V zásade by tiež malo ísť o činnosť dobrovoľnú, z vlastnej iniciatívy páchatela. Bude spočívať v odstránení škodlivého následku, ktorý svojim protiprávnym skutkom spôsobil (škoda ako taká, ako majetková ujma, však

¹⁰ Porovnaj SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 61.

¹¹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 302–303.

nemúsi byť znakom skutkovej podstaty). Toto kritérium možno uplatniť aj pri ohrozovacích deliktoch, a to takým konaním, ktorým sa odstráni ohrozenie záujmu spoločnosti.

Vzhľadom na text „napomáhal k odstráneniu“ platí, že nemusí dôjsť k úplnému odstráneniu škodlivého následku.

Ad c)

Škodou sa má na mysli škoda majetkového charakteru. Uplatní sa ako kritérium len tam, kde v konaní vystupuje poškodený. Úlohou páchatel'a je uhradiť dobrovoľne celú vzniknutú škodu. Nie je však vylúčené, aby páchatel' ako náhradu škody, nahradil aj škodu nemajetkového charakteru (tzv. ujmu), a preto nie je vylúčené, aby aj na túto náhradu správny orgán prihliadol.

Ad d)

Kritérium prichádza do úvahy len pri fyzických osobách páchatel'och. Ustanovenie nedefinuje vek blízky mladistvým, ale v zásade pôjde o vek, keď páchatel' už nie je mladistvým páchatel'om (t. j. prekročil 18 rok svojho veku), ale zároveň je tomuto veku blízku, v rozmedzí niekoľko rokov, napríklad troch. Záležať bude od zváženia na strane správneho orgánu, ktorý vek bude považovať za takýto vek.

K odseku 3

Rovnako ako odsek 2 je aj odsek 3 formulovaný ako dodatočné kritériá, na ktoré musí správny orgán prihliadnuť len vtedy, ak budú vyplývať z povahy veci.

Na rozdiel od odseku 2 však tieto kritériá. Ustanovenie je formulované ako kritériá, ktoré by mali napomôcť k výberu druhu sankcie, ktorá je zostrujúcejšia (napríklad pokuta namiesto pokarhania) alebo ktorá vedie k vyššej výmere sankcie, ktorá je pre páchatel'a nepriaznivejšia (vyššia výmera pokuty). Je to tak z toho dôvodu, že ak niektoré z týchto kritérií je naplnené, tak sa zvyšuje spoločenská škodlivosť správneho deliktu.

Jednotlivé kritériá sú vymedzené alternatívne.

Ad a)

Spáchanie viacerých správnych deliktov so sebou nesie tzv. súbeh, ktorého sankcia sa ukladá v režime podľa odseku 4, a teda sa uloží úhrnná sankcia. Ide o situácie, keď bude správny orgán v konaní posudzovať spáchanie viacerých deliktov jedným páchatel'om. Čím viac ich spáchal, tým viac správny orgán prihliadne na toto kritérium.

Spáchanie správneho deliktu opakovane rieši situáciu recidívy, ktorú tiež možno chápať ako okolnosť, ktorá so sebou nesie sprísnenie sankcie.

Ad b)

Ide o situácie, keď páchatel' využíva bezbrannosti, podriadenosti alebo závislosti nejakej osoby.

Páchatel' využije bezbrannosti, ak si je vedomý toho, že určitá osoba je v stave, keď nie je schopná klásť mu odpor, a on zneužije práve túto skutočnosť. Je nepodstatné, ako sa táto osoba dostala do stavu bezbrannosti. Páchatel' je tiež tým, kto zneužíva na spáchanie správneho deliktu stav závislosti či podriadenosti inej osoby voči nemu. Ide aj o situácie, keď páchatel' využil niektorý z týchto stavov u inej osoby bez toho, aby útočil proti nej.¹²

¹² Porovnaj (primerane) ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákon. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 554.

Ad c)

Ako kritérium sa bude považovať vtedy, ak páchatel' správneho deliktu zneužil na spáchanie správneho deliktu svoje zamestnanie, postavenie alebo funkciu, a teda správny delikt spáchal v súvislosti s touto činnosťou.¹³

Ad d)

Ide tu o situácie, ak bol správny delikt spáchaný na vymedzených subjektoch, ktorých spoločným menovateľom je to, že ide o osoby, ktoré majú zníženú možnosť adekvátnej a primeranej reakcie, prípadne dokonca takáto reakcie z ich strany ani nie je možná. Spáchaním správneho deliktu na nich sa bude mať na mysli najmä to, že im vznikla škoda, a to či už v rámci jej majetkového významu, alebo aj nemajetkového, ako ujma.

Ad e)

Spáchanie deliktu v súčinnosti s inými osobami sa má na mysli situácia, ak bol správny delikt spáchaný viacerými subjektami, tzv. spolupáchatel'stvo.

Ad f)

V prípade trvácich správnych deliktov sa určuje, že za kritérium určovania sankcie treba zohľadniť aj to, ako dlho trval protiprávny stav. Čím dlhšie, tým prísnejší postih páchatel'a by mal nasledovať.

K odseku 4

Odsek je rovnakým ustanovením, ako je zakotvené v zákone o priestupkoch a upravuje postup pri ukladaní sankcie v prípade súbehu správnych deliktov.

Ak teda správny orgán uskutočňuje konanie, v ktorom prejednáva viacero správnych deliktov jedného páchatel'a, uloží za ne sankciu podľa ustanovenia, ktoré umožňuje najprísnejšie postihnutie niektorého z prejednávaných deliktov. Ide tu o uplatnenie absorpčnej zásady namiesto tzv. zásady sčítacej. Podmienkou pre uplatnenie absorpčnej zásady je, že priestupky, ktorých sa páchatel' dopustil, je príslušný prejednať ten istý správny orgán. Z ustanovenia vyplýva, že sankciu prepadnutia veci môže správny orgán pri súbehu uložiť iba vtedy, ak je možné túto sankciu uložiť za správny delikt najprísnejšie postihnuteľný. Na rozdiel od toho je sankciu zákazu činnosti možné pri súbehu priestupkov uložiť vtedy, ak je možné zákaz činnosti uložiť za niektorý zo správnych deliktov v súbehu.¹⁴

§ XXX Pokarhanie

Správny orgán v rozhodnutí o pokarhaní upozorní páchatel'a na dôsledky jeho protiprávneho konania, ktoré mu hrozia, ak by sa v budúcnosti dopustil obdobného konania.

K § XXX

Ide o nové ustanovenie, ktoré zákon o priestupkoch nepoznal. Presnejšie vymedzuje, čo sa má na mysli pokarhaním a akú by malo mať formu. Novinkou je tiež to, že môže byť

¹³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 332.

¹⁴ SREBALOVÁ, M. kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 62–63.

uložené aj právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom. Môže byť uložené za akýkoľvek správny delikt.

V zásade ide o textáciu, ktorá vyplýva z komentárovej literatúry k pojmu pokarhanie, pričom do zákona ju navrhujem zaradiť z toho dôvodu, že napomáha právnej istote.

Účelom pokarhania je morálne pôsobiť na páchatela a vzbudiť u neho pocit ľútosti (hanby) za jeho konanie v situácii, keď samotné prejednanie správneho deliktu u neho nevidelo k jeho náprave (neprevychovalo ho).¹⁵ Má teda pôsobiť výchovne, pretože inú sekundárnu povinnosť, než je pokarhanie strpieť, pre páchatela nezakladá.¹⁶

Pokarhanie je preto najmiernejšou sankciou a ukladá sa za správne delikty s nižšou mierou závažnosti. Jeho význam je v morálnom pôsobení na páchatela, čo je zdôraznené tým, že pokarhanie nemožno uložiť spolu s pokutou.¹⁷ Má teda podobnú funkciu ako upustenie od potrestania, ale v niektorých prípadoch môže byť vhodným nástrojom výchovného a morálneho pôsobenia napríklad u osôb, u ktorých nie je potreba zvoliť prísnejší trest, pri mladistvých a podobne.¹⁸

Pokarhanie sa ukladá rozhodnutím, ktoré sa páchatelovi oznámi. Podľa:

- § 51 ods. 1 správneho poriadku sa rozhodnutie oznamuje doručením písomného vyhotovenia rozhodnutia a
- § 51 ods. 2 správneho poriadku sa rozhodnutie účastníkovi konania, ktorý je prítomný, môže oznámiť ústnym vyhlásením. Ak je teda účastník konania prítomný na mieste prejednanie správneho deliktu v tej časti konania, v ktorej sa vydáva rozhodnutie, môže správny orgán využiť túto formu oznámenia rozhodnutia a tak priamo pôsobiť na páchatela v súlade s významom pokarhania. Deň ústneho vyhlásenia rozhodnutia je však dňom oznámenia rozhodnutia len vtedy, ak prítomný účastník konania výslovne vyhlási, že sa vzdáva nároku na doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia. O vyhlásení je vždy potrebné spísať zápisnicu s náležitosťami podľa § 22 správneho poriadku.¹⁹

Pokarhanie však nie je verejné v tom zmysle, že by sa verejne vyhlasovalo alebo sa zverejňovalo.²⁰

Pokarhanie nemožno uložiť súčasne len s pokutou, je ho preto možné uložiť so zákazom činnosti, prepadnutím veci, či zverejnením rozhodnutia o správnom delikte.

§ XXX **Pokuta**

(1) Ak zákon neustanovuje inak, pokutu možno uložiť do výšky 250 eur.

(2) Ak tento alebo osobitný zákon neustanovuje inak, v blokovom konaní možno uložiť pokutu do 250 eur a v rozkaznom konaní do 500 eur.

(3) Pokuta je splatná v lehote do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená, ak správny orgán v rozhodnutí neurčí inú, spravidla dlhšiu lehotu.

¹⁵ KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 147.

¹⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 363.

¹⁷ SREBALOVÁ, M. kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 56.

¹⁸ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 253.

¹⁹ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 56–57.

²⁰ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 253.

(4) Pokuty uložené za správny delikt sú príjmom štátneho rozpočtu, ak odsek 5 alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

(5) Pokuty za správne delikty uložené obcou sú príjmom obce. Pokuty za správne delikty uložené samosprávnym krajom sú príjmom samosprávneho kraja.

K § XXX

Pokuta je univerzálnym a tradičným správnym trestom,²¹ čo z nej robí najčastejšiu sankciu.²² Uvedené ostane zachované aj v návrhu zákona. Pokutu možno uložiť za ktorýkoľvek správny delikt. Právne predpisy, ktoré by neukladali pokutu za spáchaný správny delikt v našich podmienkach neexistujú.

Vo všeobecnosti právne predpisy upravujú výmeru pokuty viacerými spôsobmi, a to:

- a) presne určia iba hornú hranicu peňažnej pokuty,
- b) určia konkrétnu sadzbu prostredníctvom hornej, ako aj dolnej hranice pokuty,
- c) určia výšku pokuty prostredníctvom pomôcky,
- d) úplne presne určia sadzbu pokuty.²³

Toto ustanovenie je všeobecným ustanovením, ktoré sa bude aplikovať vtedy, ak by osobitný zákon neurčil výšku pokuty inak, alebo vtedy, ak by neurčil výšku pokuty vôbec. Z hľadiska prístupu vychádza z alternatívy určenia maximálnej možnej výšky pokuty.

Oproti pôvodnej právnej úprave zakotvenej v zákone o priestupkoch je toto ustanovenie v zásade totožné, zmenili sa len, v dôsledku aj zmeny doby, v ktorej žijeme, maximálne určené výšky pokút, keď sú určené vo výške 250 eur pre neskrátené priestupkové konanie a blokové konanie (pôvodne 33 eur) a 500 eur pre rozkazné konanie (pôvodne 250 eur).

Novinkou ustanovenia je, že priamo vymedzuje lehotu splatnosti pokuty. Opäť, samozrejme, za predpokladu, že osobitný zákon neurčí inak. Lehota je naviazaná na právoplatnosť rozhodnutia o pokute a je vymedzená ako zákonná lehota 15 dní. Správny orgán však bude mať možnosť vo výroku svojho rozhodnutia určiť aj inú lehotu, pričom zákonodarca nabáda, aby išlo o spravidla lehotu dlhšiu. Zákon však nevyklučuje aj vymedzenie lehoty kratšej.

Návrh zákona tiež zachováva pravidlo, podľa ktorého sú pokuty štandardne príjmom štátneho rozpočtu. Ak je však pokuta uložená obcou, je príjmom obecného rozpočtu. Do zákona bolo tiež doplnené, že v prípade, ak by pokutu ukladal samosprávny kraj, je výnos z pokuty príjmom rozpočtu samosprávneho kraja.

§ XXX

Zákaz činnosti

(1) Zákaz činnosti možno uložiť len za správne delikty uvedené v osobitnej časti tohto zákona alebo v inom zákone a na čas v nich ustanovený, najdlhšie na päť rokov.

(2) Zakázať možno len takú činnosť, ktorú páchatel vykonáva v pracovnom alebo v inom obdobnom pomere alebo na ktorú treba povolenie alebo súhlas orgánu verejnej správy, a ak páchatel spáchal správny delikt touto činnosťou alebo v súvislosti s ňou.

²¹ Tamže, s. 254.

²² HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 104.

²³ HORVAT, M. Administratívnoprávna zodpovednosť právnických osôb. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 134 – 135.

(3) Do času zákazu činnosti sa započítava čas, po ktorý páchatel' na základe opatrenia orgánu verejnej správy vykonaného v súvislosti s prejednáványm správnym deliktom nesmel už túto činnosť vykonávať; nezapočítava sa však čas výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody.

(4) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti možno po uplynutí polovice času výkonu tejto sankcie upustiť na základe žiadosti páchatela. Na rozhodnutie o upustení alebo neupustení od výkonu zvyšku zákazu činnosti sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

(5) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak bola páchatel'ovi rozhodnutím uložená pokuta alebo povinnosť náhrady škody poškodenému a táto pokuta alebo náhrada škody nebola dobrovoľne uhradená v celej výške. To neplatí, pokiaľ páchatel' preukáže, že sa dohodol s oprávneným subjektom na odklade ich splatnosti alebo na splátkovom kalendári.

(6) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak ide o zákaz činnosti viesť motorové vozidlo, ktorý bol uložený páchatel'ovi správneho deliktu, ktorému bol v predchádzajúcich desiatich rokoch uložený

- a) trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky alebo za iný trestný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky, alebo
- b) zákaz činnosti viesť motorové vozidlo za správny delikt podľa § 22 ods. 1 písm. a), d), e) alebo písm. f).

K § XXX

Sankcia zákazu činnosti bola upravená aj v zákone o priestupkoch. Tu uvádzané vymedzenie tejto sankcie je v zásade totožné, upravujú sa však samostatne podmienky, za ktorých nemožno požiadať o odpustenie výkonu zvyšku tejto sankcie.

Zákaz činnosti patrí medzi tie sankcie, ktoré môžu byť veľmi účinné, pretože citelne zasahujú do právneho postavenia páchatela. Zmyslom tejto sankcie je dočasne vyradiť páchatela z možnosti vykonávať určité činnosti, ktoré zneužil alebo využil na spáchanie správneho deliktu alebo týmto protiprávnym konaním vyvolal vážne pochybnosti o svojej spôsobilosti vykonávať tieto činnosti.²⁴

Cieľom je obmedziť páchatela a zabrániť mu v opakovanom páchaní správneho deliktu v budúcnosti.²⁵ Okrem preventívneho (odstrašujúceho) charakteru má táto sankcia tiež aj charakter represívny, a v niektorých prípadoch môže mať zásadným spôsobom aj dopad na bežný život osoby alebo na výkon jej povolania.²⁶

V rámci finálneho textu návrhu zákona bude treba ešte upraviť textáciu odseku 6 písm. b), ktoré teraz odkazuje z hľadiska skutkových podstát na konkrétne priestupky podľa zákona o priestupkoch.

Vzhľadom na rovnaké znenie ostatného textu sa budem bližšie venovať len vymedzeniu nového odseku 5.

²⁴ Porovnaj PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 260 – 261.

²⁵ Porovnaj HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 105.

²⁶ Pozri JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 374.

K odseku 5

Rovnako ako nasledujúci odsek, tak aj odsek 5 určuje výnimku zo všeobecného pravidla, podľa ktorého možno výkon zákazu činnosti odpustiť. Tento odsek formuluje nové pravidlo, podľa ktorého nemožno upustiť od tohto zvyšku. Predmetný dôvod je opretý o to, že páchatel' ešte naďalej neuhradil pokutu v plnej výške alebo že nezaplatil náhradu škody, ktorá mu bola uložená právoplatným rozhodnutím správneho orgánu.

Ak páchatel' nesplnil tieto svoje povinnosti, nemožno ho považovať za „dobromyseľného“, a to v tom zmysle, že bol prevychovaný a plní právom uložené povinnosti bez toho, aby k tomu dol štátnou mocou donucovaný.

V prípade, ak došlo k odkladu splatnosti pokuty alebo náhrady škody, prípadne došlo k dohodnutiu na splátkovom kalendári, sa tento odsek neuplatní, a teda kupusteniu od zvyšku výkonu zákazu činnosti dôjsť môže. Dôkazné bremeno preukázania odkladu splatnosti alebo splátkového kalendára zaťažuje páchatel'a správneho deliktu.

§ XXX

Prepadnutie veci

- (1) Prepadnutie veci možno uložiť, ak vec patrí páchatel'ovi a
 - a) bola použitá na spáchanie správneho deliktu alebo bola na to určená, alebo
 - b) bola správnym deliktom získaná alebo nadobudnutá za vec získanú správnym deliktom.

(2) Prepadnutie veci nemožno uložiť, ak je jej hodnota v nápadnom nepomere k povahe správneho deliktu; to neplatí, ak je prepadnutie veci dôležité z hľadiska bezpečnosti osôb.

- (3) Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva Slovenská republika.

(4) Ak počas správneho konania o správnom delikte alebo po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o prepadnutí veci páchatel' prepadnutú vec zničí, poškodí, scudzí, zatají, znehodnotí, zužitkuje alebo inak zmarí výkon prepadnutia veci, správny orgán dodatočným rozhodnutím rozhodne o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch, a to až do výšky hodnoty prepadnutej veci. Na výnos z rozhodnutia o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa uplatní § XXX ods. 4 a 5. Na konanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

K § XXX

Text ustanovenia vychádza z pôvodného znenia zákona o priestupkoch, ide teda o sankciu, ktorú poznala už táto právna úprava. Navrhovaný text je však čiastočne pomenený, a to pridaním jedného spresňujúceho ustanovenia do textu odseku 2 a tiež pridaním nového odseku 4, ktorý upravuje nový inštitút – rozhodnutie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch.

Cieľom prepadnutia veci je zneškodniť vec, ktorá by mohla slúžiť k ďalšiemu páchaniu správneho deliktu a sťažiť tak páchatel'ovi podmienky pre páchanie ďalšieho správneho deliktu.²⁷ Okrem toho je účelom aj odňatie prospechu zo spáchaného správneho deliktu.²⁸ Táto sankcia postihuje majetok páchatel'a.²⁹ Prepadnutie veci možno uložiť samostatne,

²⁷ HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 106.

²⁸ KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020, s. 188.

²⁹ PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022, s. 271.

alebo s inou sankciou. Možnosť jeho uloženia nemusí byť výslovne uvedená v zákone, ale z povahy tejto sankcie vyplýva, že ju bude môcť správny orgán uložiť len za niektoré správne delikty.³⁰

Bližšie sa budem venovať novým zneniam jednotlivých ustanovení.

K odseku 2

Na to, aby mohlo dôjsť k uloženiu prepadnutia veci, musí byť naplnený princíp proporcionality, keď hodnota prepadnutej veci nesmie byť v nápadnom nepomere k povahe správneho deliktu. Nové ustanovenie určuje, že tento princíp nebude potrebné zachovať, ak je na prepadnutí verejný záujem v podobe ochrany bezpečnosti osôb.

Uvedené však neznamená, že možno nechať vec prepadnúť „len tak“. Správny orgán v rozhodnutí bude vždy musieť odôvodniť, v čom videl naplnenie ochrany bezpečnosti osôb, pre ktoré sa rozhodol vec prepadnúť.

Pojem bezpečnosti osôb je neurčitým pojmom. Pri jeho výklade bude záležať od konkrétnych skutkových okolností. Vo všeobecnosti potom možno poukázať na výklad, podľa ktorého za bezpečnosť (vnútornú) možno označiť stav, keď je zachovávaný demokratický poriadok štátu, jeho ústavné zriadenie, je zabezpečené bezporuchové fungovanie orgánov verejnej moci sú zachovávané základné práva a slobody a sú chránené životy a zdravie osôb a majetok, prípadne aj životné prostredie.³¹

K odseku 4

Ide o nový inštitút zakotvený v zákone, ktorý zákon o priestupkoch nepoznal – konanie a rozhodovanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch.

Konanie a rozhodovanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch slúži ako poistka na účinné vymáhanie veci, ktoré bola určená rozhodnutím o správnom delikte, že bude prepadnutá. Keďže vec pri prepadnutí veci musí byť vec odovzdaná správnomu orgánu, pričom od právoplatnosti, resp. dokonca od začatia konania vo veci správneho deliktu ako takého, až do okamihu, keď bude vec vydaná, môže prebehnúť dlhší časový rámec, ten môže páchatel' využiť (zneužiť) na to, že vec, ktorá má byť prepadnutá napríklad cudzí inej osobe alebo túto vec sám zničí.

Takého konanie však možno označiť za konanie, ktoré sa prieči účelu zákona, a preto ako poistku voči takémuto možnému konaniu páchatela zavádza zákon vyššie vymedzené konanie.

Účelom je teda možnosť zaistenia a následnej konfiškácie ekvivalentu výnosu z protiprávnej činnosti, pokiaľ z najrôznejších dôvodov nemožno zaistiť priamo konfiškáciu výnosu z protiprávnej činnosti.³²

Časový rámec, počas ktorého môže dôjsť k zmareniu výkonu prepadnutia veci je zákonom vymedzený začiatkom správneho konania o správnom delikte voči obvinenému, a to až do okamihu, kým nie je vec riadne páchatel'om odovzdaná správnomu orgánu, čo nastane po právoplatnosti rozhodnutia o správnom delikte.

³⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 383.

³¹ ŠKROBÁK, J. In VRABKO, M. a kol. Správne právo hmotné. Osobitná časť. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 131.

³² Pozri JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 392.

Páchateľ sa musí zdržať konaní ako je zničenie veci (likvidácia, úplné znehodnotenie veci), poškodenie veci (čiastočne ju znehodnotí), scudzí (predaj, zámena, darovanie), zatají (bude tvrdiť, že nedisponuje danou vecou), znehodnotí (využije ju tak, že jej hodnota bude nižšia), zužitkuje (spotrebuje vec). Výpočet je demonštratívny (slová „alebo inak zmarí výkon prepadnutia veci“).

Ak nastane táto situácia, správny orgán začne z úradnej povinnosti konanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch. Na toto konanie sa plne vzťahujú predpisy Správneho poriadku. Obmedzenie sa bude týkať určenia výšky náhradnej výšky v peniazoch, ktorá musí byť určená maximálne do výšky hodnoty prepadnutej veci, ktorú správny orgán uskutoční kvalifikovaným primeraným odhadom.

Výnos náhradnej výšky v peniazoch pripadne buď do rozpočtu územnej samosprávy (odkaz na § XXX ods. 5) ak o ňom rozhodla obec alebo samosprávny kraj, alebo štátneho rozpočtu (odkaz na § XXX ods. 4), ak bol uložený iným orgánom.

§ XXX

Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte

(1) Osobitný zákon ustanoví, kedy právnickej osobe alebo fyzickej osobe podnikateľovi možno uložiť sankciu zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte. Ak sa páchatel' správneho deliktu vzdá svojho práva podať voči rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa neuskutoční.

(2) Zverejniť rozhodnutie o správnom delikte možno až po právoplatnosti rozhodnutia o správnom delikte. Zverejňuje sa len výroková časť rozhodnutia o správnom delikte, z ktorej musí byť zrejmé, ktorý správny orgán vo veci rozhodol, kto je páchatel'om správneho deliktu, za aký skutok a akú skutkovú podstatu a aká sankcia sa páchatel'ovi uložila. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa uskutočňuje najneskôr v lehote v ňom určenej; táto lehota je najmenej dva mesiace a najviac šesť mesiacov. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchatel'.

(3) Rozhodnutie sa zverejňuje vyvesením na úradnej tabuli správneho orgánu a zverejňuje sa v periodickej tlači. Na účely tohto zákona sa za periodickú tlač považuje aj elektronická periodická publikácia.

(4) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte zabezpečuje správny orgán prvého stupňa na vlastné náklady. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte trvá

- a) 5 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta do 500 eur,
- b) 15 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 500 eur do 1 000 eur,
- c) 25 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 1 000 eur do 2 500 eur,
- d) 40 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 2 500 eur do 5 000 eur,
- e) 50 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 5 000 eur do 10 000 eur a
- f) 60 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta nad 10 000 eur.

(5) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte v periodickej tlači uskutočňuje správny orgán prvého stupňa na náklady páchatel'a.

(6) Ak po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená sankcia zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte (ďalej len „pôvodné rozhodnutie“), je pôvodné rozhodnutie zrušené na základe mimoriadneho opravného prostriedku alebo správnym súdom, je orgán, ktorý pôvodné rozhodnutie zrušil, povinný o tom informovať správny orgán prvého stupňa. Správny orgán prvého stupňa je povinný bez zbytočného odkladu a na vlastné náklady

zverejniť výrokovú časť rozhodnutia, ktorým bolo zrušené pôvodné rozhodnutie, a to rovnakým spôsobom, ako bolo zverejnené pôvodné rozhodnutie. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchatel.

(7) Bližšie podrobnosti o zverejnení rozhodnutia o správnom delikte ustanoví vyhláškou ministerstvo vnútra.

K § XXX

Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte možno považovať za účinný druh sankcie, ktorou sa zasahuje do dobrej povesti páchatela.³³ Predovšetkým podnikatelia v podnikateľských kruhoch si dávajú záležať na svojej dobrej povesti, a preto tento druh sankcie možno považovať za dostatočne represívny a individuálne preventívny.

K zavedeniu tohto správneho trestu česká literatúra a dôvodová správa k zákonu uvádza, že môže byť v prípade právnických osôb efektívnym správnym trestom, ako to dokladá skúsenosť krajín, kde je tento trest voči právnickým osobám uplatňovaný (napr.. Francúzsko). (...) Vzhľadom na to, že dobrá povest' je pre právnickú osobu značnou hodnotou, možno predpokladať, že hrozba týmto správnym trestom môže mať určitý odstrašujúci účinok." K účelu tohto správneho trestu dôvodová správa dodala: „Jedným z účelov tohto správneho trestu je nutnosť informovať verejnosť o nekalých obchodných praktikách právnických alebo podnikajúcich fyzických osôb, ktoré teda z povahy veci často (v dôsledku svojho závadného správania typicky v obchodnom styku) ani dobrú povest' požívať nemôžu. Uvedený správny trest bol novo zvolený práve pro difamačný účinok, ktorý ho sprevádza.“³⁴

K odseku 1

Ako taká je táto sankcia vymedzená len vo vzťahu k právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom, teda sa predpokladá, že sa bude ukladať len voči podnikajúcim subjektom (nevylučuje sa však ani voči nepodnikateľom).

Sankcia nie je všeobecnou sankciou, ale rovnako ako zákaz činnosti predpokladá, že jej uloženie bude umožňovať osobitný právny predpis (nepredpokladá sa zavedenie tejto sankcie v tomto zákone). Bude na zväžení zákonodarcu, pre ktoré skutkové podstaty teda bude sankcia zavedená.

Samotné zverejnenie rozhodnutia tak nie je na správnej úvahe správneho orgánu, ale priamo zákon bude určovať, že výroková časť rozhodnutia bude zverejnená. Z daného dôvodu rozhodnutie správneho orgánu vo výroku neobsahuje informáciu o tom, že bude zverejnené; z dôvodu právnej istoty by však táto informácia mala súčasťou poučenia.

Ako opatrenie týkajúce sa hospodárnosti konania sa tiež ustanovuje výnimka zo všeobecného pravidla o zverejňovaní rozhodnutia o správnom delikte, sa upravuje situácia, keď páchatel uzná svoju vinu tak, že sa vzdá svojho práva podať voči rozhodnutiu odvolanie (rozklad). Ako určitý benefit zákon následne na to určuje, že v takomto prípade sa zverejnenie rozhodnutia neuskutoční.

Musí pritom ísť o výslovné vzdanie sa práva na podanie riadneho opravného prostriedku, nepostačuje tu preto pasivita páchatela, a teda nepostačuje len samotné nepodanie opravného prostriedku márnym uplynutím lehoty na jeho podanie.

³³ HAMULÁKOVÁ, Z. Správne delikty právnických osôb – vybrané inštitúty a problémy. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, s. 229 a nasl.

³⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, s. 392.

K odseku 2

Určuje pravidlo, podľa ktorého sa vymedzuje, kedy a čo konkrétne sa zverejňuje z rozhodnutia o správnom delikte.

Z časového hľadiska možno rozhodnutie zverejniť až po tom, ako samotné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, keďže len právoplatným rozhodnutím možno ukladať povinnosti.

Zákon vymedzuje, že sa nemusí zverejniť celá výroková časť rozhodnutia o správnom delikte. Určuje však minimálne náležitosti, ktoré musia byť zverejnené, a to ktorý správny orgán vo veci rozhodol, určenie páchatela správneho deliktu, kde sa zároveň aj určí, za aký skutok bol uznaný za vinného, akú skutkovú podstatu správneho deliktu páchatel naplnil a aká sankcia sa mu ukladá. V tejto časti predpokladáme, že dôjde k naplneniu aj odseku 7, podľa ktorého prípadné bližšie podrobnosti ustanoví ministerstvo vnútra vykonávacím právnym predpisom (napríklad, či sa bude zverejňovať informácie o prvostupňovom správnom orgáne alebo o prvostupňovom aj odvolacom správnom orgáne).

Údaje, ktoré nesmú byť zverejnené sú vymedzené tak, že z výrokovej časti rozhodnutia nesmie byť identifikovateľná akákoľvek iná osoba, než je osoba páchatela (napríklad poškodený, navrhovateľ a podobne).

Zároveň sa zákonom aj určuje lehota, v ktorej musí byť rozhodnutie zverejnené. Vzhľadom na to, že ho treba zverejniť aj v periodickej tlači, určuje sa táto lehota na minimálne dva mesiace, ale maximálne do šiestich mesiacov, aby bol naďalej zachovaný aj represívny účinok sankcie.

K odseku 3

Vymedzuje sa, že rozhodnutie musí byť zverejnené dvojakým spôsobom, a to na úradnej tabuli správneho orgánu a tiež aj v periodickej tlači.

V kontexte nasledujúceho odseku platí, že ide o úradnej tabuľu správneho orgánu prvého stupňa a nie o úradnú tabuľu nadriadeného orgánu, ak voči rozhodnutiu bol podaný opravný prostriedok.

Zákon č. 265/2022 Z. z. o vydavateľoch publikácií a o registri v oblasti médií a audiovizie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o publikáciách) ustanovuje pojem periodickej tlače, ktorú člení na periodickú tlač, elektronickú periodickú publikáciu a spravodajský webový portál. Navrhuje sa, aby zverejnenie prebehlo buď v periodickej tlači alebo v elektronickej periodickej publikácii.

Podľa zákona o publikáciách Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky eviduje periodickú publikáciu zápisom do zoznamu periodických publikácií (ďalej len „zoznam“), zmenou zápisu v zozname a výmazom zápisu zo zoznamu. Zoznam je verejne prístupná evidencia periodických publikácií vydávaných na území Slovenskej republiky alebo sprístupňovaných verejnosti na území Slovenskej republiky, ktorá tvorí súčasť registra v oblasti médií a audiovizie.

K odseku 4

Ustanovenie bližšie vymedzuje podmienky zverejnenia rozhodnutia na úradnej tabuli správneho orgánu. Určuje, že výroková časť rozhodnutia zverejňuje prvostupňový správny orgán, a to na vlastné náklady.

Ďalej sa vymedzuje aj doba trvania zverejnenia rozhodnutia na úradnej tabuli, a to odstupňovaním podľa toho, v akej výške bola páchatelovi uložená pokuta. Tento prístup je zvolený z dôvodu, že pokuta sa ukladá za akýkoľvek správny delikt a tiež nepredpokladám, že v právnej praxi by správny orgán siahol možnosť, keď by upustil od uloženia pokuty, ale

zároveň uložil iný druh sankcie. Pri upustení od sankcionovania nevidím dôvod, aby došlo k zverejneniu rozhodnutia.

K odseku 5

Zverejnenie v periodickej tlači zabezpečuje správny orgán prvého stupňa. Pri tomto odseku predpokladám uplatnenie najmä textu odseku 7, keď bližšie podrobnosti (napr. či dôjde k zverejneniu v celoštátnej tlači alebo regionálnej, či v elektronickej tlači alebo tlačenej tlači a pod.) budú ustanovené vyhláškou ministerstva vnútra. Je tu aj možnosť, že v prípade podrobností týkajúcich sa tlače, že táto vyhláška by mala byť vydaná po dohode s ministerstvom kultúry.

K odseku 6

Odsek sa vysporadúva so situáciou, keď na základe

a) využitia mimoriadnych opravných prostriedkov v správnom konaní (obnova konania, prieskum rozhodnutia mimo odvolacieho konania) alebo

b) v dôsledku správneho súdneho prieskumu,

je zrušené rozhodnutie, na základe ktorého došlo k zverejneniu rozhodnutia o správnom delikte. Orgán, ktorý rozhodnutie zrušil (teda nadriadený orgán alebo správny súd), informuje správny orgán prvého stupňa o tom, že došlo k zrušeniu jeho pôvodného rozhodnutia. Správny orgán prvého stupňa je následne na to povinný zabezpečiť informovanie verejnosti o tom, že pôvodné rozhodnutie bolo zrušené.

K informovaniu verejnosti dôjde rovnakým spôsobom, aký bol zvolený v prípade pôvodného rozhodnutia (teda tak úradná tabuľa, ako aj periodická tlač). Náklady na zverejnenie znáša v tomto prípade plne správny orgán prvého stupňa, pričom k zverejneniu rozhodnutia musí dôjsť bez zbytočného odkladu potom, ako bol tento orgán informovaný o zrušení rozhodnutia príslušným orgánom.

Z logiky veci platí, že pokiaľ ešte nedošlo k výkonu zverejnenia rozhodnutia, tak tento odsek netreba využiť.

K odseku 7

Splnomocňovacie ustanovenie, ktoré poveruje ministerstvo vnútra na vydanie vykonávacej vyhlášky, ktorá bližšie a podrobnejšie upraví podmienky zverejňovania rozhodnutia o správnom delikte.

Príklady, kedy by mohlo dôjsť k využitiu tejto úpravy, sú priebežne spomenuté hore v texte k ustanoveniu.

Vzhľadom na využitie periodickej tlače nie je vylúčené, aby došlo k zmene tohto ustanovenia v takom duchu, že vyhláška bude vydaná po dohode s ministerstvom kultúry ako ústredným orgánom štátnej správy pre médiá [§ 18 ods. 2 písm. h) zákona č. 575/2001 Z. z.].

§ XXX

Druhy sankcií

(1) Za správny delikt možno uložiť tieto sankcie:

- a) pokarhanie,
- b) pokutu,
- c) prepadnutie veci,
- d) zákaz činnosti,

e) zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte.

(2) Sankciu možno uložiť samostatne alebo s inou sankciou; pokarhanie nemožno uložiť spolu s pokutou.

(3) Ak vzhľadom na osobu páchatela alebo okolnosti spáchania správneho deliktu alebo vzhľadom na závažnosť správneho deliktu možno predpokladať, že k náprave páchatela postačí samotné prejednanie správneho deliktu, od uloženia sankcie možno upustiť. Od uloženia sankcie pokuty nemožno upustiť, ak zákon za spáchanie správneho deliktu umožňuje uložiť pokutu, ktorej dolná sadza prevyšuje 500 eur.

§ XXX

Výmera sankcie

(1) Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela a na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v disciplinárnom konaní. Ak je páchatelom správneho deliktu právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ prihliadne aj na povahu činnosti páchatela.

(2) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán aj na to, či

- a) obvinený dobrovoľne oznámil správny delikt správnemu orgánu a účinne napomáhal pri jeho objasňovaní,
- b) napomáhal k odstráneniu škodlivého následku správneho deliktu,
- c) dobrovoľne nahradil spôsobenú škodu poškodenému alebo
- d) spáchal správny delikt vo veku blízkom veku mladistvým.

(3) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán ďalej aj na to, či

- a) obvinený spáchal viacero správnych deliktov alebo či spáchal správny delikt opakovane,
- b) bol správny delikt spáchaný tak, že bola využitá niekoho bezbrannosť, podriadenosť alebo závislosť na inej osobe,
- c) došlo pri spáchaní správneho deliktu k zneužitiu svojho zamestnania, postavenia alebo funkcie,
- d) bol správny delikt spáchaný na dieťati, osobe tehotnej, chorej, zdravotne znevýhodnenej, vysokého veku alebo nemohúcej,
- e) bol správny delikt spáchaný v súčinnosti s inými osobami,
- f) pri trvácom správnom delikte na dobu trvania protiprávneho stavu.

(4) Za viac správnych deliktov toho istého páchatela prejednávanych v jednom konaní sa uloží sankcia podľa ustanovenia vzťahujúceho sa na správny delikt najprísnejšie postihnuteľný; zákaz činnosti možno uložiť, ak ho možno uložiť za niektorý z týchto správnych deliktov.

§ XXX

Pokarhanie

Správny orgán v rozhodnutí o pokarhaní upozorní páchatela na dôsledky jeho protiprávneho konania, ktoré mu hrozia, ak by sa v budúcnosti dopustil obdobného konania.

§ XXX

Pokuta

- (1) Ak zákon neustanovuje inak, pokutu možno uložiť do výšky 250 eur.
- (2) Ak tento alebo osobitný zákon neustanovuje inak, v blokovom konaní možno uložiť pokutu do 250 eur a v rozkaznom konaní do 500 eur.
- (3) Pokuta je splatná v lehote do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená, ak správny orgán v rozhodnutí neurčí inú, spravidla dlhšiu lehotu.
- (4) Pokuty uložené za správny delikt sú príjmom štátneho rozpočtu, ak odsek 5 alebo osobitný zákon neustanovuje inak.
- (5) Pokuty za správne delikty uložené obcou sú príjmom obce. Pokuty za správne delikty uložené samosprávnym krajom sú príjmom samosprávneho kraja.

§ XXX

Zákaz činnosti

- (1) Zákaz činnosti možno uložiť len za správne delikty uvedené v osobitnej časti tohto zákona alebo v inom zákone a na čas v nich ustanovený, najdlhšie na päť rokov.
- (2) Zakázať možno len takú činnosť, ktorú páchatel' vykonáva v pracovnom alebo v inom obdobnom pomere alebo na ktorú treba povolenie alebo súhlas orgánu verejnej správy, a ak páchatel' spáchal správny delikt touto činnosťou alebo v súvislosti s ňou.
- (3) Do času zákazu činnosti sa započítava čas, po ktorý páchatel' na základe opatrenia orgánu verejnej správy vykonaného v súvislosti s prejednávanej správny deliktom nesmel už túto činnosť vykonávať; nezapočítava sa však čas výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody.
- (4) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti možno po uplynutí polovice času výkonu tejto sankcie upustiť na základe žiadosti páchatel'a. Na rozhodnutie o upustení alebo neupustení od výkonu zvyšku zákazu činnosti sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.
- (5) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak bola páchatel'ovi rozhodnutím uložená pokuta alebo povinnosť náhrady škody poškodenému a táto pokuta alebo náhrada škody nebola dobrovoľne uhradená v celej výške. To neplatí, pokiaľ páchatel' preukáže, že sa dohodol s oprávneným subjektom na odklade ich splatnosti alebo na splátkovom kalendári.
- (6) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak ide o zákaz činnosti viesť motorové vozidlo, ktorý bol uložený páchatel'ovi správneho deliktu, ktorému bol v predchádzajúcich desiatich rokoch uložený
 - a) trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky alebo za iný trestný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky, alebo
 - b) zákaz činnosti viesť motorové vozidlo za správny delikt podľa § 22 ods. 1 písm. a), d), e) alebo písm. f).

§ XXX

Prepadnutie veci

- (1) Prepadnutie veci možno uložiť, ak vec patrí páchatel'ovi a
 - a) bola použitá na spáchanie správneho deliktu alebo bola na to určená, alebo

b) bola správnym deliktom získaná alebo nadobudnutá za vec získanú správnym deliktom.

(2) Prepadnutie veci nemožno uložiť, ak je jej hodnota v nápadnom nepomere k povahe správneho deliktu; to neplatí, ak je prepadnutie veci dôležité z hľadiska bezpečnosti osôb.

(3) Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva Slovenská republika.

(4) Ak počas správneho konania o správnom delikte alebo po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o prepadnutí veci páchatel' prepadnutú vec zničí, poškodí, scudzí, zatají, znehodnotí, zužitkuje alebo inak zmarí výkon prepadnutia veci, správny orgán dodatočným rozhodnutím rozhodne o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch, a to až do výšky hodnoty prepadnutej veci. Na výnos z rozhodnutia o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa uplatní § XXX ods. 4 a 5. Na konanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

§ XXX

Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte

(1) Osobitný zákon ustanoví, kedy právnickej osobe alebo fyzickej osobe podnikateľovi možno uložiť sankciu zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte. Ak sa páchatel' správneho deliktu vzdá svojho práva podať voči rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa neuskutoční.

(2) Zverejniť rozhodnutie o správnom delikte možno až po právoplatnosti rozhodnutia o správnom delikte. Zverejňuje sa len výroková časť rozhodnutia o správnom delikte, z ktorej musí byť zrejmé, ktorý správny orgán vo veci rozhodol, kto je páchatel'om správneho deliktu, za aký skutok a akú skutkovú podstatu a aká sankcia sa páchatel'ovi uložila. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa uskutočňuje najneskôr v lehote v ňom určenej; táto lehota je najmenej dva mesiace a najviac šesť mesiacov. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchatel'.

(3) Rozhodnutie sa zverejňuje vyvesením na úradnej tabuli správneho orgánu a zverejňuje sa v periodickej tlači. Na účely tohto zákona sa za periodickú tlač považuje aj elektronická periodická publikácia.

(4) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte zabezpečuje správny orgán prvého stupňa na vlastné náklady. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte trvá

- a) 5 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta do 500 eur,
- b) 15 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 500 eur do 1 000 eur,
- c) 25 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 1 000 eur do 2 500 eur,
- d) 40 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 2 500 eur do 5 000 eur,
- e) 50 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 5 000 eur do 10 000 eur a
- f) 60 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta nad 10 000 eur.

(5) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte v periodickej tlači uskutočňuje správny orgán prvého stupňa na náklady páchatel'a.

(6) Ak po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená sankcia zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte (ďalej len „pôvodné rozhodnutie“), je pôvodné rozhodnutie zrušené na základe mimoriadneho opravného prostriedku alebo správnym súdom, je orgán, ktorý pôvodné rozhodnutie zrušil, povinný o tom informovať správny orgán prvého stupňa. Správny orgán prvého stupňa je povinný bez zbytočného odkladu a na vlastné náklady

zverejniť výrokovú časť rozhodnutia, ktorým bolo zrušené pôvodné rozhodnutie, a to rovnakým spôsobom, ako bolo zverejnené pôvodné rozhodnutie. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchateľ.

(7) Bližšie podrobnosti o zverejnení rozhodnutia o správnom delikte ustanoví vyhláškou ministerstvo vnútra.

Použitá literatúra

1. HAMULÁKOVÁ, Z. Správne delikty právnických osôb – vybrané inštitúty a problémy. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018,
2. HAMULÁKOVÁ, Z., HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019,
3. HORVAT, M. Administratívnoprávna zodpovednosť právnických osôb. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017,
4. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020,
5. KOŠIČIAROVÁ, S. Zákon o priestupkoch. Podrobný komentár s judikatúrou. Praha : Leges, 2020,
6. PRÁŠKOVÁ, H. Přestupkové právo. Praha : Leges, 2022,
7. SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020,
8. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákon. Praha : C. H. Beck, 2012.
9. VRABKO, M. a kol. Správne právo hmotné. Osobitná časť. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.

matej.horvat@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

OCHRANNÉ OPATRENIA V NÁVRHU NOVÉHO ZÁKONA O PRIESTUPKoch¹

PROTECTIVE MEASURES IN THE DRAFT NEW ACT ON MISDEMEANORS

Ján Škrobák²

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá ochrannými opatreniami v priestupkovom práve ako významnými inštitútmi individuálnej prevencie a výchovného pôsobenia. Jeho súčasťou je znenie paragrafového návrhu úpravy ochranných opatrení v návrhu nového zákona o priestupkoch. Návrh rozširuje katalóg ochranných opatrení oproti platnej a účinnej právnej úprave. Podľa návrhu by zákonná úprava priestupkov mala obsahovať tri typy ochranných opatrení: k obmedzujúcemu opatreniu a zhabaniu veci, ktoré pozná už súčasný zákon, by malo pribudnúť aj nové ochranné opatrenie: podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu. Návrh, ktorý sa v príspevku predostiera, upravuje (sčasti inovatívne) podmienky ukladania ochranných opatrení, ale aj spôsob kontroly ich dodržiavania. V prípade zhabania veci upravuje (v súlade s českým vzorom) aj inštitút zhabania náhradnej majetkovej hodnoty.

Kľúčové slová: priestupok, ochranné opatrenie, obmedzujúce opatrenie, výchovný program, zhabanie veci

Abstract: The paper deals with protective measures in Misdemeanor Law as important institutes of individual prevention and educational activities. It includes the wording of the paragraph proposal to regulate protective measures in the draft of the new Act on Misdemeanors. The proposal extends the catalog of protective measures compared to the valid and effective legislation. According to the proposal, the legal regulation of misdemeanors should include three types of protective measures: the restrictive measure, the seizure of a thing – both known to the current law, and a new protective measure should also be added: undergoing an educational program or a preventive program. The proposal, which is presented in the paper, regulates (partly innovative) conditions for imposing protective measures, as well as a method of checking their observance. In the case of the seizure, the proposal regulates (in accordance with the Czech model) also the institute of seizure of substitute property value.

Key words: misdemeanor, protective measure, restrictive measure, educational program, seizure of a thing

¹ Tento vznikol vďaka podpore Agentúry na podporu výskumu a vývoja ako súčasť riešenia projektu č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Úvod

Ochranné opatrenia patria medzi právne následky spáchania skutku, ktorý je priestupkom, prípadne by ním mohol byť, ale z rôznych dôvodov ako priestupok postihnuteľný nie je. Ich charakter nie je sankčný, retributívny, ale výchovný a ochranný. Majú v dominantných črtách charakter individuálnej prevencie, má sa nimi najmä predísť, aby došlo k páchaniu ďalších skutkov.

Predložený návrh normatívnej úpravy vychádza z viacerých zdrojov:

- z platnej a účinnej úpravy ochranných opatrení obsiahnutej v zákone č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „ZoP“),
- z českej úpravy ochranných opatrení v českom zákone č. 250/2016 Sb. o zodpovednosti za priestupky a řízení o nich v znení neskorších predpisov,
- okrajovo aj zo slovenskej trestnoprávnej úpravy ochranných opatrení obsiahnutej v slovenskom Trestnom zákone.³

Systém ochranných opatrení

V prvom rade by normatívna úprava mala obsahovať výpočet ochranných opatrení, ktorý vyjadruje ich systém podľa návrhu zákona. Z hľadiska systematiky zákona tento výpočet môže byť upravený bezprostredne pred normatívnou úpravou jednotlivých druhov ochranných opatrení, ale možné je aj také riešenie, že by sa tento paragraf odčlenil a bol by upravený v nadväznosti na výpočet sankcií.⁴

Druhy ochranných opatrení nadväzujú na súčasnú úpravu v zákone o priestupkoch a sú inšpirované aj českou právnou úpravou. Na rozdiel od českej úpravy, ktorá upravuje dva druhy ochranných opatrení, sa navrhuje upraviť v novej slovenskej úprave tri druhy, a to preto, že by sa ako samostatný druh ochranného opatrenia upravilo ochranné opatrenie „podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu“. Česká právna úprava obsahuje úpravu obdobného ochranného opatrenia, no podľa nášho názoru nie celkom logicky ho subsumuje pod „obmedzujúce opatrenia“. Charakter ochranného opatrenia „podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu“ nie je výslovné a výlučne obmedzujúci.

Zvyšné dva druhy ochranných opatrení, ktoré v návrhu uvádzame, sú upravené už aj v súčasnom znení ZoP: obmedzujúce opatrenie a zhabanie vecí.

Zaoberali sme sa otázkou možnosti upraviť aj ďalšie druhy ochranných opatrení, a to najmä v nadväznosti na skúmanie ochranných opatrení v trestnom práve (napríklad „ochranná výchova“). Dospeli sme však k zisteniu, že ochranné opatrenia, ktoré Trestný zákon upravuje nad rámec priestupkového práva, predstavujú príliš invazívny zásah do sféry základných práv a slobôd na to, aby sa mohli využívať ako ochranné opatrenia pri priestupkoch, jednak s ohľadom na typový stupeň spoločenskej nebezpečnosti priestupkov (boli by teda neprimerane tvrdé), jednak s ohľadom na to, aký typ orgánov v priestupkovom konaní o uložení ochranného opatrenia rozhoduje (správny orgán v právnom štáte by mal len v porovnaní so súdom do sféry základných práv a slobôd zasahovať svojimi rozhodnutiami v podstatne menšej miere).

³ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

⁴ Teda systematika by v druhom variante bola takáto: 1. Výpočet sankcií. 2. Výpočet ochranných opatrení. 3. Úprava jednotlivých sankcií. 4. Úprava jednotlivých ochranných opatrení.

Obmedzujúce opatrenie

Pokiaľ ide o obmedzujúce opatrenie, podľa návrhu má spočívať:

- v zákaze navštevovať určené verejne prístupné miesta, miesta, kde sa podáva alkohol, alebo miesta, kde sa konajú športové, kultúrne a iné spoločenské podujatia,
- prípadne v povinnosti zdržať sa styku s určitou osobou alebo vymedzeným okruhom osôb.

V súčasnej slovenskej úprave obmedzujúce opatrenie v zásade korešponduje s „prvou odrážkou“. „Druhú odrážku“ – teda povinnosť zdržať sa styku s určitou osobou, alebo s vymedzeným okruhom osôb, navrhujeme doplniť po českom vzore.

Oproti českej platnej a účinnej úprave sa v „priestorovými aspektmi determinovaných“ obmedzujúcich opatreniach v návrhu ponecháva aj existujúcej slovenskej úprave sa nachádzajúci zákaz vzťahujúci sa na miesta, kde sa podáva alkohol. Tieto miesta totiž nemusia byť vždy verejne prístupné (napríklad kluby s uzavretým členstvom).

Pokiaľ ide o „personálnymi aspektmi determinované“ ochranné opatrenia, spočívajúce v povinnosti zdržať sa styku s určitou osobou alebo vymedzeným okruhom osôb, tie sú využiteľné napríklad pri priestupkoch páchaných na športových podujatiach alebo v súvislosti s nimi (napríklad takto môže byť uložený zákaz stretávať sa s ultras určitého futbalového klubu), alebo môžu byť zamerané na ochranu osoby poškodenej priestupkom, napríklad pred jej sekundárnou viktimizáciou.

Súčasná slovenská úprava obsahuje taxatívny výpočet priestupkov, vo vzťahu k páchatelovi ktorých možno uložiť obmedzujúce opatrenie. Za vhodnejšie považujeme – po českom vzore – tento taxatívny výpočet nepoužívať, ale ponechať na zisťovaní a diskreícii správneho orgánu, v ktorých prípadoch považuje takéto ochranné opatrenie za vhodné a primerané. Navrhovaná úprava preto ustanovuje, že obmedzujúce opatrenia možno uložiť fyzickej osobe za predpokladu, že existuje priama súvislosť medzi spáchaným priestupkom a obmedzujúcim opatrením, ktoré sa má uložiť. Posúdiť túto súvislosť a odôvodniť ju v odôvodnení rozhodnutia je úlohou správneho orgánu.

Nóvum návrhu spočíva v tom, že obmedzujúce opatrenie možno uložiť nielen spolu so sankciou, ale už aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie. V tomto sa návrh odkláňa aj od súčasnej českej úpravy, približuje sa existujúcej trestnoprávnej úprave. Účelom je zabezpečiť možnosť poskytnúť ochranu samotnému páchatelovi aj v prípadoch, ak sa správnenému orgánu javí ako príliš prísne uložiť sankciu.

Návrh ďalej ustanovuje, že obmedzujúce opatrenie musí byť primerané povahe a závažnosti spáchaného priestupku a osobným pomerom páchatela; možno ho uložiť najdlhšie na dobu 1 roka. Obmedzujúce opatrenie možno uložiť s účinkami aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ho ukladá. Míňalo by sa totiž účinkom, ak by napríklad osoba mala zákaz navštevovať pohostinstvá alebo futbalové zápasy v územnom obvode Okresného úradu v Bratislave, no mohla by tak robiť v Pezinku či v Trnave.

Návrh ďalej upravuje mechanizmus kontroly dodržiavania obmedzujúceho opatrenia. Dodržiavanie uloženého obmedzujúceho opatrenia s účinkami v územnom obvode správneho orgánu, ktorý ich uložil, kontroluje tento správny orgán, alebo na základe žiadosti tohto správneho orgánu obec. Ak má obmedzujúce opatrenie účinky aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ich uložil, dodržiavanie obmedzujúceho opatrenia kontroluje správny orgán rovnakého druhu ako ten, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil v rámci svojho územného obvodu, pokiaľ tam obmedzujúce opatrenie má svoje účinky. Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil s účinkami mimo svoj územný obvod, o tejto skutočnosti do 5 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o

uložení obmedzujúceho opatrenia informuje správny orgán rovnakého druhu, v územnom obvode ktorého má obmedzujúce opatrenie účinky. Ak je to s ohľadom na povahu uloženého obmedzujúceho opatrenia možné, jeho dodržiavanie kontrolujú aj Policajný zbor Slovenskej republiky a prípadne aj obecná polícia, ktorá vykonáva pôsobnosť v obci, v ktorej má obmedzujúci opatrenia účinky. Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenia uložil, informuje o uloženom obmedzujúcom opatrení Policajný zbor Slovenskej republiky a v potrebnom rozsahu prípadne aj obecnú políciu.

Treba uviesť, že kontrola dodržiavania obmedzujúceho opatrenia Policajným zborom môže byť cielená, ale môže byť aj súčasťou napríklad iných bezpečnostných akcií (kontrola podávania alkoholu mladistvým a pod.).

Zdôrazňujeme, že v návrhu sa používa pojem „fyzická osoba“ na označenie osoby, ktorej možno obmedzujúce opatrenie uložiť, a to preto, že z povahy veci nemožno obmedzujúce opatrenie uložiť právnickej osobe, a to ani v prípade, ak by mohla byť subjektom priestupku podľa návrhu zákona. V okamihu tvorby tohto parciálneho návrhu nepovažujeme za definitívne uzavreté, aký prístup sa v tomto presadí – ak by návrh ako taký napokon upravoval zodpovednosť výlučne fyzických osôb za priestupky, bolo by možné terminologicky ustanovenia o obmedzujúcom opatrení upraviť.

Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu

Toto ochranné opatrenie platná a účinná úprava ZoP nepozná. Je inšpirované českou úpravou, kde je však koncipované ako súčasť obmedzujúcich opatrení. To nepovažujeme za adekvátne, keďže obmedzujúce opatrenia majú charakter negatívnych povinností – obmedzujú osobu v tom, aby sa zdržiavala na určitých miestach, alebo v blízkosti určitých osôb. Z obmedzujúcich opatrení však nevyplýva povinnosť na nejaké pozitívne komisiívne konanie.

Obmedzujúce opatrenie má najmä preventívny charakter, ktorý spočíva najmä v tom, že pomáhajú osobu, ktorá spáchala skutok majúci znaky priestupku, vyňať z „kriminogénneho“ prostredia, zo situácií, ktoré by mohli viesť k ďalšiemu protispoločenskému správaniu, alebo, takpovediac, „zo zlej spoločnosti“. Ich výchovný charakter je teda daný, ale je skôr nepriamy. Naproti tomu novo navrhovaný inštitút „Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu“ má priamy výchovný charakter.

V návrhu je zakomponovaná úprava, ktorá správnomu orgánu umožňuje uložiť fyzickej osobe, ktorá sa dopustila priestupku proti verejnému poriadku, priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, priestupku proti majetku alebo priestupku extrémizmu, najmä ak sa dopustila priestupku vykazujúceho znaky použitia násilia v rodine alebo partnerskom vzťahu, povinnosť podrobiť sa vhodnému programu na zvládanie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností.

Na rozdiel od obmedzujúceho opatrenia sa v prípade tohto ochranného opatrenia navrhuje uplatniť taxatívny výpočet typov priestupkov, za ktoré možno tento druh ochranného opatrenia uložiť. Dôvod, pre ktorý navrhujeme tento prístup, spočíva v tom, že pri tomto type ochranného opatrenia je priamo z hľadiska zákonodarcu možné pomerne ľahko identifikovať, pri akých typoch priestupkov jeho uloženie má vecný význam. Sme však otvorení diskusii aj o zmene výpočtu kategórií priestupkov, pri ktorých sa môže tento druh ochranného opatrenia uplatniť, prípadne o tom, či by sa i pri ňom nemal uplatňovať obdobný prístup, ako pri obmedzujúcom opatrení (to jest ponechanie uváženia, či je medzi skutkom a

ochranným opatrením podrobenia sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu, vecný súvis, ktorý odôvodňuje jeho uloženie, vo sfére diskrecie správneho orgánu).

Navrhované ochranné opatrenie „Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu“ je koncipované v duchu inšpirácie českou úpravou, nie je však rovnaké. Je upravené širšie. Zahŕňa napríklad možnosť uložiť povinnosť „podrobiť sa vhodnému programu na podporu rozvoja sociálnych zručností“ – takúto úpravu česká legislatíva neobsahuje. Využitelnosť tohto ochranného opatrenia sa tak rozširuje. Navrhovaná úprava ide ďalej aj v tom zmysle, že je zameraná nie len na programy na zvládanie agresie a násilného správania, ale aj na zvládanie iného protispoločenského správania, čo môže mať význam napríklad pri priestupkoch extrémizmu alebo pri nenásilných priestupkoch proti občianskemu spolunažívaniu.

V súlade s českou inšpiráciou sa toto ochranné opatrenie navrhuje ukladať po konzultácii s páchatelom.

Zákon v navrhovanej podobe upravuje aj nástroje kontroly dodržiavania tohto ochranného opatrenia a riešenie financovania nákladov na jeho výkon.

Návrh obsahuje aj výraznú novinku, ktorá v českej úprave chýba - namiesto alebo popri povinnosti podrobiť sa formálnemu výchovnému programu alebo preventívnemu programu môže správny orgán páchatelovi s jeho súhlasom uložiť, aby sa zapojil do činnosti občianskeho združenia, spolku, nadácie, neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby, cirkvi, náboženskej spoločnosti, ktorá je zameraná na napĺňanie verejnoprospešného cieľa. Podľa návrhu svoje zapojenie sa do tejto činnosti je fyzická osoba povinná správne orgánu preukázať spôsobom určeným správnym orgánom.

Táto úprava nemá charakter nariadenia verejnoprospešnej práce. Osobe, ktorej sa uloží povinnosť zapojiť sa do činnosti občianskeho združenia, spolku, nadácie, neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby, cirkvi, náboženskej spoločnosti, ktorá je zameraná na napĺňanie verejnoprospešného cieľa, sa tým neukladá povinnosť vykonávať prácu. Zapojenie sa do činnosti subjektu tretieho sektoru môže mať rôznu podobu, vrátane napríklad aj len podoby stretnutí a komunikácie s členmi občianskeho združenia. Cieľom je, aby osoba, ktorej bolo uložené ochranné opatrenie, bola konfrontovaná s pozitívnymi vzorcami spoločensky prospešného správania sa.

Obdobne, ako pri navrhovanej úprave obmedzujúceho opatrenia, aj povinnosť podrobiť sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu možno podľa návrhu uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie.

Zhabanie veci

Zhabanie veci patrí medzi takpovediac klasické ochranné opatrenia. Jeho úprava v návrhu je širšia, ako existujúca úprava v ZoP, a v mnohom je inšpirovaná aktuálnou úpravou českého priestupkového práva.

Návrh v prvom rade upravuje podmienky na uloženie tohto ochranného opatrenia. Prvou z nich je, že nebola uložená sankcia prepadnutia veci. Samotné dôvody na zhabanie veci sú potom upravené takto (ide o alternatívne dôvody):

a) uplynulo 90 dní odo dňa, keď priestupok vyšiel najavo, ale nezistili sa skutočnosti odôvodňujúce začatie konania o priestupku proti určitej osobe,

b) vec patrí páchatelovi, proti ktorému nemožno viesť konanie o priestupku alebo ktorému za priestupok nemožno uložiť sankciu,

c) vec patrí páchatelovi, u ktorého bolo od uloženia správneho trestu za priestupok upustené (pričom tu možno dodať,

d) páchatel nie je výlučným vlastníkom veci, alebo

e) vlastník veci nie je známy.

K týmto podmienkam pristupuje ešte ďalší predpoklad, ktorého naplnenie sa kumulatívne vyžaduje, a síce že zhabanie veci vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný obdobný všeobecný záujem.

Predpoklady na zhabanie veci teda sú teda podľa návrhu takéto:

1. nebolo rozhodnuté o prepadaní veci, a súčasne
2. je naplnený niektorý z dôvodov podľa písmen a) až e), a súčasne
3. zhabanie veci vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný obdobný všeobecný záujem.

Zároveň sa navrhuje, aby aj bez splnenia vyššie uvedených podmienok bolo možné rozhodnúť o zhabaní veci, ktorá je výnosom z priestupku, hoci nie bezprostredným.

Novinka v návrhu, prevzatá z českého vzoru, ustanovuje, že ak ten, komu patrí vec, ktorá by mohla byť zhabaná, ju pred zhabaním zničí, poškodí, scudzí, zatají, urobí neupotrebitelnou alebo zúžitkuje, alebo ak inak zhabanie takej veci zmarí, môže sa mu uložiť zhabanie náhradnej hodnoty až do výšky, ktorá zodpovedá hodnote takej veci.

Sme si vedomí, že tento inštitút by mohol byť vnímaný ako kontroverzný, keďže sa javí, že má aspoň sčasti skôr represívny charakter. Považujeme ho však za vhodný a užitočný, aby sa predchádzalo tomu, aby sa osoby vyhýbali uloženiu ochranného opatrenia zhabania veci.

Znenie navrhovanej právnej úpravy

V ďalšom texte prezentujeme už priamo navrhovanú novú právnu úpravu ochranných opatrení:

OCHRANNÉ OPATRENIA

§ NN

Druhy ochranných opatrení

Ochranné opatrenia sú

- a) obmedzujúce opatrenie,
- b) podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu, a
- c) zhabanie veci.

§ NN

Obmedzujúce opatrenie

(1) Obmedzujúce opatrenie spočíva v zákaze navštevovať určené verejne prístupné miesta, miesta, kde sa podáva alkohol, alebo miesta, kde sa konajú športové, kultúrne a iné spoločenské podujatia, prípadne v povinnosti zdržať sa styku s určitou osobou alebo vymedzeným okruhom osôb.

(2) Obmedzujúce opatrenie možno uložiť fyzickej osobe za predpokladu, že existuje priama súvislosť medzi spáchaným priestupkom a obmedzujúcim opatrením, ktoré sa má uložiť.

(3) Obmedzujúce opatrenie možno uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie.

(4) Obmedzujúce opatrenie musí byť primerané povahe a závažnosti spáchaného priestupku a osobným pomerom páchatel'a; možno ho uložiť najdlhšie na dobu 1 roka. Obmedzujúce opatrenie možno uložiť s účinkami aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ho ukladá.

(5) Dodržiavanie uloženého obmedzujúceho opatrenia s účinkami v územnom obvode správneho orgánu, ktorý ich uložil, kontroluje tento správny orgán, alebo na základe žiadosti tohto správneho orgánu obec. Ak má obmedzujúce opatrenie účinky aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ich uložil, dodržiavanie obmedzujúceho opatrenia kontroluje správny orgán rovnakého druhu ako ten, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil v rámci svojho územného obvodu, pokiaľ tam obmedzujúce opatrenie má svoje účinky.

(6) Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil s účinkami mimo svoj územný obvod, o tejto skutočnosti do 5 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o uložení obmedzujúceho opatrenia informuje správny orgán rovnakého druhu, v územnom obvode ktorého má obmedzujúce opatrenie účinky.

(7) Ak je to s ohľadom na povahu uloženého obmedzujúceho opatrenia možné, jeho dodržiavanie kontrolujú aj Policajný zbor Slovenskej republiky a prípadne aj obecná polícia, ktorá vykonáva pôsobnosť na území obce, v ktorej má obmedzujúce opatrenie účinky. Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenia uložil, informuje o uloženom reštriktívnom opatrení Policajný zbor Slovenskej republiky a v potrebnom rozsahu prípadne aj obecnú políciu.

§ NN

Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu

(1) Správny orgán môže uložiť fyzickej osobe, ktorá sa dopustila priestupku proti verejnému poriadku, priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, priestupku proti majetku alebo priestupku extrémizmu, najmä ak sa dopustila priestupku vykazujúceho znaky použitia násilia v rodine alebo partnerskom vzťahu, povinnosť podrobiť sa vhodnému programu na zvládanie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností.

(2) Pri ukladaní povinnosti podľa ods. 1 správny orgán po konzultácii s páchatel'om stanoví konkrétny typ vhodného programu, vrátane obsahu, rozsahu a spôsobu jeho vykonávania tak, aby zohľadňoval výchovné a preventívne pôsobenie na páchatel'a a zároveň zodpovedal jeho individuálnym potrebám. Na účely kontroly dodržiavania tohto obmedzujúceho opatrenia si správny orgán vyžiada od poskytovateľa vhodného programu na zvládnutie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností písomnú správu obsahujúcu informácie o dodržiavaní podmienok uloženého programu zo strany páchatel'a. Náklady spojené s účasťou páchatel'a v programe na zvládanie agresie alebo násilného správania je páchatel' povinný uhradiť poskytovateľovi tohto programu, ak nie je tento program poskytovaný bezplatne.

(3) Namiesto povinnosti podľa ods. 1 alebo popri povinnosti podľa ods. 1 môže správny orgán páchatel'ovi s jeho súhlasom uložiť, aby sa zapojil do činnosti občianskeho združenia, spolku, nadácie, neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby, cirkvi, náboženskej spoločnosti, ktorá je zameraná na napĺňanie verejnoprospešného cieľa. Svoje

zapojenie sa do tejto činnosti je fyzická osoba povinná správne orgánu preukázať spôsobom určeným správnym orgánom.

(4) Povinnosť podrobiť sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu možno uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie.

§ NN **Zhabanie veci**

(1) Ak nebolo uložené prepadnutie veci uvedenej v § NN, možno rozhodnúť, že sa taká vec zhabe, ak

- a) do 90 dní odo dňa, keď priestupok vyšiel najavo, sa nezistia skutočnosti odôvodňujúce začatie konania o priestupku proti určitej osobe,
- b) patrí páchatelovi, proti ktorému nemožno viesť konanie o priestupku alebo ktorému za priestupok nemožno uložiť sankciu,
- c) patrí páchatelovi, u ktorého bolo od uloženia správneho trestu za priestupok upustené,
- d) páchatel nie je výlučným vlastníkom veci, alebo
- e) vlastník veci nie je známy,

a ak to vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný obdobný všeobecný záujem.

(2) Bez splnenia podmienok podľa odseku 1 možno rozhodnúť o zhabaní veci, ktorá je výnosom z priestupku, hoci nie bezprostredným.

(3) Ak ten, komu patrí vec, ktorá by mohla byť zhabaná, ju pred zhabaním zničí, poškodí, scudzí, zatají, urobí neupotrebitelnou alebo zúžitkuje, alebo ak inak zhabanie takej veci zmarí, môže sa mu uložiť zhabanie náhradnej hodnoty až do výšky, ktorá zodpovedá hodnote takej veci.

(4) Vlastníkom zhabanej veci a zhabanej náhradnej hodnoty sa stáva štát.

(5) O zhabaní veci a o zhabaní náhradnej hodnoty nemožno rozhodnúť, ak uplynulo od konania majúceho znaky priestupku 5 rokov.

Záver

Príspevok prezentuje návrh novej normatívnej úpravy ochranných opatrení v priestupkovom práve. Ochranné opatrenia sú typom právneho následku uloženého správnym orgánom v priestupkovom konaní, ktoré nemajú sankčný, retributívny či represívny charakter, ale majú charakter preventívny a výchovný.

V príspevku a v návrhu, ktorý je jeho súčasťou, sa navrhuje rozšírenie systému ochranných opatrení v slovenskom priestupkovom práve. Ochrannými opatreniami by tak po novom boli:

- a) obmedzujúce opatrenie,
- b) podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu,
- c) zhabanie veci.

Pokiaľ ide o obmedzujúce opatrenie, podľa návrhu má spočívať:

- v zákaze navštevovať určené verejne prístupné miesta, miesta, kde sa podáva alkohol, alebo miesta, kde sa konajú športové, kultúrne a iné spoločenské podujatia,
- prípadne v povinnosti zdržať sa styku s určitou osobou alebo vymedzeným okruhom osôb.

Návrh možnosť uložiť obmedzujúce opatrenie už neviaže na taxatívny výpočet priestupkov, ale na splnenie predpokladu, že existuje priama súvislosť medzi spáchaným priestupkom a obmedzujúcim opatrením, ktoré sa má uložiť.

Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu sa navrhuje ako nový typ ochranného opatrenia. Podľa návrhu správny orgán by mohol uložiť fyzickej osobe, ktorá sa dopustila priestupku proti verejnému poriadku, priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, priestupku proti majetku alebo priestupku extrémizmu, najmä ak sa dopustila priestupku vykazujúceho znaky použitia násilia v rodine alebo partnerskom vzťahu, povinnosť podrobiť sa vhodnému programu na zvládanie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností.

Za inovatívny prvok možno považovať, že namiesto povinnosti podrobenia sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu by podľa návrhu správny orgán mohol páchatelovi s jeho súhlasom uložiť, aby sa zapojil do činnosti občianskeho združenia, spolku, nadácie, neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby, cirkvi, náboženskej spoločnosti, ktorá je zameraná na napĺňanie verejnoprospešného cieľa.

Podľa návrhu obmedzujúce opatrenie i ochranné opatrenie podrobenia sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu možno uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie. Vo vzťahu k obojm typom ochranných opatrení návrh formuluje aj spôsob kontroly ich zachovávaní.

Napokon návrh – v porovnaní s platnou a účinnou úpravou podrobnejšie – upravuje ochranné opatrenie zhabanie vecí. V súlade s českým vzorom pritom už upravuje aj zhabanie náhradnej majetkovej hodnoty. Tento inštitút umožňuje predchádzať prípadom, keď sa osoby účelovo snažia vyhnúť zhabaniu vecí napríklad jej zničením alebo ukrytím.

Zoznam použitej literatúry

1. zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
2. zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
3. zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Kontaktné údaje

doc. Mgr. Ján Škrobák, PhD.

jan.skrobak@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

NORMATÍVNY TEXT NÁVRHU ZÁKONA¹

Matej Horvat,² Tamara Čipková,³ Zuzana Hamuláková,⁴ Mária Havelková,⁵ Viera Jakušová,⁶ Ján Škrobák,⁷ Juraj Vačok⁸

Základné zásady § XXX

(1) Správne orgány postupujú v konaní v súlade s právnymi predpismi. Nikto nemôže byť obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon.

(2) Každý, proti komu sa vedie konanie, považuje sa za nevinného, kým správny orgán právoplatne nerozhodne o jeho vine. V pochybnostiach správny orgán rozhodne v prospech obvineného.

(3) Ak nie je ustanovené inak, správne orgány konajú z úradnej povinnosti.

(4) Každý má právo, aby jeho vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná a rozhodnutá.

(5) Účastník konania má právo vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia, ak nie je ustanovené inak.

(6) Nikto nemôže byť obvinený zo spáchania skutku, za ktorý bol už právoplatne uznaný za vinného v priestupkovom konaní alebo konaní o inom správnom delikte.

(7) Každý, proti komu sa vedie konanie, má právo na obhajobu.

(8) Správne orgány postupujú tak, aby bol riadne zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu potrebnom na zákonné rozhodnutie. Dôkazy sa obstarávajú a vykonávajú z úradnej povinnosti. Správne orgány s rovnakou starostlivosťou zisťujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech.

(9) Účastníci konania majú právo navrhovať dôkazy.

(10) Správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

(11) Účastníci konania sú si v konaní rovní.

(12) Správne orgány sú povinné v priebehu celého konania umožniť účastníkom konania plné uplatnenie ich práv, o ktorých ich treba riadne, vhodným spôsobom a zrozumiteľne poučiť.

Vymedzenie deliktu § XXX

(1) Iným správnym deliktom je protiprávny čin právnickej osoby alebo podnikajúcej fyzickej osoby, ktorý porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a za ktorý správny orgán

¹ Tento text bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 Nová právna úprava správneho trestania.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

³ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra občianskeho práva.

⁴ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

⁵ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, ústav klinického právneho vzdelávania.

⁶ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

⁷ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

⁸ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, katedra správneho a environmentálneho práva.

ukladá sankciu podľa zákona, ak nejde o trestný čin. Na zodpovednosť za iný správny delikt sa nevyžaduje zavinenie.

(2) Právnická osoba alebo podnikajúca fyzická osoba je páchatelom iného správneho deliktu, pokiaľ k naplneniu znakov iného správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktoré je pričítateľné právnickej osobe a ktorým porušila povinnosť uloženú právnickej osobe alebo fyzickej osobe podnikateľovi. Za porušenie povinnosti právnickej osoby sa považuje tiež porušenie povinnosti jej organizačnej zložky alebo inej súčasti právnickej osoby.

(3) Iným správnym deliktom nie je konanie, ktorým

a) niekto odvracia primeraným spôsobom priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom,

b) niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom, ak týmto konaním nebol spôsobený zrejme rovnako závažný následok ako ten, ktorý hrozil, a toto nebezpečenstvo nebolo možné v danej situácii odstrániť inak,

c) niekto použije zbraň v súlade so zákonom,

d) niekto v súlade s dosiahnutým stavom poznania vykonáva spoločensky prospešnú činnosť v oblasti výroby a výskumu, ak spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika ohrozenia záujmu týmto zákonom. To neplatí, pokiaľ miera rizika alebo vykonávanie činu odporuje všeobecne záväznému právnemu predpisu, verejnému záujmu, zásadám ľudskosti, alebo sa prieči dobrým mravom.

§ XXX

(1) Za trváci iný správny delikt sa považuje vyvolanie a udržiavanie alebo len udržiavanie protiprávneho stavu.

(2) Za pokračovací iný správny delikt sa považuje, ak páchatel pokračoval v páchaní toho istého správneho deliktu. Trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden správny delikt, ak všetky čiastkové útoky toho istého páchatela spája objektívna súvislosť v čase, spôsobe ich páchania a v predmete útoku.

(3) Za hromadný iný správny delikt sa považuje spáchanie správneho deliktu viacerými činmi, ktoré samostatne ešte nie sú správnym deliktom. Zodpovednosť za všetky také činy sa posudzuje spoločne.

(4) Pokus iného správneho deliktu je konanie, ktorého sa páchatel dopustil s cieľom spáchať iný správny delikt, a ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu iného správneho deliktu, ak k jeho dokonaniu nedošlo. Pokus iného správneho deliktu je sankcionovateľný, ak tak ustanoví zákon.

§ XXX

Vecná pôsobnosť

(1) Pokiaľ zákon výslovne neustanoví inak, výkon pôsobnosti obcí a samosprávnych krajov vo veciach správnych deliktov je preneseným výkonom štátnej správy.

(2) Ústredným orgánom štátnej správy vo veciach správnych deliktov je ten ústredný orgán štátnej správy, do ktorého pôsobnosti spadá úsek štátnej správy, na ktorom došlo k porušeniu právnej povinnosti zakladajúcej zodpovednosť za spáchaný správny delikt; ak

takto nemožno určiť ústredný orgán štátnej správy, ústredným orgánom štátnej správy je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

§ XXX **Časová pôsobnosť**

(1) Zodpovednosť za správny delikt sa posudzuje podľa zákona účinného v čase spáchania priestupku; podľa neskoršieho zákona sa posudzuje iba vtedy, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

(2) Správny delikt sa považuje za spáchaný v čase, keď páchatel konal alebo bol povinný konať. Nie je pritom rozhodujúce, kedy nastal alebo mal nastať protiprávny následok správneho deliktu. Za spáchaný sa považuje

- a) pokračovací správny delikt v čase, keď došlo k poslednému čiastkovému útoku,
- b) hromadný správny delikt v čase, keď došlo k poslednému útoku,
- c) trváci správny delikt v čase, keď došlo k odstráneniu protiprávneho stavu.

(3) Páchatelovi možno uložiť len taký druh sankcie, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o správnom delikte rozhoduje.

(4) O ochrannom opatrení sa rozhodne podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

§ XXX **Územná pôsobnosť**

(1) Podľa tohto alebo iného zákona sa posudzuje správny delikt, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj správny delikt spáchaný v cudzine občanom Slovenskej republiky, cudzincom alebo osobou bez štátneho občianstva, ak majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ak ním takáto osoba porušila povinnosť, ktorú má podľa slovenských predpisov mimo územia Slovenskej republiky, alebo ak to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Osobitný zákon ustanoví, kedy za týchto podmienok bude niesť zodpovednosť podľa zákona aj právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľa, ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto podnikania alebo na území Slovenskej republiky vykonáva svoju činnosť alebo je vlastníkom nehnuteľnosti.

(3) Správny delikt sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky aj vtedy, keď páchatel konal

- a) úplne alebo sčasti na území Slovenskej republiky, aj keď porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkovo alebo sčasti v cudzine,
- b) v cudzine, ak k porušeniu alebo ohrozeniu záujmu chráneného zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti na území Slovenskej republiky.

§ XXX **Osobná pôsobnosť**

(1) Konanie osôb požívajúcich výsady a imunity podľa zákona alebo medzinárodného práva, ktoré má znaky správneho deliktu, nemožno ako správny delikt prejednať. Nemožno

ani vykonať sankciu alebo v jej výkone pokračovať, ak osoba, ktorej bola sankcia uložená, sa stala neskôr osobou požívajúcou podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva výsady a imunity.

(2) Podľa tohto zákona sa prejedná konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky a sudca.

(3) Podľa tohto zákona sa prejedná aj konanie fyzickej osoby, ktoré je správnym deliktom podľa tohto zákona alebo podľa osobitného predpisu a konania sa dopustil prokurátor, generálny prokurátor Slovenskej republiky a prezident Slovenskej republiky.

(4) Ak osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 nesúhlasí s prejednaním konania na mieste samom, konajúci orgán o tom vykoná záznam a vec odstúpi vecne a miestne príslušnému správneému orgánu. Miestne príslušný správny orgán na uľahčenie prejednanie správneho deliktu alebo z iného dôležitého dôvodu postúpi vec na prejednanie inému vecne príslušnému správneému orgánu, v ktorého územnom obvode má osoba uvedená v odsekoch 2 a 3 bydlisko alebo miesto výkonu svojej funkcie.

(5) Ak bol prejednaný správny delikt osoby uvedenej v odseku 3, príslušný orgán, ktorý správny delikt prejednal, o tom bezodkladne informuje najbližšie nadriadený orgán osoby, ktorá správny delikt spáchala.

(6) Osobitný zákon môže ustanoviť osoby, ktorých konanie, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa osobitného zákona. Ak nie je správneému orgánu do vydania rozhodnutia o správnom delikte známa skutočnosť, že obvinený je osobou podľa prvej vety, konanie obvineného sa prejedná ako správny delikt podľa tohto zákona. Ak sa správny orgán po vydaní rozhodnutia v prvom stupni dozvie, že obvinený je osobou podľa prvej vety, informuje o tejto skutočnosti správny orgán, ktorý by bol inak príslušný na konanie vo veci.

(7) Konanie osôb podľa odseku 6, ktoré má znaky správneho deliktu, sa prejedná podľa tohto zákona, ak sa na takú osobu osobitný zákon v čase prejednávanie správneho deliktu už nevzťahuje.

§ XXX **Páchatel'**

Páchatel' priestupku je ten, kto priestupok spáchal sám. Páchatel'om priestupku môže byť iba fyzická osoba.

§ XXX **Zavinenie**

(1) Na zodpovednosť fyzickej osoby za priestupok sa vyžaduje zavinenie. Stačí zavinenie z nebanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie.

(2) Priestupok je spáchaný z nebanlivosti, ak páchatel'

a) vedel, že môže svojím konaním porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal na to, že tento záujem neporuší alebo neohrozí, alebo

b) nevedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

- (3) Priestupok je spáchaný úmyselne, ak páchatel'
a) chcel svojim konaním porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom alebo
b) vedel, že svojim konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, a pre prípad, že ho poruší alebo ohrozí, bol s tým uzrozumený.
- (4) Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery povinný.

§ XXX

Vek

(1) Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovršil štrnásť rok svojho veku.

(2) Mladistvý mladší ako pätnásť rokov, ktorý v čase spáchania činu nedosiahol takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin zodpovedný.

(3) Skutok, ktorého znaky sú uvedené v tomto alebo v osobitnom zákone, nie je priestupkom, ak ho spáchal mladistvý a ak je jeho závažnosť malá.

§ XXX

Nepričetnosť

Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto pre duševnú poruchu v čase jeho spáchania nemohol rozpoznať, že ide o porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom, alebo nemohol ovládať svoje konanie. Zodpovednosti sa však nezbaňuje ten, kto sa do stavu nepričetnosti priviedol, hoci len z nedbanlivosti, požitím alkoholu alebo užitím omamných látok, psychotropných látok alebo ostatných látok spôsobilých nepriaznivo ovplyvniť ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti fyzickej osoby.

§ XXX

Mladistvý

Mladistvým je ten, kto v čase spáchania priestupku dovršil štrnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku.

§ XXX

Ukladanie sankcie mladistvému

Pri ukladaní sankcie mladistvému sa prihliada na jeho osobnosť vrátane jeho veku a rozumovej a mravnej vyspelosti, ako aj k jeho osobným pomerom tak, aby jeho ďalší vývoj bol čo najmenej ohrozený.

§ XXX

Pokuta

- (1) Horná hranica pokuty sa u mladistvých znižuje na polovicu.
- (2) Pokuta ukladaná mladistvým nesmie byť vyššia ako 300 eur a v blokovom konaní vyššia ako 60 eur.

§ XXX Zákaz činnosti

- (1) Zákaz činnosti nemožno mladistvému uložiť, ak by výkon tejto sankcie bránil príprave na jeho povolanie.
- (2) Zákaz činnosti možno mladistvému uložiť najdlhšie na jeden rok.

§ XXX Upustenie od uloženia sankcie

Od uloženia sankcie mladistvému možno upustiť, ak vzhľadom k povahe spáchaného priestupku a k doterajšiemu spôsobu života mladistvého možno dôvodne očakávať, že uloženie obmedzujúceho opatrenia zaistí jeho nápravu lepšie než sankcia.

§ XXX Právnická osoba ako páchatel'

(1) Právnická osoba je páchatelom, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe a ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe, a to pri činnosti právnickej osoby, v priamej súvislosti s činnosťou právnickej osoby alebo v prospech právnickej osoby alebo v jej záujme; za porušenie právnej povinnosti uloženej právnickej osobe sa považuje aj porušenie právnej povinnosti uloženej organizačnej zložke alebo inému útvaru, ktorý je súčasťou právnickej osoby.

(2) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje

- a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,
- b) iný orgán právnickej osoby alebo jeho člen,
- c) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,
- d) fyzická osoba, ktorá plní úlohy právnickej osoby,
- e) fyzická osoba, ktorú právnická osoba používa pri svojej činnosti, alebo
- f) fyzická osoba, ktorá za právnickú osobu konala, ak právnická osoba výsledok takého konania využila.

(3) Ak na spáchanie správneho deliktu zákon vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchatela, ktorý je právnickou osobou, osobitná vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie nemusia byť dané u fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 sa použijú aj vtedy,

- a) ak k jednaniu fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, došlo pred vznikom právnickej osoby,
- b) ak právnická osoba vznikla, ale súd rozhodol o neplatnosti právnickej osoby, alebo

c) ak je právne konanie, ktoré malo založiť oprávnenie na konanie za právnickú osobu neplatné alebo neúčinné.

(5) Páchateľom je aj právnická osoba, ktorá na spáchanie správneho deliktu použila inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu odlišnú od fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, ak tieto osoby nie sú za správny delikt zodpovedné.

(6) Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt nie je podmienená zistením konkrétnej fyzickej osoby, ktorá sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe. Správny orgán nie je povinný zisťovať konkrétnu fyzickú osobu, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, najmä vtedy, ak je zo zistených skutočností zrejmé, že ku konaniu zakladajúcemu zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt došlo pri činnosti právnickej osoby.

(7) Zodpovednosťou právnickej osoby za správny delikt nie je dotknutá zodpovednosť za správny delikt alebo priestupok fyzických osôb uvedených v odsekoch 1 a 2 a zodpovednosťou za správny delikt alebo priestupok týchto fyzických osôb nie je dotknutá zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt.

§ XXX

Fyzická osoba podnikateľ ako páchatel'

(1) Podnikajúca fyzická osoba je páchatel'om, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo pri jej podnikaní alebo v priamej súvislosti s ním a podnikajúca fyzická osoba svojím konaním porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(2) Podnikajúca fyzická osoba je páchatel'om aj v prípade, ak k naplneniu znakov správneho deliktu došlo konaním fyzickej osoby, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, a ktorá pri podnikaní osoby, vo vzťahu ku ktorej sa považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, alebo v priamej súvislosti s ním alebo v prospech tejto podnikajúcej fyzickej osoby alebo v jej záujme porušila právnu povinnosť, ktorá je uložená podnikajúcej fyzickej osobe alebo fyzickej osobe.

(3) Za osobu, ktorej konanie je pričítateľné podnikajúcej fyzickej osobe, sa za účelom posudzovania zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt považuje

- a) zamestnanec alebo osoba v podobnom postavení pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto postavenia,
- b) fyzická osoba, ktorá plní úlohy podnikajúcej fyzickej osoby,
- c) fyzická osoba, ktorú podnikajúca fyzická osoba používa pri svojej činnosti, alebo
- d) fyzická osoba, ktorá za podnikajúcu fyzickú osobu konala, ak podnikajúca fyzická osoba výsledok takéhoto konania využila.

§ XXX

Posudzovanie zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt

(1) Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt s výnimkou ods. 1 a 2 a ods. 4 písm. a) a b).

(2) Ak podnikajúca fyzická osoba, ktorá je páchatelom, prestane byť podnikateľom, jej zodpovednosť za priestupok nezaniká.

§ XXX

Liberácia (2A)

(1) Právnická osoba za správny delikt nezodpovedá, ak preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré bolo možné požadovať, aby správnemu deliktu zabránila.

(2) Právnická osoba sa nemôže zodpovednosti za správny delikt zbaviť, ak z jej strany nebola vykonávaná povinná alebo potrebná kontrola nad fyzickou osobou, ktorá sa za účelom posudzovania zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt považuje za osobu, ktorej konanie je pričítateľné právnickej osobe, alebo neboli urobené nevyhnutné opatrenia na zamedzenie alebo odvrátenie (spáchania) správneho deliktu."

Na zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt sa použijú obdobne ustanovenia zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt podľa 2A.

Prechod zodpovednosti

§ XXX

Prechod zodpovednosti právnickej osoby za správny delikt

(1) Zodpovednosť právnickej osoby za správny delikt prechádza na jej právneho nástupcu.

(2) Ak má právnická osoba viac právnych nástupcov, zodpovedá za správny delikt každý z nich, ako by správny delikt spáchal sám.

§ XXX

Prechod zodpovednosti podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt

(1) Zodpovednosť podnikajúcej fyzickej osoby za správny delikt prechádza v prípade jej smrti na osobu, ktorá pokračuje v jej podnikateľskej činnosti.

(2) Ak pokračuje v podnikateľskej činnosti viac osôb, zodpovedá za správny delikt každá z nich, ako by správny delikt spáchala sama.

§ XXX

Druhy sankcií

(1) Za správny delikt možno uložiť tieto sankcie:

- a) pokarhanie,
- b) pokutu,
- c) prepadnutie vecí,

- d) zákaz činnosti,
- e) zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte.

(2) Sankciu možno uložiť samostatne alebo s inou sankciou; pokarhanie nemožno uložiť spolu s pokutou.

(3) Ak vzhľadom na osobu páchatela alebo okolnosti spáchania správneho deliktu alebo vzhľadom na závažnosť správneho deliktu možno predpokladať, že k náprave páchatela postačí samotné prejednanie správneho deliktu, od uloženia sankcie možno upustiť. Od uloženia sankcie pokuty nemožno upustiť, ak zákon za spáchanie správneho deliktu umožňuje uložiť pokutu, ktorej dolná sadza prevyšuje 500 eur.

§ XXX **Výmera sankcie**

(1) Pri určení druhu sankcie a jej výmery sa prihliadne na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela a na to, či a akým spôsobom bol za ten istý skutok postihnutý v disciplinárnom konaní. Ak je páchatelom správneho deliktu právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ prihliadne aj na povahu činnosti páchatela.

- (2) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán aj na to, či
- a) obvinený dobrovoľne oznámil správny delikt správnemu orgánu a účinne napomáhal pri jeho objasňovaní,
 - b) napomáhal k odstráneniu škodlivého následku správneho deliktu,
 - c) dobrovoľne nahradil spôsobenú škodu poškodenému alebo
 - d) spáchal správny delikt vo veku blízkom veku mladistvým.

- (3) Ak to z povahy veci nie je vylúčené, prihliadne správny orgán ďalej aj na to, či
- a) obvinený spáchal viacero správnych deliktov alebo či spáchal správny delikt opakovane,
 - b) bol správny delikt spáchaný tak, že bola využitá niekoho bezbrannosť, podriadenosť alebo závislosť na inej osobe,
 - c) došlo pri spáchaní správneho deliktu k zneužitiu svojho zamestnania, postavenia alebo funkcie,
 - d) bol správny delikt spáchaný na dieťati, osobe tehotnej, chorej, zdravotne znevýhodnenej, vysokého veku alebo nemohúcej,
 - e) bol správny delikt spáchaný v súčinnosti s inými osobami,
 - f) pri trvácom správnom delikte na dobu trvania protiprávneho stavu.

(4) Za viac správnych deliktov toho istého páchatela prejednávaných v jednom konaní sa uloží sankcia podľa ustanovenia vzťahujúceho sa na správny delikt najprísnejšie postihnutelný; zákaz činnosti možno uložiť, ak ho možno uložiť za niektorý z týchto správnych deliktov.

§ XXX **Pokarhanie**

Správny orgán v rozhodnutí o pokarhaní upozorní páchatela na dôsledky jeho protiprávneho konania, ktoré mu hrozia, ak by sa v budúcnosti dopustil obdobného konania.

§ XXX Pokuta

- (1) Ak zákon neustanovuje inak, pokutu možno uložiť do výšky 250 eur.
- (2) Ak tento alebo osobitný zákon neustanovuje inak, v blokovom konaní možno uložiť pokutu do 250 eur a v rozkaznom konaní do 500 eur.
- (3) Pokuta je splatná v lehote do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená, ak správny orgán v rozhodnutí neurčí inú, spravidla dlhšiu lehotu.
- (4) Pokuty uložené za správny delikt sú príjmom štátneho rozpočtu, ak odsek 5 alebo osobitný zákon neustanovuje inak.
- (5) Pokuty za správne delikty uložené obcou sú príjmom obce. Pokuty za správne delikty uložené samosprávnym krajom sú príjmom samosprávneho kraja.

§ XXX Zákaz činnosti

- (1) Zákaz činnosti možno uložiť len za správne delikty uvedené v osobitnej časti tohto zákona alebo v inom zákone a na čas v nich ustanovený, najdlhšie na päť rokov.
- (2) Zakázať možno len takú činnosť, ktorú páchatel' vykonáva v pracovnom alebo v inom obdobnom pomere alebo na ktorú treba povolenie alebo súhlas orgánu verejnej správy, a ak páchatel' spáchal správny delikt touto činnosťou alebo v súvislosti s ňou.
- (3) Do času zákazu činnosti sa započítava čas, po ktorý páchatel' na základe opatrenia orgánu verejnej správy vykonaného v súvislosti s prejednávanej správny deliktom nesmel už túto činnosť vykonávať; nezapočítava sa však čas výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody.
- (4) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti možno po uplynutí polovice času výkonu tejto sankcie upustiť na základe žiadosti páchatel'a. Na rozhodnutie o upustení alebo neupustení od výkonu zvyšku zákazu činnosti sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.
- (5) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak bola páchatel'ovi rozhodnutím uložená pokuta alebo povinnosť náhrady škody poškodenému a táto pokuta alebo náhrada škody nebola dobrovoľne uhradená v celej výške. To neplatí, pokiaľ páchatel' preukáže, že sa dohodol s oprávneným subjektom na odklade ich splatnosti alebo na splátkovom kalendári.
- (6) Od výkonu zvyšku zákazu činnosti podľa odseku 4 nemožno upustiť, ak ide o zákaz činnosti viesť motorové vozidlo, ktorý bol uložený páchatel'ovi správneho deliktu, ktorému bol v predchádzajúcich desiatich rokoch uložený
 - a) trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky alebo za iný trestný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky, alebo
 - b) zákaz činnosti viesť motorové vozidlo za správny delikt podľa § 22 ods. 1 písm. a), d), e) alebo písm. f).

§ XXX Prepadnutie veci

- (1) Prepadnutie veci možno uložiť, ak vec patrí páchatel'ovi a

- a) bola použitá na spáchanie správneho deliktu alebo bola na to určená, alebo
- b) bola správnym deliktom získaná alebo nadobudnutá za vec získanú správnym deliktom.

(2) Prepadnutie veci nemožno uložiť, ak je jej hodnota v nápadnom nepomere k povahe správneho deliktu; to neplatí, ak je prepadnutie veci dôležité z hľadiska bezpečnosti osôb.

(3) Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva Slovenská republika.

(4) Ak počas správneho konania o správnom delikte alebo po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o prepadnutí veci páchatel' prepadnutú vec zničí, poškodí, scudzí, zatají, znehodnotí, zužitkuje alebo inak zmarí výkon prepadnutia veci, správny orgán dodatočným rozhodnutím rozhodne o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch, a to až do výšky hodnoty prepadnutej veci. Na výnos z rozhodnutia o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa uplatní § XXX ods. 4 a 5. Na konanie o prepadnutí náhradnej hodnoty v peniazoch sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

§ XXX

Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte

(1) Osobitný zákon ustanoví, kedy právnickej osobe alebo fyzickej osobe podnikateľovi možno uložiť sankciu zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte. Ak sa páchatel' správneho deliktu vzdá svojho práva podať voči rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa neuskutoční.

(2) Zverejniť rozhodnutie o správnom delikte možno až po právoplatnosti rozhodnutia o správnom delikte. Zverejňuje sa len výroková časť rozhodnutia o správnom delikte, z ktorej musí byť zrejmé, ktorý správny orgán vo veci rozhodol, kto je páchatel'om správneho deliktu, za aký skutok a akú skutkovú podstatu a aká sankcia sa páchatel'ovi uložila. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte sa uskutočňuje najneskôr v lehote v ňom určenej; táto lehota je najmenej dva mesiace a najviac šesť mesiacov. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchatel'.

(3) Rozhodnutie sa zverejňuje vyvesením na úradnej tabuli správneho orgánu a zverejňuje sa v periodickej tlači. Na účely tohto zákona sa za periodickú tlač považuje aj elektronická periodická publikácia.

(4) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte zabezpečuje správny orgán prvého stupňa na vlastné náklady. Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte trvá

- a) 5 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta do 500 eur,
- b) 15 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 500 eur do 1 000 eur,
- c) 25 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 1 000 eur do 2 500 eur,
- d) 40 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 2 500 eur do 5 000 eur,
- e) 50 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta od 5 000 eur do 10 000 eur a
- f) 60 dní, ak bola páchatel'ovi uložená pokuta nad 10 000 eur.

(5) Zverejnenie rozhodnutia o správnom delikte v periodickej tlači uskutočňuje správny orgán prvého stupňa na náklady páchatel'a.

(6) Ak po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená sankcia zverejnenia rozhodnutia o správnom delikte (ďalej len „pôvodné rozhodnutie“), je pôvodné rozhodnutie zrušené na základe mimoriadneho opravného prostriedku alebo správnym súdom, je orgán, ktorý pôvodné rozhodnutie zrušil, povinný o tom informovať správny orgán prvého stupňa.

Správny orgán prvého stupňa je povinný bez zbytočného odkladu a na vlastné náklady zverejniť výrokovú časť rozhodnutia, ktorým bolo zrušené pôvodné rozhodnutie, a to rovnakým spôsobom, ako bolo zverejnené pôvodné rozhodnutie. Správny orgán zabezpečí, aby zverejnením výrokovej časti rozhodnutia neboli zverejnené údaje, ktoré by umožnili identifikovať inú osobu než je páchateľ.

(7) Bližšie podrobnosti o zverejnení rozhodnutia o správnom delikte ustanoví vyhláškou ministerstvo vnútra.

OCHRANNÉ OPATRENIA

§ XXX

Druhy ochranných opatrení

Ochranné opatrenia sú

- a) obmedzujúce opatrenie,
- b) podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu, a
- c) zhabanie vecí.

§ XXX

Obmedzujúce opatrenie

(1) Obmedzujúce opatrenie spočíva v zákaze navštevovať určené verejne prístupné miesta, miesta, kde sa podáva alkohol, alebo miesta, kde sa konajú športové, kultúrne a iné spoločenské podujatia, prípadne v povinnosti zdržať sa styku s určitou osobou alebo vymedzeným okruhom osôb.

(2) Obmedzujúce opatrenie možno uložiť fyzickej osobe za predpokladu, že existuje priama súvislosť medzi spáchaným priestupkom a obmedzujúcim opatrením, ktoré sa má uložiť.

(3) Obmedzujúce opatrenie možno uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie.

(4) Obmedzujúce opatrenie musí byť primerané povahe a závažnosti spáchaného priestupku a osobným pomerom páchateľa; možno ho uložiť najdlhšie na dobu 1 roka. Obmedzujúce opatrenie možno uložiť s účinkami aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ho ukladá.

(5) Dodržiavanie uloženého obmedzujúceho opatrenia s účinkami v územnom obvode správneho orgánu, ktorý ich uložil, kontroluje tento správny orgán, alebo na základe žiadosti tohto správneho orgánu obec. Ak má obmedzujúce opatrenie účinky aj mimo správneho obvodu správneho orgánu, ktorý ich uložil, dodržiavanie obmedzujúceho opatrenia kontroluje správny orgán rovnakého druhu ako ten, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil v rámci svojho územného obvodu, pokiaľ tam obmedzujúce opatrenie má svoje účinky.

(6) Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenie uložil s účinkami mimo svoj územný obvod, o tejto skutočnosti do 5 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o uložení obmedzujúceho opatrenia informuje správny orgán rovnakého druhu, v územnom obvode ktorého má obmedzujúce opatrenie účinky.

(7) Ak je to s ohľadom na povahu uloženého obmedzujúceho opatrenia možné, jeho dodržiavanie kontrolujú aj Policajný zbor Slovenskej republiky a prípadne aj obecná polícia, ktorá vykonáva pôsobnosť na území obce, v ktorej má obmedzujúce opatrenie účinky. Správny orgán, ktorý obmedzujúce opatrenia uložil, informuje o uloženom reštriktívnom

opatrení Policajný zbor Slovenskej republiky a v potrebnom rozsahu prípadne aj obecnú políciu.

§ XXX

Podrobenie sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu

(1) Správny orgán môže uložiť fyzickej osobe, ktorá sa dopustila priestupku proti verejnému poriadku, priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, priestupku proti majetku alebo priestupku extrémizmu, najmä ak sa dopustila priestupku vykazujúceho znaky použitia násilia v rodine alebo partnerskom vzťahu, povinnosť podrobiť sa vhodnému programu na zvládanie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností.

(2) Pri ukladaní povinnosti podľa ods. 1 správny orgán po konzultácii s páchatelom stanoví konkrétny typ vhodného programu, vrátane obsahu, rozsahu a spôsobu jeho vykonávania tak, aby zohľadňoval výchovné a preventívne pôsobenie na páchatela a zároveň zodpovedal jeho individuálnym potrebám. Na účely kontroly dodržiavania tohto obmedzujúceho opatrenia si správny orgán vyžiada od poskytovateľa vhodného programu na zvládanie agresie alebo násilného alebo iného protispoločenského správania alebo programu na podporu rozvoja sociálnych zručností písomnú správu obsahujúcu informácie o dodržiavaní podmienok uloženého programu zo strany páchatela. Náklady spojené s účasťou páchatela v programe na zvládanie agresie alebo násilného správania je páchatel povinný uhradiť poskytovateľovi tohto programu, ak nie je tento program poskytovaný bezplatne.

(3) Namiesto povinnosti podľa ods. 1 alebo popri povinnosti podľa ods. 1 môže správny orgán páchatelovi s jeho súhlasom uložiť, aby sa zapojil do činnosti občianskeho združenia, spolku, nadácie, neziskovej organizácie poskytujúcej verejnoprospešné služby, cirkvi, náboženskej spoločnosti, ktorá je zameraná na napĺňanie verejnoprospešného cieľa. Svoje zapojenie sa do tejto činnosti je fyzická osoba povinná správny orgán preukázať spôsobom určeným správnym orgánom.

(4) Povinnosť podrobiť sa výchovnému programu alebo preventívnemu programu možno uložiť spolu so sankciou, ako aj v prípade, ak správny orgán upustil od uloženia sankcie.

§ XXX

Zhabanie veci

(1) Ak nebolo uložené prepadnutie veci uvedenej v § NN, možno rozhodnúť, že sa taká vec zhabe, ak

- a) do 90 dní odo dňa, keď priestupok vyšiel najavo, sa nezistia skutočnosti odôvodňujúce začatie konania o priestupku proti určitej osobe,
- b) patrí páchatelovi, proti ktorému nemožno viesť konanie o priestupku alebo ktorému za priestupok nemožno uložiť sankciu,
- c) patrí páchatelovi, u ktorého bolo od uloženia správneho trestu za priestupok upustené,
- d) páchatel nie je výlučným vlastníkom veci, alebo
- e) vlastník veci nie je známy,

a ak to vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný obdobný všeobecný záujem.

(2) Bez splnenia podmienok podľa odseku 1 možno rozhodnúť o zhabaní veci, ktorá je výnosom z priestupku, hoci nie bezprostredným.

(3) Ak ten, komu patrí vec, ktorá by mohla byť zhabaná, ju pred zhabaním zničí, poškodí, scudzí, zatají, urobí neupotrebitelňou alebo zužitkuje, alebo ak inak zhabanie takej veci zmarí, môže sa mu uložiť zhabanie náhradnej hodnoty až do výšky, ktorá zodpovedá hodnote takej veci.

(4) Vlastníkom zhabanej veci a zhabanej náhradnej hodnoty sa stáva štát.

(5) O zhabaní veci a o zhabaní náhradnej hodnoty nemožno rozhodnúť, ak uplynulo od konania majúceho znaky priestupku 5 rokov.

Program konferencie Hmotnoprávne aspekty novej právnej úpravy správneho trestania, 8. december 2023

Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta

Konferencia je organizovaná v rámci riešenia projektu podporeného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja pod č. APVV-20-0436 s názvom „Nová právna úprava správneho trestania“

Hmotnoprávne aspekty novej právnej úpravy správneho trestania

Termín a spôsob konania: **8.12.2023 od 9:00 hod. online prostredníctvom MS Teams**

Program konferencie

9:00 – 9:10	Otvorenie konferencie (doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.)
9:10 – 9:30	Terminológia a základné zásady prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD.
9:30 – 9:40	Diskusia
9:40 – 10:00	Pôsobnosť novej právnej úpravy správneho trestania doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.
10:00 – 10:10	Diskusia
10:10 – 10:30	Priestupková zodpovednosť fyzickej osoby JUDr. Mária Havelková, PhD.; Mgr. Tamara Čipková, PhD.
10:30 – 10:40	Diskusia
10:40 – 10:50	Prestávka
10:50 – 11:10	Postavenie mladistvého páchatela Mgr. Viera Jakušová, PhD.
11:10 – 11:20	Diskusia
11:20 – 11:40	Správne trestanie a zodpovednosť fyzických a právnických osôb s osobitným zreteľom na zodpovednosť podnikateľa doc. JUDr. Zuzana Hamuľáková, PhD.
11:40 – 11:50	Diskusia
11:50 – 12:10	Sankcie ukladané v rámci správneho trestania doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.
12:10 – 12:20	Diskusia
12:20 – 12:40	Ochranné opatrenia doc. Mgr. Ján Škrobák, PhD.
12:40 – 12:50	Diskusia
12:50 – 13:00	Vyhodnotenie záverov príspevkov a diskusií a ukončenie konferencie

www.flaw.uniba.sk

Zákon o priestupkoch – návrh hmotnoprávnej úpravy
Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
1. vydanie
2023

ISBN 978-80-7160-708-3

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

ISBN: 978-80-7160-708-3